

Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 5 ta' Lulju 2023
(OR. en)

Fajl Interistituzzjonali:
2023/0258(NLE)

11505/23
ADD 1

POLCOM 151
SERVICES 29
FDI 17
COLAC 83

PROPOSTA

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	5 ta' Lulju 2023
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 1/3
Sugġett:	ANNESS tal-Proposta għal DEĊIŻJONI TAL-KUNSILL dwar l-iffirmar, fisem l-Unjoni Ewropea, u l-applikazzjoni provviżorja tal-Ftehim Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naħa waħda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħa l-oħra

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuz id-dokument COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 1/3.

Mehmuz: COM(2023) 434 final - ANNEX 1 - PART 1/3

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 5.7.2023
COM(2023) 434 final

ANNEX 1 – PART 1/3

ANNESS

tal-

Proposta għal DEĊIŻJONI TAL-KUNSILL

**dwar l-iffirmar, f'isem l-Unjoni Ewropea, u l-applikazzjoni provvizorja tal-Ftehim
Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naha wahda, u r-
Repubblika taċ-Ċili, min-naha l-oħra**

FTEHIM INTERIM DWAR IL-KUMMERĊ

BEJN L-UNJONI EWROPEA, MIN-NAHA WAHDA, U

R-REPUBBLIKA TAĊ-ĊILÌ, MIN-NAHA L-OTHERA

PREAMBOLU

L-UNJONI EWROPEA,

minn naħa waħda,

u

R-REPUBBLIKA TA' ĊILÌ, minn hawn 'il quddiem imsejha "ċ-Ċilì",

min-naħa l-oħra,

minn hawn 'il quddiem jissejhu flimkien "il-Partijiet",

META JITQIESU r-rabtiet kulturali, politiċi, ekonomiċi u ta' kooperazzjoni b'saħħithom li jgħaqqduhom;

KONXJI mill-kontribut sinifikanti għat-tishih ta' dawn ir-rabtiet magħmul mill-Ftehim ta' Assoċjazzjoni;

FILWAQT li JENFASIZZAW in-natura komprensiva tar-relazzjoni tagħhom;

FILWAQT li JQISU l-impenn tagħhom li jimmodernizzaw il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni biex jirriflettu realtajiet politiċi u ekonomiċi godda u l-avvanzi li saru fis-shubija tagħhom;

FILWAQT LI JIRRIKONOXxu l-importanza ta' sistema multilaterali b'saħħitha u effettiva, ibbażata fuq id-dritt internazzjonali, fil-preservazzjoni tal-paċi, fil-prevenzjoni tal-kunflitti u fit-tishih tas-sigurtà internazzjonali u fl-indirizzar ta' sfidi komuni;

FILWAQT li JAFFERMAW l-impenn tagħhom li jsaħħu l-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet bilaterali, reġjonali u globali ta' thassib komuni u li jużaw l-ghodod kollha disponibbli biex jippromwovu attivitajiet imfassla biex jiżviluppaw kooperazzjoni internazzjonali attiva u reċiproka;

FILWAQT li JIRRIKONOXxu n-natura *interim* ta' dan il-Ftehim, li se jsaħħaħ ir-relazzjonijiet ekonomiċi u kummerċjali bilaterali bejn il-Partijiet, li mhux se jibqgħu fis-seħħ u se jiġu sostitwiti mill-Ftehim Qafas Avvanzat mad-dhul fis-seħħ ta' dak il-Ftehim;

FILWAQT LI JILQGHU l-adozzjoni u s-sejha għall-implimentazzjoni tal-Qafas ta' Sendai għat-Tnaqqis tar-Riskju ta' Dizastri 2015 – 2030, adottat fit-Tielet Konferenza Dinjija tan-NU f'Sendai fit-18 ta' Marzu 2015, l-Aġenda ta' Azzjoni ta' Addis Ababa tat-Tielet Konferenza Internazzjonali dwar il-Finanzjament għall-Iżvilupp, adottata f'Addis Ababa fit-13-16 ta' Lulju 2015, ir-Risoluzzjoni 70/1 adottata mill-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti fil-25 ta' Settembru 2015 li fiha d-dokument tal-eżitu "Nittrasformaw id-dinja tagħna: l-Aġenda 2030 għall-Iżvilupp Sostenibbli u s-17-il Għan ta' Żvilupp Sostenibbli ("Aġenda 2030"), il-Ftehim ta' Pariġi skont il-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima, li sar f'Pariġi fit-12 ta' Diċembru 2015 (il-"Ftehim ta' Pariġi"), l-Aġenda Urbana l-Ġdida, adottata matul il-Konferenza tan-NU dwar l-Akkomodazzjoni u l-Iżvilupp Urban Sostenibbli (Habitat III) fi Quito fl-20 ta' Ottubru 2016 (l-"Aġenda Urbana l-Ġdida") u l-Impenji tas-Summit Umanitarju Dinji, adottati fis-Summit Umanitarju Dinji f'Istanbul fit-23-24 ta' Mejju 2016;

FILWAQT LI JAFFERMAW MILL-ĠDID l-impenn tagħhom li jippromwovu l-iżvilupp sostenibbli fid-dimensjonijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali tiegħu, l-impenn tagħhom għall-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'tali mod li jikkontribwixxi għall-iżvilupp sostenibbli f'dawn it-tliet dimensioni, li huma rikonoxxuti bħala interkonnessi sew u jsaħħu lil xulxin b'mod reċiproku, u l-impenn tagħhom li jippromwovu l-ilhuq tal-oġettivi tal-Aġenda 2030;

FILWAQT li JAFFERMAW MILL-ĠDID l-impenn tagħhom li jespandu u jiddiversifikaw ir-relazzjonijiet kummerċjali tagħhom f'konformità mal-Ftehim tad-WTO u l-oġettivi u d-dispożizzjonijiet speċifiċi stabbiliti f'dan il-Ftehim;

FILWAQT li JIXTIEQU jsaħħu r-relazzjonijiet ekonomiċi tagħhom, b'mod partikolari r-relazzjonijiet kummerċjali u ta' investiment tagħhom, billi jsaħħu u jtejbu l-aċċess għas-suq, u jikkontribwixxu għat-tkabbir ekonomiku, filwaqt li jibqgħu konxji tal-ħtieġa li tizdied is-sensibilizzazzjoni dwar l-impatt ekonomiku u soċjali tal-ħsara ambjentali, ix-xejriet mhux sostenibbli tal-produzzjoni u l-konsum u l-impatt assoċjat tagħhom fuq il-benesseri tal-bniedem;

KONVINTI li dan il-Ftehim se johloq klima li twassal għall-iżvilupp fir-relazzjonijiet ekonomiċi sostenibbli bejniethom, b'mod partikolari fis-setturi tal-kummerċ u l-investiment li huma essenzjali għat-twettiq tal-iżvilupp ekonomiku u soċjali u l-innovazzjoni u l-modernizzazzjoni teknoloġiċi;

FILWAQT LI JIRRIKONOXXU li d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim huma maħsuba biex jistimulaw attività ekonomika ta' benefiċċju reċiproku mingħajr ma jimminaw id-dritt ta' kull Parti li tirregola fl-interess pubbliku fit-territorju tagħha;

FILWAQT LI JIRRIKONOXXU r-relazzjoni mill-qrib bejn l-innovazzjoni u l-kummerċ, kif ukoll ir-rilevanza tal-innovazzjoni għat-tkabbir ekonomiku u l-iżvilupp soċjali; u

FILWAQT li JFAKKRU fl-importanza tad-diversi ftehimiet iffirmati mill-Unjoni Ewropea u miċ-Ċili, li rawmu l-kooperazzjoni fl-oqsma settorjali tar-relazzjoni bejn il-Partijiet, u žiedu l-kummerċ u l-investiment,

QABLU FUQ DAN LI ĠEJ:

KAPITOLU 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 1.1

Stabbiliment ta' zona ta' kummerċ hieles

Il-Partijiet b'dan jistabbilixxu zona ta' kummerċ hieles, f'konformità mal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994 u mal-Artikolu V ta' GATS.

ARTIKOLU 1.2

Objettivi

L-objettivi ta' dan il-Ftehim huma:

- (a) l-espansjoni u d-diversifikazzjoni tal-kummerċ fl-oġġetti, f'konformità mal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994, bejn il-Partijiet permezz tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' ostakli tariffarji u mhux tariffarji għall-kummerċ;

- (b) il-faċilitazzjoni tal-kummerċ fl-oġġetti, b'mod partikolari permezz tad-dispożizzjonijiet dwar il-faċilitazzjoni doganali u kummerċjali, l-istandards, ir-regolamenti tekniċi, il-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, u l-miżuri sanitarji u fitosanitarji, filwaqt li jiġi ppreservat id-dritt ta' kull Parti li tirregola biex jintlaħqu l-oġġettivi tal-politika pubblika;
- (c) il-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fis-servizzi, f'konformità mal-Artikolu V ta' GATS;
- (d) l-iżvilupp ta' klima ekonomika li twassal għal zieda fil-flussi tal-investment, it-titjib tal-kundizzjonijiet tal-istabbiliment abbażi tal-prinċipju tan-nondiskriminazzjoni filwaqt li jiġi ppreservat id-dritt ta' kull Parti li tadotta u tinforza miżuri meħtieġa biex jintlaħqu l-oġġettivi legittimi tal-politika;
- (e) il-faċilitazzjoni tal-kummerċ fis-servizzi u tal-investment bejn il-Partijiet inkluż permezz tat-trasferiment liberu ta' pagamenti kurrenti u permezz ta' movimenti kapitali;
- (f) il-ftuħ effettiv u reċiproku tas-swieq tal-akkwist pubbliku tal-Partijiet;
- (g) il-promozzjoni tal-innovazzjoni u tal-kreattività billi tiġi żgurata l-protezzjoni adegwata u effettiva tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali f'konformità mal-obbligi internazzjonali applikabbli bejn il-Partijiet;
- (h) il-promozzjoni ta' kundizzjonijiet li jrawmu kompetizzjoni mingħajr distorsjoni, b'mod partikolari fir-rigward tal-kummerċ u l-investment bejn il-Partijiet;

- (i) l-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jikkontribwixxi għall-iżvilupp sostenibbli fid-dimensjonijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali tiegħu; u
- (j) l-istabbiliment ta' mekkanizmu effettiv, ġust u prevedibbli għas-soluzzjoni tat-tilwim sabiex jiġi solvut tilwim dwar l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 1.3

Definizzjonijiet ta' applikazzjoni ġenerali

Għall-finijiet ta' dan il-Ftehim:

- (a) "Ftehim Qafas Avvanzat" tfisser il-Ftehim Qafas avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, minn naħa waħda, u r-Repubblika ta' Ċili, min-naħa l-oħra, li jrid jiġi konkluz;
- (b) "Ftehim dwar l-Agrikoltura" tfisser il-Ftehim dwar l-Agrikoltura fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (c) "Ftehim dwar l-Anti-dumping" tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VI tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;

- (d) “Ftehim ta’ Assoċjazzjoni” tfisser il-Ftehim li jistabbilixxi assoċjazzjoni bejn il-Komunità Ewropea u l-Istati Membri tagħhom, min-naħa l-waħda, u r-Repubblika ta’-Ċili, min-naħa l-oħra, li gie ffirmat fi Brussell fit-18 ta’ Novembru 2002;
- (e) “dazju doganali” tfisser kwalunkwe dazju jew imposta ta’ kwalunkwe tip imposta fuq l-importazzjoni ta’ oġġett jew b’rabta magħha, iżda ma tinkludix:
 - (i) imposta ekwivalenti għal taxxa interna imposta f’konformità mal-Artikolu 2.4 ta’ dan il-Ftehim;
 - (ii) dazju anti-dumping, dazju ta’ salvagwardja speċjali, kompensatorju jew ta’ salvagwardja applikat f’konformità ma’ GATT tal-1994, mal-Ftehim dwar l-Anti-dumping, mal-Ftehim dwar l-Agrikoltura, mal-Ftehim SCM u mal-Ftehim dwar is-Salvagwardji, kif xieraq; u
 - (iii) tariffa jew imposta oħra imposta fuq jew b’rabta ma’ importazzjoni li hija limitata fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtijin;
- (f) “CPC” tfisser il-Klassifikazzjoni Provviżorja Ċentrali tal-Prodotti (Statistical Papers Series M No.77, Department of International Economic and Social Affairs, Statistical Office of the United Nations, New York, 1991);
- (g) “jiem” tfisser jiem kalendarji, inklużi tmiem il-ġimgħa u festi;

- (h) “eżistenti” tfisser b’effett fid-data tad-dhul fis-sehh ta’ dan il-Ftehim;
- (i) “GATS” tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar il-Kummerċ fis-Servizzi fl-Anness 1B tal-Ftehim tad-WTO;
- (j) “GATT tal-1994” tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ 1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (k) “oġġett ta’ Parti” tfisser oġġett domestiku kif mifhum fil-GATT tal-1994, u jinkludi oġġetti li joriġinaw f’dik il-Parti;
- (l) “Sistema Armonizzata” jew “SA” tfisser is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u l-Kodifikazzjoni tal-Merkanzija, inklużi r-Regoli Ġenerali tagħha ta’ Interpretazzjoni, Noti tat-Taqsimi, Noti tal-Kapitolu u Noti tal-Intestaturi, żviluppata mill-Organizzazzjoni Dinjija Doganali;
- (m) “intestatura” tfisser l-ewwel erba’ ċifri fin-numru tal-klassifikazzjoni tariffarja skont is-Sistema Armonizzata;
- (n) “persuna ġuridika” tfisser kwalunkwe entità legali debitament ikkostitwita jew organizzata b’xi mod ieħor skont il-liġi applikabbli, kemm jekk għall-profitt jew għal fini ieħor, u kemm jekk tkun ta’ proprjetà privata jew tal-gvern, inkluża kwalunkwe korporazzjoni, fond fiduċjarju, sħubija, intrapriża kongunta, impriża individwali jew assoċjazzjoni;

- (o) “mizura” tfisser kwalunkwe mizura fil-forma ta’ liġi, ta’ regolament, ta’ regola, ta’ proċedura, ta’ deċiżjoni, ta’ azzjoni amministrattiva, ta’ rekwizit jew ta’ prattika, jew kwalunkwe forma oħra;
- (p) “mizura ta’ Parti” tfisser kwalunkwe mizura adottata jew miżmuma minn¹:
- (i) il-gvernijiet u l-awtoritajiet fil-livelli kollha;
 - (ii) korpi mhux governattivi fl-eżerċitar tas-setgħat delegati mill-gvernijiet jew mill-awtoritajiet fil-livelli kollha²; jew
 - (iii) kwalunkwe entità li fil-fatt tagixxi fuq l-istruzzjonijiet ta’ Parti jew taħt id-direzzjoni jew il-kontroll tagħha fir-rigward tal-mizura³;
- (q) “Stat Membru” tfisser Stat Membru tal-Unjoni Ewropea;

¹ Għal aktar ċertezza, “mizura” tinkludi ommissjonijiet ta’ Parti biex tiegħu azzjonijiet li huma meħtieġa biex tissodisfa l-obbligi tagħha skont dan il-Ftehim.

² Għal ċertezza akbar, jekk Parti tiddikjara li entità qiegħda tagixxi kif imsemmi fis-subparagrafu (iii), dik il-Parti għandha l-oneru tal-prova u tal-anqas trid tipprovdi indikazzjonijiet solidi.

³ Għall-finijiet tal-Kapitoli 10 u 20, id-definizzjoni ta’ “persuna fiżika” tinkludi wkoll persuna fiżika li tirrisjedi b’mod permanenti fir-Repubblika tal-Latvja li ma hijiex ċittadina tar-Repubblika tal-Latvja jew ta’ kwalunkwe Stat ieħor iżda li hija intitolata, skont il-liġi tar-Repubblika tal-Latvja, li tirċievi passaport ta’ persuna mhux ċittadina.

- (r) “persuna fiżika” tfisser:
- (i) għall-Unjoni Ewropea, ċittadin ta’ Stat Membru, skont il-liġi tiegħu¹; u
 - (ii) għaċ-Ċili, ċittadin taċ-Ċili, skont il-liġi tiegħu;
- (s) “oġġett oriġinarju” tfisser oġġett li jikkwalifika skont ir-regoli tal-orijini stabbiliti fil-Kapitolu 3;
- (t) “persuna” tfisser persuna fiżika jew ġuridika;
- (u) “*data personali*” tfisser kwalunkwe informazzjoni relatata ma’ persuna fiżika identifikata jew identifikabbli;
- (v) “Ftehim ta’ Salvagwardji” tfisser il-Ftehim dwar is-Salvagwardji fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (w) “mizura sanitarja jew fitosanitarja” tfisser kwalunkwe mizura msemija fil-paragrafu 1 tal-Anness A tal-Ftehim SPS;
- (x) “Ftehim SCM” tfisser il-Ftehim dwar is-Sussidji u l-Mizuri ta’ Kumpens fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;

¹ Għall-finijiet tal-Kapitoli 10 u 20, id-definizzjoni ta’ “persuna fiżika” tinkludi wkoll persuna fiżika li tirrisjedi b’mod permanenti fir-Repubblika tal-Latvja li ma hijiex ċittadina tar-Repubblika tal-Latvja jew ta’ kwalunkwe Stat ieħor iżda li hija intitolata, skont il-liġi tar-Repubblika tal-Latvja, li tirċievi passaport ta’ persuna mhux ċittadina.

- (y) “Ftehim SPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Applikazzjoni ta’ Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (z) “Ftehim dwar l-OTK” tfisser il-Ftehim dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (aa) “pajjiż terz” tfisser pajjiż jew territorju barra mill-kamp ta’ applikazzjoni territorjali ta’ dan il-Ftehim kif stabbilit fl-Artikolu 33.8;
- (ab) “Ftehim TRIPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Aspetti tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettuali Relatati mal-Kummerċ fl-Anness 1C tal-Ftehim tad-WTO;
- (ac) “Konvenzjoni ta’ Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati” tfisser il-Konvenzjoni ta’ Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati, li saret fi Vjenna fit-23 ta’ Mejju 1969; u
- (ad) “Ftehim tad-WTO” tfisser il-Ftehim li jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ, li sar f’Marrakesh fil-15 ta’ April 1994.

ARTIKOLU 1.4

Ir-relazzjoni mal-Ftehim tad-WTO u ma' ftehimiet ezistenti oħrajn

1. Il-Partijiet jafferaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom lejn xulxin skont il-Ftehim tad-WTO u ftehimiet ezistenti oħrajn li l-Partijiet huma parti għalihom.
2. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat fis-sens li jobbliga lil xi Parti taġixxi b'mod inkonsistenti mal-obbligi tagħha skont il-Ftehim tad-WTO.
3. F'każ ta' kwalunkwe inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u kwalunkwe ftehim ezistenti ieħor għajr il-Ftehim tad-WTO li għalih huma parti ż-żewġ Partijiet, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw ma' xulxin minnufih bl-għan li jsibu soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 1.5

Referenzi għal-liġijiet u għal Ftehimiet oħrajn

1. Sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor, meta ssir referenza f'dan il-Ftehim għal-liġijiet u għar-regolamenti ta' Parti, dawk il-liġijiet u r-regolamenti għandhom jinftiehem li jinkludu l-emendi tagħhom.

2. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, meta jiġu msemmija jew inkorporati ftehimiet internazzjonali, kompletament jew parzjalment, f'dan il-Ftehim, għandhom jinftiehem li jinkludu kwalunkwe emenda għalihom jew ftehim suċċessur li jidhol fis-seħh għaż-żewġ Partijiet fid-data tal-iffirmar ta' dan il-Ftehim jew wara.

3. Jekk tqum xi kwistjoni rigward l-implimentazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim b'rizultat ta' kwalunkwe emenda jew ftehim suċċessur kif imsemmi fil-paragrafu 2, il-Partijiet, fuq talba ta' kwalunkwe waħda mill-Partijiet, jistgħu jikkonsultaw ma' xulxin bl-għan li jsibu soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 1.6

Issodisfar tal-obbligi

1. Kull Parti għandha tiegħu kull miżura ġenerali jew speċifika meħtieġa biex tissodisfa l-obbligi tagħha skont dan il-Ftehim.

2. Jekk Parti tqis li l-Parti l-oħra tkun naqset milli tissodisfa kwalunkwe wieħed mill-obbligi li huma deskritti bħala elementi essenzjali fl-Artikolu 1.2(2) jew fl-Artikolu 2.2(1) tal-Ftehim Qafas Avvanzat, tista' tiegħu miżuri xierqa. "Miżuri xierqa" għandha tittiehed b'rispett sħiħ tad-dritt internazzjonali u għandha tkun proporzjonata għan-nuqqas li jiġi ssodisfati l-obbligi msemmija f'dan il-paragrafu. Trid tingħata prijorità lil dawk li l-inqas ifixxlu l-funzjonament ta' dan il-Ftehim. Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, "miżuri xierqa" tista' tinkludi s-sospensjoni, parzjalment jew kompletament, ta' dan il-Ftehim.

3. Il-miżuri msemmija fil-paragrafu 2 jistgħu jittiehdu irrispettivament minn jekk id-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Ftehim Qafas Avvanzat humiex qegħdin jiġu applikati b'mod provviżorju.

KAPITOLU 2

KUMMERĊ FIL-MERKANZIJA

ARTIKOLU 2.1

Objettiv

Il-Partijiet għandhom progressivament u reċiprokament jilliberalizzaw il-kummerċ fl-oġġetti f'konformità ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 2.2

Kamp ta' applikazzjoni

Hlief jekk previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, dan il-Kapitolu japplika għall-kummerċ fl-oġġetti ta' Parti.

ARTIKOLU 2.3

Definizzjonijiet

Għall-finjiet ta' dan il-Kapitolu u l-Anness 2:

- (a) “Ftehim dwar il-Proċeduri ta’ Liċenzjar għall-Importazzjoni” tfisser il-Ftehim dwar il-Proċeduri ta’ Liċenzjar għall-Importazzjoni fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO.
- (b) “tranzazzjonijiet konsulari” tfisser il-proċedura sabiex tinkiseb, minn konslu tal-Parti li timporta fit-territorju tal-Parti li tesporta, jew fit-territorju ta’ pajjiż terz, fattura konsulari jew viża konsulari għal fattura kummerċjali, ċertifikat ta’ orġini, manifest, dikjarazzjoni ta’ esportazzjoni tal-konsenjatur jew kwalunkwe dokumentazzjoni doganali oħra b’konnessjoni mal-importazzjoni ta’ oġġett;
- (c) “Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali” tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VII ta’ GATT tal-1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (d) “proċedura ta’ liċenzjar għall-esportazzjoni” tfisser proċedura amministrattiva li tirrikjedi s-sottomissjoni ta’ applikazzjoni jew ta’ dokumentazzjoni oħra għajr dik ġeneralment meħtieġa għall-finjiet ta’ approvazzjoni tal-oġġetti, lill-korp jew lill-korpi amministrattivi rilevanti bħala kundizzjoni minn qabel għall-esportazzjoni mit-territorju tal-Parti li tesporta;

- (e) “proċedura ta’ liċenzjar għall-importazzjoni” tfisser proċedura amministrattiva li tirrikjedi s-sottomissjoni ta’ applikazzjoni jew ta’ dokumentazzjoni oħra, għajr dik generalment meħtieġa għall-finijiet ta’ approvazzjoni tal-oġġetti, lill-korp jew lill-korpi amministrattivi rilevanti bħala kundizzjoni minn qabel għall-importazzjoni fit-territorju tal-Parti li timporta;
- (f) “oġġett manifatturat mill-ġdid” tfisser oġġett ikklassifikat fil-Kapitoli HS 84 sa 90 jew taħt l-intestatura 94.02, hlief oġġett ikklassifikat taħt l-intestaturi HS 84.18, 85.09, 85.10, 85.16 u 87.03 jew is-subintestaturi 8414.51, 8450.11, 8450.12, 8508.1 u 8517.11, li:
 - (i) ikun magħmul kompletament jew parzjalment minn partijiet miksuba minn oġġetti li ntuzaw;
 - (ii) ikollu prestazzjoni u kundizzjonijiet operattivi simili meta mqabbla ma’ oġġetti ekwivalenti f’kundizzjoni ġdida; u
 - (iii) jingħata l-istess garanzija bħal oġġetti ekwivalenti f’kundizzjoni ġdida;
- (g) “tiswija” tfisser kwalunkwe operazzjoni ta’ pproċessar imwettqa fuq oġġett sabiex jiġu rrimedjati difetti operazzjonali jew ħsara materjali u li tinvolvi l-istabbiliment mill-ġdid tal-oġġett għall-funzjoni oriġinali tiegħu jew sabiex tiġi żgurata l-konformità mar-rekwiżiti tekniċi għall-użu tiegħu, li mingħajrha l-oġġett ma jkunx jista’ jibqa’ jintuża bil-mod normali għall-finijiet li kien maħsub għalihom; tiswija ta’ oġġett tinkludi restawr u manutenzjoni, iżda ma tinkludix operazzjoni jew proċess li:
 - (i) jeqred il-karatteristiċi essenzjali ta’ oġġett, jew johloq oġġett ġdid jew kummerċjalment differenti;

- (ii) jittrasforma oġġett mhux lest f'oġġett lest; jew
- (iii) jintuża biex itejjeb jew jaġġorna l-prestazzjoni teknika ta' oġġett;
- (h) "kategorija ta' stadji" tfisser il-perjodu ta' żmien għall-eliminazzjoni tad-dazji doganali li jvarja minn zero għal 7 snin, li warajh oġġett ikun hieles mid-dazju doganali (sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-iskedi fl-Anness 2.

ARTIKOLU 2.4

Trattament nazzjonali dwar it-tassazzjoni u r-regolamenti interni

Kull Parti għandha tagħti trattament nazzjonali lill-oġġetti tal-Parti l-oħra f'konformità mal-Artikolu III ta' GATT tal-1994 inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu. Għal dak l-għan, l-Artikolu III ta' GATT tal-1994 u n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 2.5

Tnaqqis jew eliminazzjoni ta' dazji doganali

1. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, kull Parti għandha tnaqqas jew telimina d-dazji doganali fuq l-oġġetti li joriginaw mill-Parti l-oħra f'konformità mal-iskeda tagħha fl-Anness 2.

2. Ghall-finijiet tal-paragrafu 1, ir-rata bażi tad-dazji doganali għandha tkun dik speċifikata għal kull oġġett fl-iskedi fl-Anness 2.

3. Jekk Parti tnaqqas ir-rata tad-dazju doganali tal-aktar nazzjon favorit tagħha (“rata MFN”), l-iskeda fl-Anness 2 ta’ dik il-Parti għandha tapplika għar-rati mnaqqsa. Jekk Parti tnaqqas ir-rata MFN applikata tagħha għal livell taħt ir-rata bażi fir-rigward ta’ linja tariffarja partikolari, dik il-Parti għandha tikkalkula r-rata preferenzjali applikabbli li taffettwa t-tnaqqis fit-tariffi fuq ir-rata mnaqqsa tal-MFN applikata, filwaqt li żżomm il-margni relattiv ta’ preferenza għal dik il-linja tariffarja partikolari sakemm ir-rata tal-MFN applikata tkun aktar baxxa mir-rata bażi. Il-margni relattiv ta’ preferenza għal kwalunkwe linja tariffarja partikolari f’kull perjodu ta’ stadji jikkorrispondi għad-differenza bejn ir-rata bażi stabbilita fl-iskeda fl-Anness 2 ta’ dik il-Parti u r-rata tad-dazju applikata għal dik il-linja tariffarja f’konformità ma’ dik l-iskeda, diviż b’dik ir-rata bażi, u espress f’termini perċentwali.

4. Fuq talba ta’ Parti, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw lil xulxin sabiex jikkunsidraw li jaċċelleraw it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni tad-dazji doganali stabbiliti fl-iskedi fl-Anness 2. Wara li jikkunsidra tali konsultazzjoni, il-Kunsill tal-Kummerċ jista’ jadotta deċiżjoni biex jemenda l-Anness 2 biex jaċċellera dak it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni tat-tariffi.

ARTIKOLU 2.6

Status quo

1. Hlief jekk ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, Parti ma għandhiex izzid kwalunkwe dazju doganali li jkun stabbilit b'hala r-rata bażi fl-Anness 2 jew tadotta kwalunkwe dazju doganali ġdid fuq oġġett li jorigina mill-Parti l-oħra.
2. Għal aktar ċertezza, Parti tista' żżid dazju doganali għal-livell stabbilit fl-Anness 2 għall-perjodu ta' stadji rispettiv wara tnaqqis unilaterali.

ARTIKOLU 2.7

Dazji fuq l-esportazzjoni, taxxi jew imposti oħrajn

1. Parti ma għandhiex tintroduci jew iżzomm xi dazju, taxxa jew imposta oħra ta' kwalunkwe tip, imposti fuq l-esportazzjoni ta' oġġett lejn il-Parti l-oħra, jew b'rabta magħha; jew kwalunkwe taxxa interna jew imposta oħra fuq oġġett esportat lejn il-Parti l-oħra li taqbeż it-taxxa jew l-imposta li tkun imposta fuq oġġetti simili meta jkunu destinati għall-konsum domestiku.
2. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jipprevjeni lil Parti milli timponi tariffa jew imposta li hija permessa skont l-Artikolu 2.8 fuq l-esportazzjoni ta' oġġett.

ARTIKOLU 2.8

Tariffi u formalitajiet

1. It-tariffi u l-imposti l-oħrajn li jiġu imposti minn Parti fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett tal-Parti l-oħra, jew b'rabta magħhom, għandhom ikunu limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija, u ma għandhomx jirrappreżentaw protezzjoni indiretta għall-oġġetti lokali jew taxxa fuq l-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet għal finijiet fiskali.
2. Parti ma għandhiex timponi tariffi jew imposti oħrajn fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni, jew b'rabta magħhom, fuq bażi *ad valorem*.
3. Kull Parti tista' timponi imposti jew kostijiet ta' rkupru biss fejn jingħataw servizzi speċifiċi, inkluż dawn li ġejjin:
 - (a) l-attendenza, meta tintalab, ta' haddiema tad-dwana barra l-hinijiet uffiċjali jew f'xi bini ieħor li ma huwiex il-bini doganali;
 - (b) analiżi jew rapporti ta' esperti dwar l-oġġetti u t-tariffi postali għar-ritorn ta' oġġetti lil applikant, b'mod partikolari fir-rigward ta' deċiżjonijiet relatati ma' informazzjoni vinkolanti jew l-ġhoti ta' informazzjoni dwar l-applikazzjoni tal-liġijiet u tar-regolamenti doganali;
 - (c) l-eżami jew il-kampjunar tal-oġġetti għall-finijiet ta' verifika, jew il-qerda tal-oġġetti, fejn ikunu involuti kostijiet oħrajn barra dawk għall-użu tal-haddiema tad-dwana; jew

(d) mizuri ta' kontroll eċċezzjonali, fejn dawn huma meħtieġa minhabba n-natura tal-oġġetti jew riskju potenzjali.

4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih it-tariffi u l-imposti kollha li timponi b'rabta mal-importazzjoni jew mal-esportazzjoni b'mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom.

5. Parti ma għandhiex tirrikjedi tranżazzjonijiet konsulari, inklużi tariffi u imposti relatati, b'rabta mal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 2.9

Oġġetti msewwija

1. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrISPETTIVAMENT mill-orijini tiegħu, li jerga' jidhol fit-territorju doganali tagħha wara li dak l-oġġett ikun ġie esportat temporanjament mit-territorju doganali tagħha lejn it-territorju tal-Parti l-oħra għat-tiswija.

2. Il-paragrafu 1 ma japplikax għal oġġett importat f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili, li mbagħad jiġi esportat għat-tiswija u li ma jiġix importat mill-ġdid f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili.

3. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrispettivament mill-orijini tiegħu, importat temporanjament mit-territorju doganali tal-Parti l-oħra għal tiswija¹.

ARTIKOLU 2.10

Oġġetti manifatturati mill-ġdid

1. Hlief jekk ikun previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, Parti ma għandhiex tagħti trattament lil oġġetti rimanifatturati tal-Parti l-oħra li jkun inqas favorevoli minn dak li tagħti lil oġġetti simili f'kundizzjoni ġdida.

2. Għal aktar ċarezza, l-Artikolu 2.11 japplika għal projbizzjonijiet jew restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni u l-esportazzjoni tal-oġġetti manifatturati mill-ġdid. Jekk Parti tadotta jew iżżomm projbizzjonijiet jew restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni u l-esportazzjoni ta' oġġetti użati, din ma għandhiex tapplika dawk il-mizuri fuq l-oġġetti manifatturati mill-ġdid.

3. Parti tista' tirirkjedi li l-oġġetti manifatturati mill-ġdid jiġu identifikati bħala tali għad-distribuzzjoni jew għall-bejgħ fit-territorju tagħha u li l-oġġetti jkunu jissodisfaw ir-rekwiżiti tekniċi applikabbli kollha li japplikaw għal oġġetti simili f'kundizzjoni ġdida.

¹ Fl-Unjoni Ewropea, il-proċedura ta' pproċessar attiv kif stabbilita fir-Regolament (UE) Nru 952/2013 tintuża għall-finijiet ta' dan il-paragrafu.

ARTIKOLU 2.11

Limitazzjonijiet tal-importazzjonijiet u l-esportazzjonijiet

L-Artikolu XI ta' GATT tal-1994 u n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*. Kif xieraq, Parti ma għandhiex tadotta jew iżżomm xi projbizzjoni jew limitazzjoni tal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra jew tal-esportazzjoni jew tal-bejgħ għall-esportazzjoni ta' xi oġġett destinat għat-territorju tal-Parti l-oħra, hlief f'konformità mal-Artikolu XI ta' GATT tal-1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu.

ARTIKOLU 2.12

Marka tal-orġini

Jekk iċ-Ċili japplika rekwiżiti obbligatorji tal-marka tal-pajjiż ta' orġini għall-oġġetti tal-Unjoni Ewropea, il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jiddeċiedi li l-oġġetti mmarkati "Made in EU", jew li jkollhom marka simili bil-lingwa lokali, tissodisfa tali rekwiżiti mal-importazzjoni fiċ-Ċili. Dan l-Artikolu ma jaffettwax id-dritt ta' kwalunkwe Parti li tispeċifika t-tip ta' prodotti li għalihom ir-rekwiżiti tal-marka tal-pajjiż ta' orġini huma obbligatorji. Il-Kapitolu 3 ma japplikax għal dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 2.13

Proċeduri ta' liċenzjar għall-importazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri kollha ta' liċenzjar għall-importazzjoni applikabbli għall-kummerċ fl-oġġetti bejn il-Partijiet ikunu newtrali fl-applikazzjoni u jiġu amministrati b'mod ġust, ekwu, nondiskriminatorju u trasparenti.
2. Parti għandha tadotta jew iżzomm biss proċeduri ta' liċenzjar għall-importazzjoni bħala kundizzjoni għall-importazzjoni fit-territorju tagħha mit-territorju tal-Parti l-oħra, jekk ma jkunux raġonevolment disponibbli proċeduri xierqa oħrajn biex jintlaħaq skop amministrattiv.
3. Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm xi proċedura mhux awtomatika ta' liċenzjar għall-importazzjoni bħala kundizzjoni għall-importazzjoni fit-territorju tagħha mit-territorju tal-Parti l-oħra sakemm ma jkunx meħtieġ li tiġi implimentata miżura li tkun konsistenti ma' dan il-Ftehim. Parti li tadotta tali proċedura mhux awtomatika ta' liċenzjar għall-importazzjoni għandha tindika b'mod ċar lill-Parti l-oħra l-miżura implimentata permezz ta' dik il-proċedura.
4. Kull Parti għandha tadotta u tamministra kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni f'konformità mal-Artikoli 1, 2 u 3 tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni. Għal dak il-ghan, l-Artikoli 1,2 u 3 ta' dak il-Ftehim jiġu inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

5. Parti li tadotta proċeduri godda ta' liċenzjar għall-importazzjoni, jew timmodifika l-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra fi żmien 60 jum mid-data tal-pubblikazzjoni ta' tali proċeduri godda ta' liċenzjar għall-importazzjoni jew modifiki tal-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni. In-notifika għandha tinkludi l-informazzjoni speċifikata fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu u fl-Artikolu 5(2) tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni. Parti għandha titqies konformi ma' din id-dispożizzjoni jekk tkun innotifikat il-proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-importazzjoni rilevanti, jew kwalunkwe modifika għal proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni, lill-Kumitat għal-Liċenzjar għall-Importazzjoni stabbilit f'konformità mal-Artikolu 4 tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni, inkluża l-informazzjoni speċifikata fl-Artikolu 5(2) ta' dak il-Ftehim.

6. Fuq talba ta' Parti, il-Parti l-oħra għandha ttipprovdi minnufih kwalunkwe informazzjoni rilevanti, inkluża l-informazzjoni speċifikata fl-Artikolu 5(2) tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni, fir-rigward ta' kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni li jkollha l-ħsieb li tadotta, li tkun adottat li jew li kollha, jew kwalunkwe modifika għal proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni.

ARTIKOLU 2.14

Proċeduri ta' liċenzjar għall-esportazzjoni

1. Kull Parti għandha ttipubblika kwalunkwe proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew kwalunkwe modifika għal proċedura eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, b'mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom. Tali publikazzjoni għandha ssir, kull meta jkun prattikabbli, 30 jum qabel ma tidhol fis-seħh il-proċedura jew il-modifika, u fi kwalunkwe każ mhux aktar tard mid-data li fiha tidhol fis-seħh tali proċedura jew modifika.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-pubblikazzjoni tal-proċeduri ta' liċenzjar għall-esportazzjoni tinkludi l-informazzjoni li ġejja:

- (a) it-testi tal-proċeduri tagħha ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew ta' kwalunkwe modifika li tagħmel f'dawk il-proċeduri;
- (b) l-oġġetti soġġetti għal kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni;
- (c) għal kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, deskrizzjoni tal-proċess għall-applikazzjoni għal liċenzja ta' esportazzjoni u kwalunkwe kriterju li applikant irid jissodisfa sabiex ikun eliġibbli sabiex japplika għal liċenzja ta' esportazzjoni, bħall-pussess ta' liċenzja ta' attività, l-istabbiliment jew iż-żamma ta' investment, jew l-operat permezz ta' forma partikolari ta' stabbiliment fit-territorju ta' Parti;
- (d) punt ta' kuntatt wiehed jew aktar minn fejn il-persuni interessati jistgħu jiksbu informazzjoni ulterjuri dwar il-kundizzjonijiet sabiex tinkiseb liċenzja ta' esportazzjoni;
- (e) il-korp jew korpi amministrattivi li lilhom trid tiġi pprezentata applikazzjoni jew dokumentazzjoni rilevanti oħra;
- (f) deskrizzjoni ta' kwalunkwe miżura jew ta' miżuri li l-proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni hija mfassla sabiex timplimenta;
- (g) il-perjodu li matulu se tkun fis-seħh kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, hlief jekk il-proċedura tibqa' fis-seħh sakemm tiġi rtirata jew riveduta f'pubblikazzjoni ġdida;

- (h) jekk il-Parti jkun biġsiebha tuża proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni sabiex tamministra kwota tal-esportazzjoni, il-kwantità ġenerali u, jekk applikabbli, il-valur tal-kwota u d-dati tal-ftuħ u tal-għeluq tal-kwota; u
- (i) kwalunkwe eżenzjoni jew eċċezzjoni li tissostitwixxi r-rekwiżit li tinkiseb liċenzja ta' esportazzjoni, informazzjoni dwar kif jintalbu jew jintużaw dawk l-eżenzjonijiet jew eċċezzjonijiet, u l-kriterji għall-ghoti tagħhom.

3. Fi żmien 30 jum wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar il-proċeduri eżistenti tagħha ta' liċenzjar għall-esportazzjoni. Parti li tadotta proċeduri godda ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew timmodifika proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra fi żmien 60 jum mid-data tal-pubblikazzjoni ta' dawk il-proċeduri godda ta' liċenzjar għall-esportazzjoni jew modifiki fil-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni. In-notifika għandha tinkludi r-referenza għas-sors jew għas-sorsi fejn tkun ippubblikata l-informazzjoni meħtieġa skont il-paragrafu 2 u għandha tinkludi, meta jkun xieraq, l-indirizz tas-sit web jew tas-siti web tal-Internet rilevanti tal-gvern.

4. Għal aktar ċertezza, xejn f'dan l-Artikolu ma jirrikjedi li Parti tagħti liċenzja ta' esportazzjoni, jew tipprevjeni lil Parti milli timplimenta l-obbligi jew l-impenji tagħha skont ir-Riżoluzzjonijiet tal-Kunsill tas-Sigurtà tan-Nazzjonijiet Uniti, jew skont reġimi multilaterali ta' nonproliferazzjoni u arrangamenti ta' kontroll tal-esportazzjoni.

ARTIKOLU 2.15

Valutazzjoni doganali

Kull Parti għandha tiddetermina l-valur doganali tal-oġġetti tal-Parti l-oħra li tiġi importata fit-territorju tagħha f'konformità mal-Artikolu VII ta' GATT tal-1994 u l-Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali. Għal dak il-ghan, l-Artikolu VII ta' GATT tal-1994, inkluż in-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu, kif ukoll l-Artikoli 1 sa 17 tal-Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali, inkluż in-Noti Interpretattivi tiegħu, huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 2.16

Utilizzazzjoni tal-preferenzi

1. Għall-fini tal-monitoraġġ tal-funzjonament tal-Ftehim u tal-kalkolu tar-rati tal-utilizzazzjoni tal-preferenzi, kull sena, il-Partijiet għandhom jiskambjaw statistika dwar l-importazzjoni għal perjodu li jibda sena wara d-data tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim sa 10 snin wara li titlesta l-eliminazzjoni tat-tariffi għall-oġġetti kollha skont l-iskedi fl-Anness 2. Sakemm il-Kumitat għall-Kummerċ ma jiddeċidix mod ieħor, dak il-perjodu għandu jiġi estiż awtomatikament għal 5 snin, u wara dan il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jiddeċiedi li jkompli jestendih.

2. L-iskambju tal-istatistika dwar l-importazzjoni msemija fil-paragrafu 1 għandu jkopri d-*data* relatata mal-aktar sena riċenti disponibbli, inkluż il-valur u, meta applikabbli, il-volum, fil-livell tal-linja tariffarja għall-importazzjonijiet tal-oġġetti tal-Parti l-oħra li jibbenefikaw minn trattament preferenzjali tad-dazju skont dan il-Ftehim u għall-importazzjonijiet ta' daww l-oġġetti li jkunu irċevew trattament mhux preferenzjali.

ARTIKOLU 2.17

Miżuri speċifiċi li jikkonċernaw il-ġestjoni tat-trattament preferenzjali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fil-prevenzjoni, fl-identifikazzjoni u fil-ġlieda kontra l-ksur tal-legiżlazzjoni doganali relatata mat-trattament preferenzjali mogħti skont dan il-Kapitolu, f'konformità mal-obbligi tagħhom skont il-Kapitolu 3 u l-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.
2. Parti tista', f'konformità mal-proċedura stabbilita fil-paragrafu 3, tissospendi temporanjament it-trattament preferenzjali rilevanti tal-oġġetti kkonċernati meta dik il-Parti tkun għamlet sejba, abbażi ta' informazzjoni oġġettiva, konvinċenti u verifikabbli, li l-Parti l-oħra wettqet ksur sistematiku fuq skala kbira tal-legiżlazzjoni doganali sabiex tikseb it-trattament preferenzjali mogħti skont dan il-Kapitolu, u għamlet sejba ta':
 - (a) nuqqas sistematiku jew inadegwatezza ta' azzjoni mill-Parti l-oħra fil-verifika tal-istatus oriġinarju tal-oġġetti u l-issodisfar tar-rekwiżiti l-oħrajn tal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali, meta jiġi identifikat jew evitat ksur tar-regoli tal-oriġini;

- (b) rifjut sistematiku mill-Parti l-oħra li twettaq verifika sussegwenti tal-prova tal-orġini fuq talba tal-Parti l-oħra jew li tikkomunika r-risultati tagħha fil-hin, jew dewmien zejjed fit-tweqqi ta' tali verifika jew komunikazzjoni; jew
- (c) rifjut jew nuqqas sistematiku mill-Parti l-oħra li tikkoopera jew tassisti f'konformità mal-obbligi tagħha skont il-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Asistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali fir-rigward tat-trattament preferenzjali.

3. Il-Parti li tkun għamlet sejba kif imsemmija fil-paragrafu 2 għandha, mingħajr dewmien zejjed, tinnotifika lill-Kumitat għall-Kummerċ u tidhol f'konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra fil-Kumitat għall-Kummerċ bl-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għaž-żewġ Partijiet.

Jekk il-Partijiet jonqsu milli jaqblu dwar soluzzjoni aċċettabbli b'mod reċiproku fi żmien 3 xhur mid-data tan-notifika, il-Parti li tkun għamlet is-sejba tista' tiddeċiedi li tissospendi temporanjament it-trattament preferenzjali rilevanti tal-oġġetti kkonċernati. Sospensjoni temporanja għandha tiġi notifikata lill-Kumitat għall-Kummerċ mingħajr dewmien zejjed.

Is-sospensjonijiet temporanji għandhom japplikaw biss għall-perjodu meħtieġ sabiex jiġu protetti l-interessi finanzjarji tal-Parti kkonċernata, u għal mhux aktar minn 6 xhur. Meta l-kundizzjonijiet li wasslu għas-sospensjoni inizzjali jippersistu malli jiskadi l-perjodu ta' 6 xhur, il-Parti kkonċernata tista' tiddeċiedi li ggedded is-sospensjoni. Kwalunkwe sospensjoni temporanja għandha tiġi sogġetta għal konsultazzjonijiet perjodiċi fi hdan il-Kumitat għall-Kummerċ.

4. Kull Parti għandha tippubblika, f'konformità mal-proċeduri interni tagħha, notifiċi lill-importaturi dwar kwalunkwe notifiċa u deċiżjoni li tikkonċerna s-sospensjonijiet temporanji msemmijin fil-paragrafu 3.

ARTIKOLU 2.18

Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija

Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1) għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u tal-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu u l-Anness 2;
- (b) jippromwovi l-kummerċ fl-oġġetti bejn il-Partijiet, inkluż permezz ta' konsultazzjonijiet dwar it-titjib tat-trattament tariffarju tal-aċċess għas-suq skont l-Artikolu 2.5(4) u kwistjonijiet oħrajn, kif xieraq;
- (c) jipprovdi forum biex tiġi diskussa u solvuta kwalunkwe kwistjoni relatata ma' dan il-Kapitolu;
- (d) jindirizza minnufih l-ostakli għall-kummerċ fl-oġġetti bejn il-Partijiet, speċjalment dawk relatati mal-applikazzjoni ta' miżuri mhux tariffarji, u, jekk xieraq, jirreferi tali kwistjonijiet lill-Kumitat għall-Kummerċ għall-kunsiderazzjoni tiegħu;
- (e) jirrakkomanda lill-Partijiet kwalunkwe modifika jew żieda ma' dan il-Kapitolu;
- (f) jikkoordina l-iskambju ta' *data* għall-utilizzazzjoni tal-preferenzi jew ta' kwalunkwe informazzjoni oħra dwar il-kummerċ fl-oġġetti bejn il-Partijiet li huwa jista' jiddeċiedi;
- (g) jirrieżamina kwalunkwe emenda futura għas-Sistema Armonizzata biex jiżgura li l-obbligi ta' kull Parti skont dan il-Ftehim ma jinbidlux, u jikkonsulta biex isolvi kwalunkwe kunflitt relatat;
- (h) iwettaq il-funzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 8.17.

KAPITOLU 3

REGOLI TAL-ORĠINI U PROĊEDURI TAL-ORĠINI

TAQSIMA A

REGOLI TAL-ORĠINI

ARTIKOLU 3.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 3-A sa 3-E:

- (a) “klassifikazzjoni” tfisser il-klassifikazzjoni ta' prodott jew materjal taht kapitolu, intestatura, subintestatura partikolari tas-Sistema Armonizzata;
- (b) “kunsinna” tfisser prodotti li jintbagħtu jew flimkien minn esportatur wieħed lil destinatarju wieħed jew li jkunu koperti minn dokument tat-trasport uniku li jkopri l-vjeġġ tagħhom mill-esportatur lid-destinatarju jew, jekk ma jkunx jeżisti tali dokument, li jkunu koperti minn fattura wahda;

- (c) “awtorità doganali” tfisser:
- (i) għaċ-Ċili, is-Servizz Doganali Nazzjonali; u
 - (ii) għall-Unjoni Ewropea, is-servizzi tal-Kummissjoni Ewropea li huma responsabbli għall-materji doganali u għall-amministrazzjonijiet doganali u kwalunkwe awtorità tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea responsabbli mill-applikazzjoni u l-infurzar tal-ligi doganali.
- (d) “esportatur” tfisser persuna, li tinsab f’Parti li, f’konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti ta’ dik il-Parti, tesporta jew tipproduċi l-prodott oriġinarju u tagħmel dikjarazzjoni dwar l-origini;
- (e) “prodotti identiċi” tfisser prodotti li f’kull aspekt jikkorrispondu għal dawk deskritti fid-deskrizzjoni tal-prodott; id-deskrizzjoni tal-prodott fuq id-dokument kummerċjali użat biex issir dikjarazzjoni dwar l-origini għal vjeggħi multipli trid tkun preċiża biżżejjed biex tidentifika b’mod ċar dak il-prodott, iżda wkoll il-prodotti identiċi li sussegwentement iridu jiġu importati abbażi ta’ dik id-dikjarazzjoni;
- (f) “importatur” tfisser persuna li timporta l-prodott oriġinarju u titlob trattament tariffarju preferenzjali għalih;
- (g) “materjal” tfisser kwalunkwe sustanza użata fil-produzzjoni ta’ prodott, inkluż kwalunkwe ingredjent, materja prima, komponent jew parti;

- (h) “prodott” tfisser ir-riżultat ta’ produzzjoni, anke jekk maħsub għall-użu aktar tard bħala materjal fil-produzzjoni ta’ prodott ieħor; u
- (i) “produzzjoni” tfisser kwalunkwe tip ta’ xogħol jew ta’ pproċessar, inkluż l-assemblagg.

ARTIKOLU 3.2

Rekwiziti generali

1. Għall-finijiet tal-applikazzjoni tat-trattament tariffarju preferenzjali minn Parti għall-oġġetti oriġinarji tal-Parti l-oħra f’konformità ma’ dan il-Ftehim, diment li l-prodott ikun jissodisfa r-rekwiziti applikabbli l-oħrajn kollha stabbiliti f’dan il-Kapitolu, il-prodotti li ġejjin għandhom jitqiesu li joriġinaw fil-Parti l-oħra:

- (a) prodotti miksubin kompletament f’dik il-Parti kif previst fl-Artikolu 3.4;
- (b) prodotti immanifatturati b’mod esklużiv minn materjali li joriġinaw f’dik il-Parti; u
- (c) prodotti immanifatturati f’dik il-Parti bl-użu ta’ materjali mhux oriġinarji diment li dawn ikunu jissodisfaw ir-rekwiziti stabbiliti fl-Anness 3-B.

2. Jekk prodott ikun kiseb status oriġinarju f’konformità mal-paragrafu 1, il-materjali mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni ta’ dak il-prodott ma għandhomx jitqiesu bħala materjali mhux oriġinarji meta dak il-prodott ikun inkorporat bħala materjal fi prodott ieħor.

3. L-akkwist ta' status oriġinarju għandu jiġi ssodisfat mingħajr interruzzjoni fit-territorju ta' Parti.

ARTIKOLU 3.3

Akkumulazzjoni tal-orijini

1. Prodott li joriġina f'Parti għandu jitqies bħala li joriġina fil-Parti l-oħra jekk jintuża bħala materjal fil-produzzjoni ta' prodott ieħor f'dik il-Parti l-oħra, diment li l-ħidma u l-ipproċessar imwettqa jmorru lil hinn minn waħda jew aktar mill-operazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 3.6.

2. Materjali kklassifikati fil-Kapitolu 3 tas-Sistema Armonizzata li joriġinaw mill-pajjiżi msemmija fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 4 u użati fil-produzzjoni ta' prodotti tat-tonn tal-bott ikklassifikati fis-subintestatura 1604.14 tas-Sistema Armonizzata, jistgħu jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti diment li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet fis-subparagrafi (a) sa (e) tal-paragrafu 3, u li dik il-Parti tibgħat notifika għal eżami mis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 3.31.

3. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jiddeċiedi, wara rakkomandazzjoni mis-Sottokumitat, li ċerti materjali li joriginaw mill-pajjiżi terzi¹ msemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu jistgħu jitqiesu bħala li joriginaw f'Parti jekk jintużaw fil-produzzjoni ta' prodott f'dik il-Parti sakemm:

- (a) kull Parti jkollha ftehim kummerċjali fis-seħħ li jofforma zona ta' kummerċ hieles ma' dak il-pajjiż terz, fis-sens tal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994;
- (b) l-origini tal-materjali msemmija f'dan il-paragrafu tiġi ddeterminata f'konformità mar-regoli tal-origini applikabbli taht:
 - (i) il-ftehim kummerċjali tal-Unjoni Ewropea li jifforma zona ta' kummerċ hieles ma' dak il-pajjiż terz, jekk il-materjal ikkonċernat jintuża fil-produzzjoni ta' prodott fiċ-Ċili; u
 - (ii) il-ftehim kummerċjali taċ-Ċili li jifforma zona ta' kummerċ hieles ma' dak il-pajjiż terz, jekk il-materjal ikkonċernat jintuża fil-produzzjoni ta' prodott fl-Unjoni Ewropea;
- (c) ikun hemm fis-seħħ arrangament bejn il-Parti u dak il-pajjiż terz dwar kooperazzjoni amministrattiva adegwata li tiżgura l-implimentazzjoni sħiħa ta' dan il-Kapitolu, inklużi dispożizzjonijiet dwar l-użu ta' dokumentazzjoni xierqa dwar l-origini tal-materjali, u li l-Parti tinnotifika lill-Parti l-oħra b'dak l-arrangament;

¹ Għar-referenza, "pajjiż terz" huwa definit fis-subparagrafu (aa) tal-Artikolu 1.3.

(d) il-produzzjoni jew l-ipproċessar tal-materjali mwettqa f'dik il-Parti jmur lil hinn minn waħda jew aktar mill-operazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 3.6; u

(e) il-Partijiet jaqblu dwar kwalunkwe kundizzjoni applikabbli oħra.

4. Il-pajjizi terzi msemmija fil-paragrafu 3 huma:

(a) il-pajjizi tal-Amerka Ċentrali tal-Kosta Rika, El Salvador, il-Gwatemala, il-Honduras, in-Nikaragwa u l-Panama; u

(b) il-pajjizi Andeani tal-Kolombja, l-Ekwador u tal-Perù.

ARTIKOLU 3.4

Prodotti miksuba għalkollox f'pajjiż wiehed

1. Il-prodotti li ġejjin għandhom jitqiesu bħala miksuba għalkollox f'Parti:

(a) pjanti u prodotti tal-ħxejjex imkabbra jew maħsuda hemm;

(b) l-annimali ħajjin imwielda u mrobbija hemmhekk;

- (c) prodotti miksubin minn annimali ħajjin imrobbija hemmhekk;
- (d) prodotti miksubin mill-kaċċa, mill-insib, mis-sajd, mill-qbid jew mill-ħtif hemmhekk, iżda mhux lil hinn mil-limiti esterni tal-baħar territorjali tal-Parti;
- (e) prodotti miksubin minn annimali maqtula mwielda u mrobbija hemmhekk;
- (f) prodotti miksubin mill-akkwakultura hemm, jekk l-organizmi akkwatiċi, li jinkludu l-ħut, il-molluski, il-krustaċji, invertebrati akkwatiċi oħrajn u pjanti akkwatiċi jitwiieldu jew jittrabbew minn stokk ta' żrieragħ bħal bajd, qixx, ħut immatur jew larva, b'intervent fil-proċessi ta' trobbija jew ta' tkabbir sabiex tittejjeb il-produzzjoni, bħall-istokkjar regolari, it-tagħlif jew il-protezzjoni kontra l-predaturi;
- (g) minerali jew sustanza oħra li jinstabu naturalment, mhux inklużi fis-subparagrafi (a) sa (f), estratti jew meħuda hemmhekk;
- (h) prodotti tas-sajd tal-baħar u prodotti oħrajn meħuda mill-baħar 'il barra minn kwalunkwe baħar territorjali minn bastiment ta' dik il-Parti;
- (i) prodotti magħmulin abbord bastiment fabbrika ta' dik il-Parti esklużivament mill-prodotti msemmijin fis-subparagrafu (h);
- (j) prodotti estratti minn Parti jew minn persuna ta' dik il-Parti minn ħamrija jew minn sottoswol tal-baħar barra minn kwalunkwe baħar territorjali diment li jkollhom drittijiet li jaħdmu dik il-ħamrija jew is-sottoswol;

- (k) skart jew ruttam miksub mill-produzzjoni hemmhekk jew minn prodotti użati miġbura hemmhekk, diment li daww il-prodotti jkunu xierqa biss għall-irkupru tal-materja prima; u
- (l) prodotti mmanifatturati hemmhekk esklużivament minn daww il-prodotti speċifikati fis-subparagrafi (a) sa (k).

2. It-termini “bastiment ta’ Parti” u “bastiment fabbrika ta’ Parti” fis-subparagrafi (h) u (i) tal-paragrafu 1 ifissru bastiment u bastiment fabbrika li:

- (a) ikun irreġistrat fi Stat Membru jew fiċ-Ċili;
- (b) ibanhar bil-bandiera ta’ Stat Membru jew taċ-Ċili; u
- (c) jissodisfa waħda mill-kundizzjonijiet li ġejjin:
 - (i) ikun għal aktar minn 50 % proprjetà ta’ persuni fiżiċi ta’ Stat Membru jew taċ-Ċili; jew
 - (ii) ikun il-proprjetà ta’ persuna ġuridika li:
 - (A) ikollha l-uffiċċju prinċipali u l-post ewlieni tan-negozju tagħha fi Stat Membru jew fiċ-Ċili, u
 - (B) ikun għal aktar minn 50 % proprjetà ta’ persuni ta’ waħda minn daww il-Partijiet.

ARTIKOLU 3.5

Tolleranzi

1. Jekk materjal mhux oriġinarju użat fil-produzzjoni ta' prodott ma jissodisfax ir-rekwiżiti stabbiliti fl-Anness 3-B, dak il-prodott għandu jitqies bħala oriġinarju f'Parti, diment li:
 - (a) għall-prodotti kollha¹ għajr dawk ikklassifikati taħt il-Kapitoli 50 sa 63 tas-Sistema Armonizzata, il-valur totali ta' materjali mhux oriġinarji ma jaqbiżx l-10 % tal-prezz mill-fabbrika tal-prodott;
 - (b) għall-prodotti kklassifikati taħt il-Kapitoli 50 sa 63 tas-Sistema Armonizzata, it-tolleranzi japplikaw kif stipulat fin-Noti 6 sa 8 tal-Anness 3-A.
2. Il-paragrafu 1 ma japplikax jekk il-valur jew il-piż tal-materjali mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni ta' prodott jaqbeż kwalunkwe wiehed mill-percentwali għall-valur jew għall-piż massimu tal-materjali mhux oriġinarji kif speċifikati fir-rekwiżiti stabbiliti fl-Anness 3-B.
3. Il-paragrafu 1 ma japplikax għall-prodotti miksuba għalkollox f'Parti skont it-tifsira tal-Artikolu 3.4. Jekk l-Anness 3-B jirrikjedi li l-materjali użati fil-produzzjoni ta' prodott ikunu miksuba għalkollox, japplikaw il-paragrafi 1 u 2.

¹ Il-Kapitoli 1 sa 24 tas-Sistema Armonizzata, f'konformità man-Nota 9 tal-Anness 3-A.

ARTIKOLU 3.6

Hdim jew ipproċessar insuffiċjenti

1. Minkejja s-subparagrafu (c) tal-Artikolu 3.2(1), prodott ma għandux jitqies bħala oriġinarju minn Parti jekk waħda jew aktar biss mill-operazzjonijiet li ġejjin jitwettqu fuq materjali mhux oriġinarji f'dik il-Parti:

- (a) operazzjonijiet ta' preservazzjoni bħat-tnixxif, l-iffriżar, iż-żamma f'salmura u operazzjonijiet simili oħrajn, meta l-iskop uniku tagħhom ikun li jiżguraw li l-prodott jibqa' f'kundizzjoni tajba matul it-trasport u l-ħżin;
- (b) l-izmuntar u l-assemblaġġ ta' pakketti;
- (c) il-ħasil, it-tindif, it-tneħħija tat-trab, tal-ossidu, taż-żjut, taż-żebgħa jew ta' kisi iehor;
- (d) il-mogħdija jew il-prensa tat-tessuti u ta' oġġetti tessili;
- (e) operazzjonijiet sempliċi ta' żebgħa jew ta' llostrar;
- (f) it-tfesdiq u l-maċinazzjoni parzjali jew shiħa tar-ross; l-illostrar u l-glejżjar taċ-ċereali u tar-ross;
- (g) operazzjonijiet għall-kolorazzjoni jew għall-ghoti ta' aromi fiz-zokkor jew għall-iffurmar taċ-ċangaturi taz-zokkor, it-thin parzjali jew totali taz-zokkor kristallizzati f'forma solida;

- (h) it-tqaxxir, it-tneħħija tal-għadma jew it-tfesdiq ta' frott, ta' ġewż u ta' ħaxix;
- (i) it-tisnin, it-tħin sempliċi, jew il-qtuġh sempliċi;
- (j) l-għarbil, l-iskrinjar, l-issortjar, il-klassifikazzjoni, il-gradazzjoni jew it-tqabbil;
- (k) it-tqegħid sempliċi fi fliexken, f'laned, fi flasks, f'boroż, f'kontenituri, f'kaxxi, it-twaħħil fuq kartun jew fuq twavel u l-operazzjonijiet sempliċi l-oħrajn kollha ta' imballaġġ;
- (l) it-twaħħil jew l-istampar ta' marki, ta' tikketti, ta' logos, u ta' sinjali oħrajn simili ta' distinzjoni fuq il-prodotti jew fuq l-imballaġġ tagħhom;
- (m) it-taħlit sempliċi tal-prodotti, kemm jekk ta' tipi differenti u kemm jekk le, inkluż it-taħlit taz-zokkor ma' kwalunkwe materjal;
- (n) l-assemblaġġ sempliċi ta' partijiet ta' oġġetti sabiex jiġi kkostitwit oġġett shiħ jew iż-żarmar ta' prodotti f'partijiet;
- (o) iż-żieda sempliċi ta' ilma jew id-dilwizzjoni jew it-tnixxif jew id-denaturazzjoni ta' prodotti; jew
- (p) l-iskarnar ta' annimali.

2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, operazzjoni għandha titqies sempliċi jekk la jkun meħtieġa hliet speċjali u lanqas makkinarji, apparati jew tagħmir manifatturati jew installati speċjalment għat-twettiq ta' dik l-operazzjoni.

ARTIKOLU 3.7

Unità tal-kwalifika

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, l-unità ta' kwalifika għandha tkun il-prodott partikolari li jitqies bħala l-unità bażika meta l-prodott jiġi kklassifikat taħt is-Sistema Armonizzata.
2. Jekk kunsinna tikkonsisti minn numru ta' prodotti identiċi klassifikati taħt l-istess intestatura tas-Sistema Armonizzata, kull prodott individwali għandu jitqies meta jiġi applikat dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 3.8

Aċċessorji, spare parts u għodda

1. L-aċċessorji, l-ispare parts u l-għodda mibghuta ma' biċċa tagħmir, makkinarju, apparat jew vettura, li jkunu parti mit-tagħmir normali u inklużi fil-prezz tiegħu jew li ma jkollhomx fattura separata, għandhom jitqiesu bħala haġa waħda mal-biċċa tagħmir, makkinarju, apparat jew vettura inkwistjoni.
2. L-aċċessorji, l-ispare parts u l-għodda msemija fil-paragrafu 1 ma għandhomx jitqiesu meta tiġi determinata l-oriġini tal-prodott, hlief għall-finijiet tal-kalkolu tal-valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji, jekk il-prodott ikun soġġett għal valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji skont kif stabbilit fl-Anness 3-B.

ARTIKOLU 3.9

Settijiet

Is-settijiet, kif definiti fir-Regola Ġenerali 3 għall-Interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata, għandhom jitqiesu bħala oriġinarji f'Parti jekk il-komponenti kollha jkunu prodotti oriġinarji. Meta sett ikun magħmul minn prodotti oriġinarji u mhux oriġinarji, is-sett bħala element shiħ għandu jitqies bħala oriġinarju f'Parti, jekk il-valur tal-prodotti mhux oriġinarji ma jkunx jaqbeż il-15 % tal-prezz mill-fabbrika tas-sett.

ARTIKOLU 3.10

Elementi newtrali

Sabiex jiġi determinat jekk prodott jikkwalifikax bħala li joriġina f'Parti, ma għandux ikun hemm bżonn li tiġi stabbilita l-orijini tal-elementi li ġejjin, li jistgħu jintużaw fil-produzzjoni tal-prodott:

- (a) fjuwil, energija, katalisti u solventi;
- (b) tagħmir, apparati u provvisti użati għall-ittestjar jew għall-ispezzjonar tal-prodott;
- (c) magni, għodda, ċipep u forom;

- (d) spare parts u materjali użati fil-manutenzjoni ta' tagħmir u ta' bini;
- (e) lubrikanti, griż, materjali komposti u materjali oħrajn użati fil-produzzjoni jew użati sabiex jithaddmu tagħmir u binjiet;
- (f) ingwanti, nuċċalijiet, żraben, ilbies, tagħmir u provvisti tas-sikurezza;
- (g) kwalunkwe materjal iehor li ma huwiex inkorporat fil-prodott iżda li l-użu tiegħu jista' jintwera li huwa parti mill-produzzjoni tal-prodott.

ARTIKOLU 3.11

Imballaġġ u materjali u kontenituri tal-imballaġġ

1. Jekk, skont ir-Regola Ġenerali 5 għall-interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata, il-materjali tal-imballaġġ u l-kontenituri li fihom prodott ikun ippakkjat għall-bejgħ bl-imnut jiġu kklassifikati flimkien mal-prodott, daww il-materjali u l-kontenituri tal-imballaġġ ma għandhomx jitqiesu fid-determinazzjoni tal-orijini tal-prodott, hlief għall-finijiet tal-kalkolu tal-valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji jekk prodott ikun soġġett għal valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji f'konformità mal-Anness 3-B.
2. Il-materjali u l-kontenituri tal-imballaġġ li jintużaw għall-protezzjoni ta' prodott waqt it-trasportazzjoni għandhom jiġu injorati meta jiġi ddeterminat jekk prodott joriġinax f'Parti.

ARTIKOLU 3.12

Segregazzjoni kontabilistika għall-materjali fungibbli

1. Materjali fungibbli oriġinarji u mhux oriġinarji għandhom jiġu segregati fizikament matul il-ħżin sabiex iżommu l-istatus oriġinarju jew mhux oriġinarju tagħhom, skont il-każ. Dawk il-materjali jistgħu jintużaw fil-produzzjoni ta' prodott mingħajr ma jiġu segregati fizikament matul il-ħżin sakemm jintuża l-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabilità.
2. Il-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabbiltà msemmi fil-paragrafu 1 għandu jiġi applikat f'konformità ma' metodu ta' ġestjoni tal-inventarju skont il-prinċipji kontabilistiċi li jiġu ġeneralment aċċettati fil-Parti. Il-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabilità għandu jiżgura li fi kwalunkwe hin in-numru ta' prodotti li jistgħu jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti ma jaqbizx in-numru li kien jinkiseb permezz ta' segregazzjoni fizika tal-istokkijiet matul il-ħżin.
3. Għall-fini tal-paragrafu 1, "materjali fungibbli" tfisser materjali li huma tal-istess tip u kwalità kummerċjali, bl-istess karatteristiċi tekniċi u fiżiċi, u li ladarba jiġu inkorporati fil-prodott lest ma jistgħux jintgħarfu minn xulxin.

ARTIKOLU 3.13

Prodotti ritornati

Jekk prodott li jorigina f'Parti li jiġi esportat minn dik il-Parti lejn pajjiż terz u li jirritorna għand dik il-Parti, dan għandu jittqies bħala mhux oriġinarju, sakemm ma jkunx jista' jintwera għas-sodisfazzjon tal-awtorità doganali ta' dik il-Parti li l-prodott ritornat:

- (a) ikun l-istess bħal dak esportat; u
- (b) ma saritlux xi operazzjoni lil hinn minn dik li hi meħtieġa biex jinżamm f'kundizzjoni tajba waqt li kien fil-pajjiż jew waqt li kien qiegħed jiġi esportat.

ARTIKOLU 3.14

Nonalterazzjoni

1. Prodott oriġinarju dikjarat għall-użu domestiku fil-Parti li timporta ma għandux, wara l-esportazzjoni u qabel ma jiġi ddikjarat għal użu domestiku, ikun ġie alterat, ittrasformat b'xi mod jew soġġett għal operazzjonijiet għajr dawk ta' preservazzjoni f'kundizzjoni tajba jew ta' żieda jew ta' twaħħil ta' marki, ta' tikketti, ta' sigilli jew ta' xi dokumentazzjoni oħra sabiex tiġi żgurata l-konformità ma' rekwiżiti speċifiċi tal-Parti li timporta.

2. Il-ħżin jew il-wiri ta' prodott jista' jseħħ f'pajjiż terz diment li dan jibqa' taħt superviżjoni doganali f'dak il-pajjiż terz.

3. Mingħajr preġudizzju għat-Taqsima B, il-qsim tal-kunsinni jista' jseħħ fit-territorju ta' pajjiż terz jekk isir mill-esportatur jew taħt ir-responsabbiltà tiegħu u diment li daww il-kunsinni jibqgħu taħt is-superviżjoni doganali f'dak il-pajjiż terz.

4. F'każ ta' dubju dwar jekk il-kundizzjonijiet previsti fil-paragrafi 1 sa 3 humiex issodisfati, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob lill-importatur biex jipprovdi evidenza ta' konformità. Tali evidenza tista' tingħata bi kwalunkwe mezz, inklużi dokumenti kuntrattwali tat-trasport bħal poloz ta' kargu jew evidenza fattwali jew konkreta bbażata fuq l-immarkar jew in-numerazzjoni tal-pakketti jew kwalunkwe evidenza relatata mal-prodott innifsu.

ARTIKOLU 3.15

Wirjiet

1. Prodotti originarji mibgħuta għall-wiri f'pajjiż u mibjugħa wara l-wiri għall-importazzjoni f'Parti, mal-importazzjoni, għandhom jibbenifikaw mal-importazzjoni f'konformità ma' dan il-Ftehim diment li jintwera għas-sodisfazzjon tal-awtoritajiet doganali li:

(a) esportatur ikun ikkunsinja dawn il-prodotti minn Parti għall-pajjiż terz li fih saret il-wirja u li werihom hemmhekk;

- (b) il-prodotti nbiegħu jew ġew ċeduti b'xi mod ieħor minn dak l-esportatur lil persuna f'Parti;
- (c) il-prodotti jkunu ġew ikkunsinnati waqt il-wirja jew immedjatement wara fl-istat li jkunu ġew mibgħuta għall-wirja; u
- (d) il-prodotti ma jkunux, miż-żmien li jkunu ġew ikkunsinnati għall-wirja, intużaw għal xi skop ieħor hlief biex jiġu eżibiti fil-wirja.

2. Dikjarazzjoni dwar l-origini għandha ssir f'konformità mat-Taqsima B u tiġi ppreżentata lill-awtoritajiet doganali f'konformità mal-proċeduri doganali tal-Parti li timporta. L-isem u l-indirizz tal-wirja għandhom ikunu indikati fuqha.

3. Il-paragrafu 1 japplika għal kull wirja, fiera jew dimostrazzjoni pubblika simili ta' natura kummerċjali, industrijali, agrikola jew artiġjanali, li ma tkunx organizzata għal finijiet privati fi ħwienet jew postijiet tan-negozju bl-għan ta' bejgħ ta' prodotti barranin, u li matulha l-prodotti jibqgħu taħt il-kontroll tad-dwana.

4. L-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta jistgħu jirrikjedu evidenza li l-prodotti baqgħu taħt kontroll doganali fil-pajjiż tal-wirja, kif ukoll evidenza dokumentarja addizzjonali tal-kundizzjonijiet li taħthom ġew esibiti.

TAQSIMA B

PROCEDURI TAL-ORIGINI

ARTIKOLU 3.16

Talba għal trattament tariffarju preferenzjali

1. Il-Parti li timporta għandha tagħti trattament tariffarju preferenzjali lil prodott originarju fil-Parti l-oħra, fis-sens ta' dan il-Kapitolu, fuq il-bażi ta' talba mill-importatur għat-trattament tariffarju preferenzjali. L-importatur għandu jkun responsabbli għall-korrettezza tat-talba għal trattament tariffarju preferenzjali u għall-konformità mar-rekwiziti stabbiliti f'dan il-Kapitolu.
2. It-talba għal trattament tariffarju preferenzjali għandha tkun ibbazata fuq wieħed minn dawn li ġejjin:
 - (a) dikjarazzjoni dwar l-origini magħmula mill-esportatur f'konformità mal-Artikolu 3.17;
 - (b) l-għarfien tal-importatur soġġett għall-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 3.19.
3. It-talba għal trattament tariffarju preferenzjali u l-bażi għal dik it-talba kif imsemmi fil-paragrafu 2 għandhom jiġu inklużi fid-dikjarazzjoni doganali, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta.

4. Importatur li jagħmel talba għal trattament preferenzjali bbażat fuq dikjarazzjoni dwar l-oriġini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-paragrafu 2 għandu jżomm id-dikjarazzjoni u għandu jipprezentaha lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta fuq talba.

ARTIKOLU 3.17

Dikjarazzjoni dwar l-oriġini

1. Esportatur ta' prodott għandu jagħmel dikjarazzjoni dwar l-oriġini fuq il-bażi tal-informazzjoni li turi li l-prodott huwa oriġinarju, inkluż, meta tkun applikabbli, informazzjoni dwar l-istatus oriġinarju tal-materjali użati fil-produzzjoni tal-prodott.
2. L-esportatur għandu jkun responsabbli għall-korrettezza tad-dikjarazzjoni dwar l-oriġini magħmula u l-informazzjoni pprovduta skont il-paragrafu 1. Jekk l-esportatur ikollu raġuni biex jemmen li d-dikjarazzjoni dwar l-oriġini fiha jew hija bbażata fuq informazzjoni żbaljata, l-esportatur għandu jinnotifika minnufih lill-importatur bi kwalunkwe bidla li taffettwa l-istatus oriġinarju tal-prodott. F'dan il-każ, l-importatur għandu jikkoreġi d-dikjarazzjoni tal-importazzjoni u jhallas kwalunkwe dazju doganali applikabbli dovut.
3. L-esportatur għandu jagħmel dikjarazzjoni dwar l-oriġini f'wahda mill-verżjonijiet lingwistiċi inklużi fl-Anness 3-C fuq fattura jew fuq kwalunkwe dokument kummerċjali ieħor li jiddeskrivi l-prodott oriġinarju f'dettall suffiċjenti sabiex ikun jista' jiġi identifikata fin-nomenklatura tas-Sistema Armonizzata. Il-Parti li timporta ma għandhiex tirrjkedi li l-importatur jissottometti traduzzjoni tad-dikjarazzjoni dwar l-oriġini.

4. Dikjarazzjoni dwar l-orijini għandha tkun valida għal sena mid-data ta' meta tkun saret.
5. Tista' ssir dikjarazzjoni dwar l-orijini għal:
 - (a) vjeġġ wieħed ta' prodott wieħed jew aktar f'Parti; jew
 - (b) bosta vjeġġi ta' prodotti identiċi f'Parti fi hdan il-perjodu speċifikat fid-dikjarazzjoni dwar l-orijini li ma jaqbiżx it-12-il xahar.
6. Il-Parti li timporta għandha, fuq talba tal-importatur u soġġetta għal rekwiżiti imposti mill-Parti li timporta, tippermetti dikjarazzjoni unika dwar l-orijini li għandha tintuża għal prodotti mhux assemblati jew żmantellati, skont it-tifsira tar-Regola Ġenerali 2(a) tas-Sistema Armonizzata, li jaqgħu fit-Taqsimiet XV sa XXI tas-Sistema Armonizzata meta jigu importati b'pagamenti parzjali.

ARTIKOLU 3.18

Diskrepanzi żgħar u żbalji żgħar

L-awtorità doganali tal-Parti li timporta ma għandhiex tirrifjuta talba għal trattament tariffarju preferenzjali minhabba diskrepanzi żgħar bejn id-dikjarazzjoni dwar l-orijini u d-dokumenti sottomessi lill-uffiċċju doganali jew żbalji żgħar fid-dikjarazzjoni dwar l-orijini.

ARTIKOLU 3.19

Għarfien tal-importatur

1. Il-Parti li timporta tista', fil-liġijiet u fir-regolamenti tagħha, tistabbilixxi kundizzjonijiet biex tiddetermina liema importaturi jistgħu jibbażaw talba għal trattament tariffarju preferenzjali fuq l-għarfien tal-importatur.
2. Minkejja l-paragrafu 1, l-għarfien tal-importatur li prodott huwa originarju għandu jkun ibbażat fuq informazzjoni li turi li l-prodott effettivament jikkwalifika bħala originarju u jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti f'dan il-Kapitolu sabiex jikseb status originarju.

ARTIKOLU 3.20

Rekwiżiti ta' zamma tar-rekords

1. Importatur li jitlob trattament tariffarju preferenzjali għal prodott importat f'Parti għandu:
 - (a) jekk it-talba għal trattament preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-origini, iżomm id-dikjarazzjoni dwar l-origini magħmula mill-esportatur għal minimu ta' 3 snin mid-data tat-talba ta' preferenza tal-prodott; u

(b) jekk it-talba għal trattament preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur, iżomm l-informazzjoni li turi li l-prodott jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti f'dan il-Kapitolu biex jikseb status originarju għal minimu ta' 3 snin mid-data tat-talba għal trattament preferenzjali.

2. Esportatur li hareġ dikjarazzjoni dwar l-orijini għandu, għal minimu ta' 4 snin mindu jagħmel dik id-dikjarazzjoni dwar l-orijini, iżomm kopja tad-dikjarazzjoni dwar l-orijini u tar-rekords l-oħrajn kollha li juru li l-prodott jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti f'dan il-Kapitolu biex jinkiseb status originarju.

3. Ir-rekords li għandhom jinżammu f'konformità ma' dan l-Artikolu jistgħu jinżammu f'forma elettronika f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta jew tesporta, kif xieraq.

ARTIKOLU 3.21

Eżenzjonijiet mir-rekwiżiti rigward id-dikjarazzjonijiet dwar l-orijini

1. Il-prodotti mibgħuta bħala pakketti minn persuni privati lil persuni privati jew li jiffurmaw parti mill-bagalji personali ta' vjaġġaturi għandhom ikunu aċċettati bħala prodotti originarji, mingħajr ma jirrikjedu dikjarazzjoni dwar l-orijini diment li tali prodotti ma jigux importati f'għamla ta' kummerċ u jkunu ġew iddikjarati li jissodisfaw ir-rekwiżiti ta' dan il-Kapitolu u li ma jkun hemm l-ebda dubju dwar il-verità ta' dik id-dikjarazzjoni.

2. L-importazzjonijiet li jkunu okkażjonali u li jikkonsistu biss minn prodotti għall-użu personali tar-riċevituri jew tal-vjaġġaturi jew tal-familji tagħhom ma għandhomx jitqiesu bħala importazzjonijiet f'għamla ta' kummerċ, jekk ikun evidenti min-natura u l-kwantità tal-oġġetti li ma jkun maħsub l-ebda skop kummerċjali, sakemm l-importazzjoni ma tifformax parti minn serje ta' importazzjonijiet li jistgħu jiġu kkunsidrati b'mod raġonevoli li saru separatament għall-fini li jiġi evitat ir-rekwiżit għal dikjarazzjoni dwar l-orijini.

3. Il-valur totali tal-prodotti msemmija fil-paragrafu 1 ma għandux jaqbeż EUR 500 jew l-ammont ekwivalenti tagħhom fil-munita tal-Parti fil-każ ta' pakketti, jew ta' EUR 1 200 jew l-ammont ekwivalenti tagħha fil-munita tal-Parti fil-każ ta' prodotti li jiffurmaw parti mill-bagalji personali tal-vjaġġaturi.

ARTIKOLU 3.22

Verifika

1. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tivverifika l-istatus oriġinarju ta' prodott jew jekk ir-rekwiżiti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu humiex issodisfati abbażi ta' metodi ta' valutazzjoni tar-riskju, li jistgħu jinkludu għażla aleatorja. Għall-finijiet ta' tali verifika l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tibgħat talba għal informazzjoni lill-importatur li jkun għamel it-talba għal trattament preferenzjali skont l-Artikolu 3.16.

2. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta li tibgħat talba skont il-paragrafu 1 ma għandhiex titlob aktar mill-informazzjoni li ġejja fir-rigward tal-orijini ta' prodott:

- (a) id-dikjarazzjoni dwar l-orijini jekk it-talba għal trattament preferenzjali kienet ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-orijini; u
- (b) informazzjoni li tappartjeni għall-issodisfar tal-kriterji tal-orijini, li hija:
 - (i) jekk il-kriterju tal-orijini kien "miksub għalkollox", il-kategorija applikabbli (bħall-ħsad, l-estrazzjoni, is-sajd) u l-post tal-produzzjoni;
 - (ii) jekk il-kriterju tal-orijini jkun ibbażat fuq tibdil fil-klassifikazzjoni tariffarja, lista tal-materjali mhux oriġinarji kollha, inkluż il-klassifikazzjoni tariffarja tagħhom (f'format b'żewġ, erba' jew sitt ċifri, skont il-kriterji tal-orijini);
 - (iii) jekk il-kriterju tal-orijini kien ibbażat fuq metodu ta' valur, il-valur tal-prodott finali kif ukoll il-valur tal-materjali kollha mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni;
 - (iv) jekk il-kriterju tal-orijini jkun ibbażat fuq il-piż, il-piż tal-prodott finali kif ukoll il-piż tal-materjali mhux oriġinarji rilevanti użati fil-prodott finali; u
 - (v) jekk il-kriterju tal-orijini jkun ibbażat fuq proċess tal-produzzjoni speċifiku, deskrizzjoni ta' dak il-proċess speċifiku.

3. Meta jipprovdi l-informazzjoni mitluba, l-importatur jista' jzid kwalunkwe informazzjoni oħra li jqis bħala rilevanti għall-finijiet ta' verifika.

4. Jekk it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-origini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 3.16(2) mahruġa mill-esportatur, l-importatur għandu jipprovdi dik id-dikjarazzjoni dwar l-origini izda jista' jwieġeb lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta li l-informazzjoni msemmija fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu ma tistax tiġi pprovduta.

5. Meta t-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur imsemmi fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 3.16(2), l-awtorità doganali tal-Parti li timporta li twettaq il-verifika tista', wara li tkun talbet informazzjoni skont il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, tibghat talba addizzjonali għal informazzjoni lill-importatur jekk dik l-awtorità doganali tqis li hija meħtieġa dik l-informazzjoni addizzjonali sabiex jiġi vverifikat l-istatus oriġinarju tal-prodott jew jekk ir-rekwiżiti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu humiex issodisfati. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob lill-importatur għal dokumentazzjoni u informazzjoni speċifiċi, jekk ikun xieraq.

6. Jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tiddeċiedi li tissospendi l-ghoti ta' trattament tariffarju preferenzjali lill-prodotti kkonċernati filwaqt li tistenna r-risultati ta' verifika, tista' toffri lill-importatur li jirrilaxxa l-prodotti. Bħala kundizzjoni għal tali rilaxx, il-Parti li timporta tista' tirrikjedi garanzija jew miżura oħra xierqa ta' prekawzjoni. Kwalunkwe sospensjoni ta' trattament tariffarju preferenzjali għandha tintemm mill-aktar fis possibbli wara li l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tkun aċċertat li l-prodotti kkonċernati jkollhom status oriġinarju, jew li r-rekwiżiti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu huma ssodisfati.

ARTIKOLU 3.23

Kooperazzjoni amministrattiva

1. Sabiex tiġi żgurata l-applikazzjoni xierqa ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jikkoperaw ma' xulxin, permezz tal-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom, sabiex jivverifikaw l-istatus originarju ta' prodott jew jekk ir-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu humiex issodisfati.
2. Jekk talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-origini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 3.16(2), l-awtorità doganali tal-Parti li timporta li twettaq il-verifika tista', wara li tkun talbet informazzjoni mill-importatur skont l-Artikolu 3.22(1), tibgħat talba għal informazzjoni lill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta fi żmien sentejn wara d-data tat-talba għal trattament preferenzjali, jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tqis li hija meħtieġa informazzjoni addizzjonali sabiex jiġi vverifikat l-istatus originarju tal-prodott jew jekk ir-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu jiġu ssodisfati. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob lill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta għal dokumentazzjoni u informazzjoni speċifiċi, jekk ikun xieraq.
3. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tinkludi l-informazzjoni li ġejja fit-talba msemmija fil-paragrafu 2:
 - (a) id-dikjarazzjoni dwar l-origini jew kopja tagħha;
 - (b) l-identità tal-awtorità doganali li tohroġ it-talba;

(c) l-isem tal-esportatur li jrid jiġi vverifikat;

(d) is-suġġett u l-ambitu tal-verifika; u

(e) jekk applikabbli, kwalunkwe dokumentazzjoni rilevanti.

4. L-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tista', f'konformità mal-liġi u mar-regolamenti ta' dik il-Parti, twettaq il-verifika tagħha billi titlob dokumentazzjoni mill-esportatur u billi titlob kwalunkwe evidenza, jew billi żżur il-bini tal-esportatur, sabiex tirreżamina r-rekords u tosserva l-faċilitajiet użati fil-produzzjoni tal-prodott.

5. B'segwitu għat-talba msemmija fil-paragrafu 2, l-awtorità doganali tal-Parti li tesporta għandha ttipprovdi lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta bl-informazzjoni li ġejja:

(a) id-dokumentazzjoni mitluba, jekk tkun disponibbli;

(b) opinjoni dwar l-istatus oriġinarju tal-prodott;

(c) id-deskrizzjoni tal-prodott soġġett għall-verifika u l-klassifikazzjoni tariffarja rilevanti għall-applikazzjoni tar-regola tal-orijini;

(d) deskrizzjoni u spjegazzjoni tal-proċess tal-produzzjoni b'sostenn tal-istatus oriġinarju tal-prodott;

- (e) informazzjoni dwar il-mod li bih twettqet il-verifika tal-istatus originarju tal-prodott skont il-paragrafu 4; u
 - (f) dokumentazzjoni ta' sostenn, jekk xierqa.
6. L-awtorità doganali tal-Parti li tesporta ma għandhiex tibgħat informazzjoni lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta msemmija fis-subparagrafi (a) jew (f) tal-paragrafu 5 mingħajr il-kunsens tal-esportatur.
7. L-informazzjoni kollha mitluba, inkluż kwalunkwe dokument ta' sostenn u l-informazzjoni relatata l-oħra kollha relatata dwar il-verifika preferibbilment għandhom jiġu skambjati bejn l-awtoritajiet doganali tal-Partijiet b'mod elettroniku.
8. Il-Partijiet għandhom, permezz tal-koordinaturi mahtura f'konformità ma' dan il-Ftehim, jipprovdu lil xulxin bid-dettalji ta' kuntatt tal-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom u kwalunkwe modifika fihom fi żmien 30 jum minn tali modifika.

ARTIKOLU 3.24

Assistenza reċiproka fil-ġlieda kontra l-frodi

F'każ ta' ksur suspettat ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jipprovdu lil xulxin b'assistenza reċiproka, f'konformità mal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

ARTIKOLU 3.25

Ċaħda tat-talbiet għal trattament tariffarju preferenzjali

1. Sogġett għar-rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafi 3 sa 5, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tiċċad talba għal trattament tariffarju preferenzjali jekk:

(a) fi żmien perjodu ta' 3 xhur wara t-talba għal informazzjoni skont l-Artikolu 3.22(1):

(i) ma tkun ingħatat l-ebda twegiba mill-importatur;

(ii) f'każijiet fejn it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-orijini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 3.16(2), id-dikjarazzjoni dwar l-orijini ma tkunx giet ipprovduta; jew

(iii) f'każijiet fejn it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur kif imsemmi fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 3.16(2), l-informazzjoni pprovduta mill-importatur ma tkunx adegwata sabiex jiġi kkonfermat l-istatus originarju tal-prodott;

(b) fi żmien perjodu ta' 3 xhur wara t-talba għal informazzjoni addizzjonali skont l-Artikolu 3.22(5):

(i) ma tkun ingħatat l-ebda twegiba mill-importatur; jew

- (ii) l-informazzjoni pprovduta mill-importatur tkun inadegwata sabiex jiġi kkonfermat li l-prodott hu oriġinarju;
 - (c) fi żmien perjodu ta' 10 xhur wara t-talba għal informazzjoni skont l-Artikolu 3.23(2):
 - (i) ma tkun inghatat l-ebda tveġiba mill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta; jew
 - (ii) l-informazzjoni pprovduta mill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tkun inadegwata sabiex jiġi kkonfermat li l-prodott ikollu status oriġinarju.
2. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tiċċad talba għal trattament tariffarju preferenzjali jekk l-importatur li jkun għamel dik it-talba jonqos milli jikkonforma ma' rekwiżiti oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu għajr dawk relatati mal-istatus oriġinarju tal-prodotti.
3. Jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta jkollha biżżejjed informazzjoni sabiex tiċċad talba għal trattament tariffarju preferenzjali f'konformità mal-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u meta l-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tkun ipprovdiet opinjoni skont is-subparagrafu (b) tal-Artikolu 3.23(5) li fiha tikkonferma l-istatus oriġinarju tal-prodotti, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tinnotifika lill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta bir-raġunijiet u bl-intenzjoni tagħha li tiċċad it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali fi żmien xahrejn mid-data tar-riċevuta ta' dik l-opinjoni.

4. Jekk tkun saret in-notifika msemija fil-paragrafu 3, il-konsultazzjonijiet għandhom isiru fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, fi żmien 3 xhur wara d-data ta' dik in-notifika. Il-perjodu ta' żmien għal konsultazzjoni jista' jiġi estiż fuq il-bażi ta' każ b'każ permezz ta' ftehim reċiproku bejn l-awtoritajiet doganali tal-Partijiet. Il-konsultazzjoni tista' ssir f'konformità mal-proċedura stabbilita mis-Sottokomitat-.

5. Fl-iskadenza tal-perjodu ta' żmien għall-konsultazzjoni, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tiċċad it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali biss jekk ma tkunx tista' tikkonferma l-istatus oriġinarju tal-prodott u wara li tkun tat lill-importatur id-dritt li jinstema'.

ARTIKOLU 3.26

Kunfidenzjalità

1. Kull Parti għandha żżomm, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, il-kunfidenzjalità tal-informazzjoni pprovduta lilha mill-Parti l-oħra skont dan il-Kapitolu, u għandha tipproteġi dik l-informazzjoni mid-divulgazzjoni.

2. Informazzjoni miksuba mill-awtoritajiet tal-Parti li timporta għandha tintuża biss minn dawk l-awtoritajiet għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu.

3. Kull Parti ghandha tiżgura li informazzjoni kunfidenzjali miġbura skont dan il-Kapitolu ma tintużax għal finijiet għajr l-amministrazzjoni u l-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet u determinazzjonijiet marbutin mal-orijini tal-prodotti u ma' kwistjonijiet doganali, hliet bil-permess tal-persuna jew tal-Parti li tkun ipprovdiet l-informazzjoni kunfidenzjali.

4. Minkejja l-paragrafu 3, Parti tista' tippermetti li informazzjoni miġbura skont dan il-Kapitolu tintuża fi kwalunkwe proċediment amministrattiv, ġudizzjarju, jew kważi ġudizzjarju li jinbeda minhabba nuqqas ta' konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti relatati mad-dwana li jimplimentaw dan il-Kapitolu. Parti ghandha tinnotifika lill-persuna jew lill-Parti li tkun ipprovdiet l-informazzjoni kkonċernata qabel tali użu minn qabel.

ARTIKOLU 3.27

Rifużjonijiet u talbiet għal trattament tariffarju preferenzjali wara l-importazzjoni

1. Kull Parti ghandha tipprovdli li importatur jista' jagħmel, wara l-importazzjoni, talba għal trattament tariffarju preferenzjali u għal rifużjoni ta' kwalunkwe dazju żejjed imħallas għal prodott jekk:

- (a) l-importatur ma għamilx talba għal trattament tariffarju preferenzjali fiż-żmien tal-importazzjoni;
- (b) it-talba ssir mhux aktar tard minn sentejn wara d-data tal-importazzjoni; u
- (c) il-prodott ikkonċernat kien eligibbli għal trattament tariffarju preferenzjali meta gie importat fit-territorju tal-Parti.

2. Bhala kundizzjoni għal trattament tariffarju preferenzjali abbażi ta' talba magħmula skont il-paragrafu 1, il-Parti li timporta tista' tirrikjedi li l-importatur:

- (a) jagħmel talba għal trattament tariffarju preferenzjali f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta;
- (b) jipprovdi d-dikjarazzjoni dwar l-origini, kif xieraq; u
- (c) jissodisfa r-rekwiżiti applikabbli l-oħrajn kollha stabbiliti f'dan il-Kapitolu daqslikieku kien intalab trattament tariffarju preferenzjali fiż-żmien tal-importazzjoni.

ARTIKOLU 3.28

Miżuri u sanzjonijiet amministrattivi

1. Parti għandha timponi miżuri u sanzjonijiet amministrattivi fejn xieraq, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti rispettivi tagħha, fuq persuna li tfassal dokument, jew tikkawża li jitfassal dokument, li jkun fih informazzjoni mhux korretta għall-finijiet tal-kisba ta' trattament tariffarju preferenzjali lil prodott, jew li ma jikkonformax mar-rekwiżiti stabbiliti fi:

- (a) l-Artikolu 3.20;
- (b) l-Artikolu 3.23(4) billi ma tiġix ipprovduta evidenza jew tiġi miċhuda żjara; jew

- (c) l-Artikolu 3.17(2) billi ma tigix ikkoreguta talba għal trattament tariffarju preferenzjali magħmula fid-dikjarazzjoni doganali u billi jithallas id-dazju doganali kif xieraq, jekk it-talba inizjali għal preferenza kienet ibbażata fuq informazzjoni żbaljata.
2. Il-Parti għandha tqis il-paragrafu 3.6 tal-Artikolu 6 tal-Ftehim tad-WTO dwar il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ f'kazijiet fejn importatur volontarjament jiżvela korrezzjoni għal talba għal trattament preferenzjali qabel ma jirċievi talba għal verifika, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti ta' dik il-Parti.

TAQSIMA C

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ARTIKOLU 3.29

Ceuta u Melilla

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, għall-Unjoni Ewropea, it-terminu "Parti" ma jinkludix lil Ceuta u Melilla.

2. Il-prodotti li joriginaw miċ-Ċili, meta jiġu importati f'Ceuta u Melilla, għandhom, f'kull aspett, ikunu soġġetti għall-istess trattament doganali skont dan il-Ftehim bħal dak li japplika għall-prodotti oriġinarji mit-territorju doganali tal-Unjoni Ewropea skont il-Protokoll 2 tal-Att tal-Adeżjoni tar-Renju ta' Spanja u tar-Repubblika Portugiża mal-Unjoni Ewropea. Iċ-Ċili għandu jagħti lill-importazzjonijiet ta' prodotti koperti b'dan il-Ftehim u li huma oriġinarji ta' Ceuta u Melilla, l-istess trattament doganali bħal dak mogħti lill-prodotti importati tal-Unjoni Ewropea u li joriginaw minn hemm.
3. Ir-regoli tal-origini u l-proċeduri tal-origini skont dan il-Kapitolu japplikaw *mutatis mutandis* għal prodotti esportati miċ-Ċili lejn Ceuta u Melilla u għal prodotti esportati minn Ceuta u Melilla lejn iċ-Ċili.
4. Ceuta u Melilla għandhom jitqiesu bħala territorju wieħed.
5. L-Artikolu 3.3 japplika għall-importazzjoni u għall-esportazzjoni ta' prodotti bejn l-Unjoni Ewropea, iċ-Ċili u Ceuta u Melilla.
6. L-esportatur għandu jdaħħal "iċ-Ċili" u "Ceuta u Melilla" fil-kamp 3 tat-test tad-dikjarazzjoni dwar l-origini fl-Anness 3-C, skont l-origini tal-prodott.
7. L-awtoritajiet doganali tar-Renju ta' Spanja għandhom ikunu responsabbli għall-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu f'Ceuta u Melilla.

ARTIKOLU 3.30

Emendi

Il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jadotta deċiżjonijiet biex jemenda dan il-Kapitolu u l-Annessi 3-A sa 3-E, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6).

ARTIKOLU 3.31

Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini

1. Is-Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għad-dwana.
2. Is-Sottokumitat għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni u l-applikazzjoni effettivi ta' dan il-Kapitolu.
3. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, is-Sottokumitat għandu jkollu l-funzjonijiet li ġejjin:
 - (a) jirrieżamina u jagħmel ir-rakkomandazzjonijiet xierqa, skont il-bżonn, lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar:
 - (i) l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u

- (ii) kwalunkwe emenda għal dan il-Kapitolu u għall-Annessi 3-A sa 3-E proposta minn Parti;
- (b) jagħmel suggerimenti lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar l-adozzjoni ta' noti ta' spjegazzjoni biex tiġi ffaċilitata l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu; u
- (c) jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni ohra relatata ma' dan il-Kapitolu kif miftiehem bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 3.32

Prodotti fi tranżitu jew fil-ħżin

Il-Partijiet jistgħu japplikaw dan il-Ftehim għal prodotti li jikkonformaw ma' dan il-Kapitolu u li, fid-data tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim, ikunu fi tranżitu jew ikunu f'hażna temporanja f'mahżen doganali jew f'żoni hielsa fl-Unjoni Ewropea jew fiċ-Ċili, soġġett għas-sottomissjoni lill-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta ta' dikjarazzjoni dwar l-origini.

ARTIKOLU 3.33

Noti ta' spjegazzjoni

In-noti ta' spjegazzjoni dwar l-interpretazzjoni, l-applikazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu huma stabbiliti fl-Anness 3-E.

KAPITOLU 4

DWANA U FAĊILITAZZJONI TAL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 4.1

Objettivi

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tad-dwana u tal-faċilitazzjoni tal-kummerċ fl-ambjent tal-kummerċ globali li qiegħed jevolvi.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-istrumenti u l-istandards kummerċjali u doganali internazzjonali huma l-bażi għar-rekwiżiti u għall-proċeduri tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u tat-tranzitu.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-ligijiet u r-regolamenti doganali għandhom ikunu nondiskriminatorji u li l-proċeduri doganali għandhom ikunu bbażati fuq l-użu ta' metodi moderni u kontrolli effettivi biex tiġi miġġielda l-frodi, jiġu protetti s-saħħa u s-sikurezza tal-konsumatur u jiġi promoss il-kummerċ legittimu. Kull Parti għandha tirrieżamina l-ligijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali tagħha. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li l-proċeduri doganali tagħhom ma għandhomx ikunu ta' piż amministrattiv jew restrittivi għall-kummerċ aktar milli meħtieġ biex jintlahqu objettivi legittimi u li għandhom jiġu applikati b'mod li jkun prevedibbli, konsistenti u trasparenti.

4. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni f'dan il-qasam bil-għan li jiżguraw li l-ligijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali rilevanti, kif ukoll il-kapaċità amministrattiva tal-amministrazzjonijiet rilevanti, jissodisfaw l-oġettivi tal-promozzjoni tal-faċilitazzjoni tal-kummerċ filwaqt li jiżguraw kontroll doganali effettiv.

ARTIKOLU 4.2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "awtorità doganali" tfisser:

- (a) għaċ-Ċili, is-*Servicio Nacional de Aduanas* (is-Servizz Doganali nazzjonali), jew is-suċċessur tiegħu; u
- (b) għall-Unjoni Ewropea, dawk is-servizzi tal-Kummissjoni Ewropea responsabbli għall-kwistjonijiet doganali u l-amministrazzjonijiet doganali u kwalunkwe awtorità oħra fl-Istati Membri responsabbli għall-applikazzjoni u l-infurzar tal-ligijiet u tar-regolamenti doganali.

ARTIKOLU 4.3

Kooperazzjoni doganali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fuq kwistjonijiet doganali bejn l-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom sabiex jiżguraw li l-oġettivi stabbiliti fl-Artikolu 4.1 jintlaħqu.

2. Il-Partijiet għandhom jiżviluppaw il-kooperazzjoni, inkluż billi:
- (a) jiskambjaw informazzjoni dwar il-liġijiet u r-regolamenti doganali, l-implimentazzjoni tagħhom, u l-proċeduri doganali, partikolarment fl-oqsma li ġejjin:
 - (i) is-simplifikazzjoni u l-immodernizzar tal-proċeduri doganali;
 - (ii) l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali mill-awtoritajiet doganali;
 - (iii) il-faċilitazzjoni tal-movimenti ta' tranżitu u trażbord;
 - (iv) ir-relazzjonijiet maċ-ċrieki kummerċjali; u
 - (v) is-sigurtà tal-katina tal-provvista u l-ġestjoni tar-riskju;
 - (b) il-hidma flimkien dwar l-aspetti relatati mad-dwana tal-iżgurar u l-iffaċilitar tal-ktajjen tal-provvista tal-kummerċ internazzjonali f'konformità mal-Qafas SAFE ta' Standards għas-Sigurtà u l-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ Globali tal-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ ("WCO") adottati f'Ġunju 2005;
 - (c) jikkunsidraw l-iżvilupp ta' inizjattivi kongunti relatati mal-importazzjoni, mal-esportazzjoni u ma' proċeduri doganali oħrajn, inkluż l-iskambju tal-aħjar prattiki u tal-assistenza teknika, u jiżguraw il-forniment ta' servizz effettiv liċ-ċrieki kummerċjali; tali kooperazzjoni tista' tinkludi skambji dwar il-laboratorji doganali, it-taħriġ tal-uffiċjali doganali u dwar teknoloġiji ġodda għall-kontrolli u l-proċeduri doganali;

- (d) it-tishih tal-kooperazzjoni tagħhom fil-qasam tad-dwana f'organizzazzjonijiet internazzjonali bħad-WTO u d-WCO;
- (e) l-istabbiliment, meta jkun relevanti u xieraq, tar-rikonoxximent reċiproku ta' programmi tal-operaturi ekonomiċi awtorizzati, inklużi miżuri ta' faċilitazzjoni tal-kummerċ ekwivalenti;
- (f) it-twettiq ta' skambji dwar it-tekniki tal-ġestjoni tar-riskju, l-istandards tar-riskju u l-kontrolli tas-sigurtà, sabiex jiġu stabbiliti, sa fejn ikun prattikabbli, standards minimi għat-tekniki tal-ġestjoni tar-riskju u r-rekwiżiti u l-programmi relatati;
- (g) l-impenn għall-armonizzazzjoni tar-rekwiżiti tad-*data* tagħhom għall-importazzjoni, għall-esportazzjoni u għal proċeduri doganali oħrajn, billi jimplimentaw standards u elementi tad-*data* komuni f'konformità mal-Mudell tad-*Data* tad-WCO;
- (h) il-kondiviżjoni tal-esperjenzi rispettivi tagħhom fl-iżvilupp u fl-użu tas-sistemi tagħhom ta' tieqa unika, u, jekk ikun xieraq, l-iżvilupp ta' settijiet komuni ta' elementi tad-*data* għal dawk is-sistemi;
- (i) iż-żamma ta' djalogu bejn l-esperti politiċi rispettivi tagħhom biex jippromwovu l-utilità, l-effiċjenza, u l-applikabbiltà ta' deċiżjonijiet bil-quddiem għall-awtoritajiet doganali u n-negozjanti; u

(j) l-iskambju, jekk rilevanti u xieraq, permezz ta' komunikazzjoni strutturata u rikorrenti bejn l-awtoritajiet doganali tagħhom, ta' ċerti kategoriji ta' informazzjoni relatata mad-dwana għal finijiet speċifiċi, jiġifieri t-titjib tal-ġestjoni tar-riskju u l-effettività tal-kontrolli doganali, l-immirar lejn l-oġġetti f'riskju f'termini ta' għbir ta' dħul jew sikurezza u sigurtà, u l-iffaċilitar ta' kummerċ legittimu; tali skambju għandu jkun mingħajr preġudizzju għall-iskambji ta' informazzjoni li jistgħu jsiru bejn il-Partijiet f'konformità mal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka f'Materji Doganali.

3. Kwalunkwe skambju ta' informazzjoni bejn il-Partijiet skont dan il-Kapitolu għandu jkun soġġett, *mutatis mutandis*, għall-kunfidenzjalità tal-informazzjoni u tar-rekwiżiti tal-protezzjoni tad-data personali stabbiliti fl-Artikolu 12 tal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali, kif ukoll kwalunkwe rekwiżit ta' kunfidenzjalità u privatezza stabbilit fil-liġijiet u fir-regolamenti tal-Partijiet.

ARTIKOLU 4.4

Assistenza amministrattiva reċiproka

Il-Partijiet għandhom jagħtu assistenza amministrattiva reċiproka lil xulxin fi kwistjonijiet doganali f'konformità mal-Protokoll ta' dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

ARTIKOLU 4.5

Ligijiet, regolamenti u proċeduri doganali

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-ligijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali tagħha huma:
 - (a) ibbażati fuq strumenti u standards internazzjonali fil-qasam tad-dwana u tal-kummerċ, inkluża l-Konvenzjoni Internazzjonali dwar is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u Kodifikazzjoni ta' Merkanzija li saret fi Brussell fl-14 ta' Ġunju 1983, kif ukoll il-Qafas SAFE ta' Standards għas-Sigurtà u l-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ Globali tad-WCO, u l-Mudell tad-Data tad-WCO, u jekk applikabbli, l-elementi sostantivi tal-Konvenzjoni ta' Kjoto Riveduta dwar is-Simplifikazzjoni u l-Armonizzazzjoni tal-Proċeduri Doganali li saret fi Kjoto fit-18 ta' Mejju 1973 u adottata mill-Kunsill tal-Organizzazzjoni Dinjija Doganali f'Ġunju 1999;
 - (b) ibbażati fuq il-protezzjoni u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ legittimu permezz ta' infurzar effettiv u konformità mar-rekwiżiti leġislattivi; u
 - (c) proporzjonati u mhux diskriminatorji sabiex jevitaw piżijiet mingħajr bżonn fuq l-operaturi ekonomiċi, jipprevedu faċilitazzjoni ulterjuri għall-operaturi b'livelli għoljin ta' konformità, inkluż trattament favorevoli fir-rigward tal-kontrolli doganali qabel ir-rilaxx tal-oġġetti, u jiżguraw salvagwardji kontra l-frodi u attivitajiet illeċiti jew dannużi.

2. Sabiex jitlejbu l-metodi ta' ħidma, kif ukoll sabiex jiġu żgurati n-nondiskriminazzjoni, it-trasparenza, l-effiċjenza, l-integrità u r-responsabbiltà fl-operati doganali, kull Parti għandha:

- (a) tissimplifika u tirrieżamina r-rekwiżiti u l-formalitajiet, kull meta jkun possibbli, bi-għan li jiġu żgurati r-rilaxx u l-awtorizzazzjoni rapidi tal-oġġetti;
- (b) taħdem lejn is-simplifikazzjoni u l-istandardizzazzjoni ulterjuri tad-*data* u d-dokumentazzjoni meħtieġa mid-dwana u minn aġenziji oħrajn sabiex tnaqqas il-piżijiet taż-żmien u tal-kostijiet għall-operaturi, inklużi l-intrapriżi żgħira u ta' daqs medju; u
- (c) tiżgura li jinżammu l-oġġetti standards ta' integrità, permezz tal-applikazzjoni ta' miżuri li jirriflettaw l-prinċipji tal-konvenzjonijiet u l-istrumenti internazzjonali rilevanti f'dan il-qasam.

ARTIKOLU 4.6

Rilaxx tal-merkanzija

Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali, l-aġenziji tal-fruntiera jew awtoritajiet kompetenti oħrajn tagħha:

- (a) jipprevedu r-rilaxx minnufih tal-oġġetti fi ħdan perjodu li ma jkunx itwal milli meħtieġ sabiex tiġi assicurata l-konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti u mal-formalitajiet doganali tagħha u oħrajn relatati mal-kummerċ;

- (b) jipprevedu s-sottomissjoni u l-ipproċessar elettronici avvanzati tad-dokumentazzjoni u ta' kwalunkwe informazzjoni meħtieġa oħra qabel il-wasla tal-oġġetti;
- (c) jippermettu r-rilaxx tal-oġġetti qabel id-determinazzjoni finali tad-dazji doganali, tat-taxxi, tat-tariffi u tal-imposti, soġġetti għall-għoti ta' garanzija, jekk meħtieġa mil-ligijiet u mir-regolamenti tagħha, sabiex jiġi żgurat il-pagament finali tagħhom; u
- (d) jagħtu prijorità xierqa lill-oġġetti li jithassru meta tiġi skedata u titwettag kwalunkwe eżaminazzjoni li tista' tkun meħtieġa.

ARTIKOLU 4.7

Proċeduri doganali simplifikati

Kull Parti għandha tadotta jew iżżomm miżuri li jippermettu lill-operaturi li jissodisfaw il-kriterji speċifikati fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha jibbenefikaw minn simplifikazzjoni ulterjuri tal-proċeduri doganali. Tali miżuri jistgħu jinkludu dikjarazzjonijiet doganali li jkun fihom settijiet imnaqqsa ta' *data* jew dokumenti ta' sostenn, jew dikjarazzjonijiet doganali perjodiċi għad-determinazzjoni u għall-ħlas ta' dazji doganali u taxxi li jkopru importazzjonijiet multipli f'perjodu partikolari wara r-rilaxx ta' dawg l-oġġetti importati, jew proċeduri oħrajn li jipprevedu r-rilaxx rapidu ta' ċerti vjeġġi.

ARTIKOLU 4.8

Operaturi ekonomiċi awtorizzati

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżżomm programm ta' shubija tal-facilitazzjoni tal-kummerċ għall-operaturi li jissodisfaw kriterji speċifiċi ("operaturi ekonomiċi awtorizzati").
2. Il-kriterji speċifikati biex jikkwalifikaw bħala operaturi ekonomiċi awtorizzati għandhom ikunu relatati mal-konformità, jew mar-riskju ta' nuqqas ta' konformità, mar-rekwiziti speċifikati fil-liġijiet, fir-regolamenti jew fil-proċeduri ta' kull Parti. Il-kriterji speċifikati għandhom jiġu ppubblikati u jistgħu jinkludu:
 - (a) in-nuqqas ta' kwalunkwe ksur serju jew ksur ripetut tal-leġiżlazzjoni doganali u r-regoli tat-tassazzjoni, inkluż ebda rekord ta' reati kriminali serji marbuta mal-attività ekonomika tal-applikant;
 - (b) il-wiri mill-applikant ta' livell għoli ta' kontroll tal-operazzjonijiet tiegħu u tal-fluss tal-oġġetti, permezz ta' sistema ta' ġestjoni tar-rekords kummerċjali u, fejn ikun xieraq, tat-trasport, li tippermetti kontrolli doganali xierqa;
 - (c) is-solvenza finanzjarja, li għandha titqies bħala mixhuda bi prova meta l-applikant ikollu kapaċità finanzjarja tajba, li tippermettilu jonora l-impenji tiegħu, b'konsiderazzjoni xierqa tal-karatteristiċi tat-tip ta' attività kummerċjali kkonċernata;

(d) kompetenzi mixhuda bi prova jew kwalifiki professjonali relatati direttament mal-attività mwettqa; u

(e) standards xierqa ta' sigurtà u sikurezza.

3. Il-kriterji speċifikati msemmija fil-paragrafu 2 ma għandhomx jitfasslu jew jiġu applikati b'tali mod li jagħmlu jew joħolqu diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn l-operaturi ekonomiċi meta jipprevalu l-istess kundizzjonijiet u għandhom jippermettu l-partecipazzjoni tal-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju.

4. Il-programm ta' sħubija għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ imsemmi fil-paragrafu 1 għandu jinkludi l-benefiċċji li ġejjin:

(a) rekwiżiti baxxi ta' dokumentazzjoni u ta' *data*, kif xieraq;

(b) rata aktar baxxa ta' spezzjonijiet fiżiċi jew ta' eżamijiet imħaffin, kif xieraq;

(c) proċeduri ta' rilaxx simplifikat u hin ta' rilaxx rapidu, kif xieraq;

(d) l-użu ta' garanziji, inkluzi, jekk applikabbli, garanziji komprensivi jew garanziji mnaqqsa; u

(e) kontroll tal-oġġetti fil-bini tal-operatur ekonomiku awtorizzat jew f'post ieħor awtorizzat mill-awtoritajiet doganali.

5. Il-programm ta' sħubija għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ imsemmi fil-paragrafu 1 jista' jinkludi wkoll benefiċċji addizzjonali, bħal:

- (a) pagament differit ta' dazji, ta' taxxi, ta' tariffi u ta' imposti;
- (b) dikjarazzjoni doganali unika għall-importazzjonijiet jew għall-esportazzjonijiet kollha f'perjodu partikolari; jew
- (c) id-disponibbiltà ta' punt ta' kuntatt dedikat biex jipprovdi assistenza fi kwistjonijiet doganali.

ARTIKOLU 4.9

Rekwiżiti tad-*data* u tad-dokumentazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-formalitajiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u tat-tranzitu, ir-rekwiżiti tad-*data* u tad-dokumentazzjoni jkunu:

- (a) adottati u applikati bil-ħsieb tar-rilaxx rapidu tal-oġġetti, diment li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet għar-rilaxx;
- (b) jiġu adottati u applikati b'tali mod li jimmira li jnaqqas il-ħin u l-kost tal-konformità għan-negozjanti jew għall-operaturi;

- (c) l-alternattiva l-inqas restrittiva għall-kummerċ, jekk żewġ alternattivi jew aktar kienu raġonevolment disponibbli biex jiġi ssodisfat l-oġġettiv jew l-oġġettivi ta' politika inkwistjoni; u
 - (d) ma jibqgħux jinżammu, inklużi partijiet minnhom, jekk ma jkunux għadhom meħtieġa.
2. Kull Parti għandha tapplika proċeduri doganali komuni u tuża dokumenti doganali uniformi għar-rilaxx tal-oġġetti fit-territorju doganali tagħha.

ARTIKOLU 4.10

Użu tat-teknoloġija tal-informazzjoni u tal-pagament elettroniku

1. Kull Parti għandha tuża teknoloġiji tal-informazzjoni li jhaffu l-proċeduri għar-rilaxx tal-oġġetti sabiex jiġi ffaċilitat il-kummerċ bejn il-Partijiet.
2. Kull Parti għandha:
- (a) tagħmel disponibbli, b'mezzi elettronici, dikjarazzjoni doganali li hija meħtieġa għall-importazzjoni, għall-esportazzjoni jew għat-tranzitu tal-oġġetti;
 - (b) tippermetti li dikjarazzjoni doganali tiġi ppreżentata f'format elettroniku;

- (c) tistabbilixxi mezz għall-forniment tal-iskambju elettroniku ta' informazzjoni doganali mal-komunità kummerċjali tagħha;
 - (d) tippromwovi l-iskambju elettroniku ta' *data* bejn l-operaturi u l-awtoritajiet doganali, kif ukoll aġenziji relatati oħrajn; u
 - (e) tuża sistemi elettroniċi ta' ġestjoni tar-riskju għall-valutazzjoni u l-immirar li jippermettu lill-awtoritajiet doganali tagħha jiffokaw l-ispezzjonijiet tagħhom fuq oġġetti b'riskju għoli u li jiffaċilitaw ir-rilaxx u l-moviment ta' oġġetti b'riskju baxx.
3. Kull Parti għandha tadotta jew ikollha proċeduri li jippermettu l-għażla ta' pagament elettroniku għad-dazji, għat-taxxi, għat-tariffi u għall-imposti migburin mill-awtoritajiet doganali li jiġu imposti mal-importazzjoni u mal-esportazzjoni.

ARTIKOLU 4.11

Ġestjoni tar-riskju

1. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm sistema ta' ġestjoni tar-riskju għall-kontroll doganali.
2. Kull Parti għandha tfassal u tapplika l-ġestjoni tar-riskju b'mod sabiex tiġi evitata d-diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli jew restrizzjonijiet moħbijin għall-kummerċ internazzjonali.

3. Kull Parti għandha tikkonċentra l-kontroll doganali u kontrolli rilevanti oħrajn fil-fruntieri fuq kunsinni ta' riskju għoli u għandha thaffef ir-rilaxx ta' kunsinni b'riskju baxx. Kull Parti tista' wkoll tagħzel, fuq bażi aleatorja, il-kunsinni għal daww il-kontrolli bħala parti mill-ġestjoni tar-riskju tagħha.
4. Kull Parti għandha tibbaża l-ġestjoni tar-riskju fuq il-valutazzjoni tar-riskju permezz ta' kriterji ta' selettività xierqa.

ARTIKOLU 4.12

Awditu ta' wara l-approvazzjoni

1. Sabiex thaffef ir-rilaxx tal-oġġetti, kull Parti għandha tadotta jew torganizza awditi ta' wara l-approvazzjoni sabiex tiżgura l-konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti doganali tagħha u oħrajn relatati.
2. Kull Parti għandha twettaq awditi ta' wara l-approvazzjoni b'mod ibbażat fuq ir-riskju.
3. Kull Parti għandha twettaq awditi ta' wara l-approvazzjoni b'mod trasparenti. Jekk isir awditu u jkunu nkisbu riżultati konkluzivi, il-Parti għandha, mingħajr dewmien, tinnotifika lill-persuna, li r-rekord tagħha jiġi awditjat, bir-riżultati, bir-raġunijiet għar-riżultati u d-drittijiet u l-obbligi ta' dik il-persuna.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-informazzjoni miksuba f'awditu ta' wara l-approvazzjoni tista' tintuża fi proċedimenti amministrattivi jew ġudizzjarji ulterjuri.

5. Kull fejn ikun prattiku, kull Parti għandha tuża r-riżultat tal-awditu ta' wara l-approvazzjoni fl-applikazzjoni tal-ġestjoni tar-riskju.

ARTIKOLU 4.13

Trasparenza

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' konsultazzjonijiet f'waqthom mar-rappreżentanti tal-kummerċ dwar il-proposti legiżlattivi u l-proċeduri ġenerali relatati ma' kwistjonijiet doganali u tal-kummerċ. Għal dak il-għan, kull Parti għandha tipprevedi konsultazzjonijiet xierqa bejn l-amministrazzjonijiet u ċ-ċrieki kummerċjali.
2. Kull Parti għandha tiżgura li r-rekwiziti u l-proċeduri doganali u relatati rispettivi tagħha ikompli jissodisfaw il-htigijiet taċ-ċrieki kummerċjali, issegwu l-aħjar prattiki, u jibqgħu inqas restrittivi għall-kummerċ kemm jista' jkun.
3. Kull Parti għandha tipprevedi konsultazzjonijiet regolari xierqa bejn l-aġenziji tal-fruntiera u negozjanti jew partijiet ikkonċernati oħrajn fit-territorju tagħha.

4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih b'mod mhux diskriminatorju u aċċessibbli, inkluż online, u qabel l-applikazzjoni tagħhom, liġijiet u regolamenti godda relatati ma' kwistjonijiet doganali u ta' faċilitazzjoni tal-kummerċ, kif ukoll emendi ta', u interpretazzjonijiet ta', daww il-liġijiet u r-regolamenti. Tali liġijiet u regolamenti, kif ukoll l-emendi u l-interpretazzjonijiet tagħhom, għandhom jinkludu daww relatati ma':

- (a) il-proċeduri ta' importazzjoni, ta' esportazzjoni u ta' tranżitu, inklużi l-proċeduri tal-portijiet, tal-ajruporti, u proċeduri oħrajn relatati mal-punti ta' dħul, u l-formoli u d-dokumenti meħtieġa;
- (b) ir-rati tad-dazju u tat-taxxi applikati ta' kull tip imposti fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni, jew b'rabta magħhom;
- (c) it-tariffi u l-imposti li jiġu imposti minn, jew f'isem, aġenziji tal-gvern fuq importazzjoni, fuq esportazzjoni jew fuq it-tranżitu jew b'rabta magħhom;
- (d) ir-regoli għall-klassifikazzjoni jew għall-valutazzjoni tal-prodotti għal finijiet doganali;
- (e) il-liġijiet, ir-regolamenti, u d-deċiżjonijiet amministrattivi ta' applikazzjoni ġenerali li jkollhom x'jaqsmu mar-regoli tal-orijini;
- (f) ir-restrizzjonijiet jew il-projbizzjonijiet tal-importazzjonijiet, tal-esportazzjonijiet jew tat-tranżitu;
- (g) id-dispożizzjonijiet dwar il-penali għall-ksur ta' formalitajiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni, jew tat-tranżitu;

- (h) il-ftehimiet jew il-partijiet minn ftehimiet ma' kwalunkwe pajjiż jew ma' pajjiżi, li għandhom x'jaqsmu mal-importazzjoni, mal-esportazzjoni jew mat-tranzitu;
- (i) il-proċeduri relatati mal-amministrazzjoni tal-kwoti tariffarji;
- (j) il-hinijiet tal-operat u proċeduri operatorji għall-uffiċċji doganali fil-portijiet u fil-punti ta' qsim tal-fruntiera;
- (k) il-punti ta' kuntatt għall-mistoqsijiet dwar l-informazzjoni; u
- (l) avvizi rilevanti oħrajn ta' natura amministrattiva fir-rigward ta' dan ta' hawn fuq.

5. Kull Parti għandha tiżgura li jkun hemm perjodu ta' żmien raġonevoli bejn il-pubblikazzjoni¹ ta' liġijiet, ta' regolamenti u ta' proċeduri godda jew emendati u d-dħul fis-seħh tagħhom.

6. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm punt ta' kuntatt wiehed jew aktar għall-mistoqsijiet sabiex twieġeb għal mistoqsijiet raġonevoli mill-gvernijiet, mill-operaturi u minn partijiet interessati oħrajn dwar kwistjonijiet doganali u oħrajn relatati mal-kummerċ. Il-punt ta' kuntatt wiehed jew aktar għall-mistoqsijiet għandhom jirrispondu għall-mistoqsijiet f'perjodu ta' żmien raġonevoli stabbilit minn kull Parti, li jista' jvarja skont in-natura jew il-komplessità tat-talba. Parti ma għandhiex tirrikjedi l-hlas ta' tariffa biex twieġeb għal mistoqsijiet jew tipprovdi l-formoli u d-dokumenti meħtieġa.

¹ Għal aktar ċertezza, il-pubblikazzjoni tirreferi biex il-liġijiet u r-regolamenti jsiru disponibbli għall-pubbliku.

ARTIKOLU 4.14

Deċiżjonijiet bil-quddiem

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "deċiżjoni bil-quddiem" tfisser deċiżjoni bil-miktub mogħtija lil applikant qabel l-importazzjoni ta' oġġett kopert mill-applikazzjoni li tistabbilixxi t-trattament li l-Parti għandha tipprovdi lill-oġġett meta jiġi importat fir-rigward ta':

- (a) il-klassifikazzjoni tariffarja tal-oġġett;
- (b) l-orijini tal-oġġett; u
- (c) kwalunkwe kwistjoni oħra li l-Partijiet jistgħu jaqblu dwarha.

2. Kull Parti għandha toħroġ deċiżjoni bil-quddiem permezz tal-awtoritajiet doganali tagħha. Dik id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tinhareġ b'mod raġonevoli u marbut biż-żmien lill-applikant li jkun issottometta talba bil-miktub, inkluż f'format elettroniku, u jkun fiha l-informazzjoni neċessarja kollha f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tal-Parti emittenti.

3. Id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tkun valida għal perjodu ta' mill-inqas 3 snin mid-data li fiha tidhol fis-seħh, sakemm il-liġi, il-fatti jew iċ-ċirkostanzi li jappoġġaw id-deċiżjoni bil-quddiem oriġinali ma jkunux inbidlu.

4. Parti tista' tirrifjuta li toħroġ deċiżjoni bil-quddiem jekk il-fatti u ċ-ċirkostanzi li jiffurmaw il-bażi tad-deċiżjoni bil-quddiem ikunu taħt rieżami amministrattiv jew ġudizzjarju jew jekk ir-rikors ma jkunx relatat ma' xi użu maħsub tad-deċiżjoni bil-quddiem. Jekk Parti tonqos milli toħroġ deċiżjoni bil-quddiem, għandha mill-ewwel tinnotifika lill-applikant bil-miktub, u tistipula l-fatti rilevanti u fuq liema bażi tkun ħadet id-deċiżjoni tagħha.

5. Kull Parti għandha tippubblika, tal-anqas:

- (a) ir-rekwiziti għall-applikazzjoni għal deċiżjoni bil-quddiem, inkluża l-informazzjoni li trid tingħata kif ukoll il-format;
- (b) il-perjodu ta' zmien għall-ħruġ ta' deċiżjoni bil-quddiem; u
- (c) it-tul ta' zmien li għalih tkun valida d-deċiżjoni bil-quddiem.

6. Jekk Parti tirrevoka jew timmodifika jew tinvalida deċiżjoni bil-quddiem, għandha ttipprovdi avviz bil-miktub lill-applikant li fih tistabbilixxi l-fatti rilevanti u l-bażi għad-deċiżjoni tagħha. Parti tista' biss tirrevoka, timmodifika jew tinvalida deċiżjoni bil-quddiem b'effett retroattiv, meta d-deċiżjoni tkun ittiegħdet fuq il-bażi ta' informazzjoni mhux kompluta, mhux korretta, falza, jew qarrieqa mill-applikant.

7. Deċiżjoni bil-quddiem maħruġa minn Parti għandha tkun vinkolanti fuq dik il-Parti fir-rigward tal-applikant li jkun fittixha. Id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tkun vinkolanti wkoll fuq ir-rikorrent.

8. Kull Parti ghandha tipprovdi, fuq talba bil-miktub ta' applikant, rieżami tad-deċiżjoni bil-quddiem jew tad-deċiżjoni li tirrevoka, timmodifika, jew tinvalida d-deċiżjoni bil-quddiem.
9. Soġġett għar-rekwiziti ta' kunfidenzjalità fil-liġijiet u fir-regolamenti tagħha, kull Parti ghandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku, inkluż online, l-elementi sostantivi tad-deċiżjonijiet tagħha bil-quddiem.

ARTIKOLU 4.15

Tranzitu u trażbord

1. Kull Parti ghandha tiżgura l-faċilitazzjoni u l-kontroll effettiv tal-movimenti ta' tranzitu u tal-operazzjonijiet ta' trażbord mit-territorju rispettiv tagħha.
2. Il-Partijiet għandhom jippromwovu u jimplimentaw arrangamenti ta' tranzitu reġjonali bil-għan li jiġi ffaċilitat il-kummerċ.
3. Kull Parti ghandha tiżgura l-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni tal-awtoritajiet ikkonċernati u tal-agenziji rilevanti tagħha biex jiġi ffaċilitat it-traffiku fi tranzitu.
4. Kull Parti ghandha tippermetti li l-oġġetti maħsuba għall-importazzjoni jgħaddu mit-territorju tagħha taħt kontroll doganali minn uffiċċju doganali tad-dhul għal uffiċċju doganali ieħor fit-territorju tagħha minn fejn l-oġġetti jiġu rilaxxati jew approvati, diment li jiġu ssodisfati r-rekwiziti regolatorji kollha.

ARTIKOLU 4.16

Kummissarji tad-dwana

1. Parti ma għandhiex tintroduċi l-użu obbligatorju ta' kummissarji tad-dwana bħala rekwiżit għall-operaturi biex jissodisfaw l-obbligi tagħhom fir-rigward tal-importazzjoni, l-esportazzjoni u t-tranzitu tal-oġġetti.
2. Kull Parti għandha tippubblika l-miżuri tagħha dwar l-użu ta' kummissarji tad-dwana.
3. Kull Parti għandha tapplika regoli trasparenti, mhux diskriminatorji u proporzjonati, jekk u meta tagħti l-liċenzja lill-kummissarji tad-dwana.

ARTIKOLU 4.17

Spezzjonijiet qabel il-vjeġġ

Il-Partijiet ma għandhomx jirrikjedu l-użu obbligatorju ta' spezzjonijiet ta' qabel il-vjeġġ, kif definit fil-Ftehim dwar l-Ispezzjoni ta' qabel il-vjeġġ, li jinsab fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO, jew kwalunkwe attività oħra ta' spezzjoni mwettqa fid-destinazzjoni, qabel l-approvazzjoni, minn kumpaniji privati.

ARTIKOLU 4.18

Appelli

1. Kull Parti għandha tipprovdi proċeduri effettivi, immedjati, mhux diskriminatorji u faċilment aċċessibbli sabiex tiggarantixxi d-dritt ta' appell kontra azzjonijiet amministrattivi, kontra sentenzi u kontra deċiżjonijiet tal-awtoritajiet doganali jew ta' awtoritajiet kompetenti oħrajn li jaffettwaw l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġetti jew oġġetti fi tranżitu.
2. Il-proċeduri ta' appell jistgħu jinkludu rieżami amministrattivi mill-awtorità sorveljenti u rieżami għudizzjarju tad-deċiżjonijiet meħuda fil-livell amministrattiv f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti ta' Parti.
3. Kwalunkwe persuna li tkun applikat lill-awtoritajiet doganali jew lil awtoritajiet kompetenti oħrajn jew deċiżjoni u ma tkunx kisbet deċiżjoni dwar dik l-applikazzjoni fil-limitu ta' zmien rilevanti għandha tkun intitolata wkoll li teżerċita d-dritt ta' appell.
4. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali tagħha jew awtoritajiet kompetenti oħrajn jipprovdu lill-persuni li lilhom jinħarġu deċiżjonijiet amministrattivi, ir-raġunijiet għal dawk id-deċiżjonijiet biex jiffaċilitaw, fejn meħtieġ, ir-rikors għal proċeduri ta' appell.

ARTIKOLU 4.19

Penali

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-liġijiet u r-regolamenti doganali tagħha jipprevedu li kwalunkwe penali imposta għal ksur tal-liġijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiżiti proċedurali doganali tkun proporzjonata u mhux diskriminatorja.
2. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe penali imposta għal ksur tal-liġijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha tiġi imposta biss fuq il-persuna legalment responsabbli għall-ksur.
3. Kull Parti għandha tiżgura li l-penali imposta tkun tiddependi fuq il-fatti u ċ-ċirkostanzi tal-każ u tkun proporzjonata mal-grad u mas-severità tal-ksur. Kull Parti għandha tevita inċentivi għal, jew kunflitti ta' interess fil-valutazzjoni u l-għbir ta' penali.
4. Kull Parti hija mhegga tikkunsidra divulgazzjoni minn qabel lil awtorità doganali taċ-ċirkostanzi ta' ksur tal-liġijiet, tar-regolamenti doganali, jew tar-rekwiżiti proċedurali bħala fattur ta' mitigazzjoni potenzjali meta tistabbilixxi penali.
5. Jekk Parti timponi penali għal ksur tal-liġijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha, għandha tipprovdi spjegazzjoni bil-miktub lill-persuna li fuqha timponi l-penali, filwaqt li tispeċifika n-natura tal-ksur u l-liġijiet, ir-regolamenti applikabbli, jew il-proċeduri li skonthom gie impost l-ammont jew il-firxa ta' penali għall-ksur.

ARTIKOLU 4.20

Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Orġini

1. Is-Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Orġini (“Sottokumitat”) huwa stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1).
2. Is-Sottokumitat għandu jiżgura l-implimentazzjoni xierqa ta’ dan il-Kapitolu, l-infurzar fil-fruntiera tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali mill-awtoritajiet kompetenti f’konformità mas-Sottotaqsima 2 tat-Taqsima C tal-Kapitolu 25, il-Protokoll ta’ dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali u kwalunkwe dispożizzjoni addizzjonali relatata mad-dwana miftiehma bejn il-Partijiet u jeżamina l-kwistjonijiet kollha li jirriżultaw mill-applikazzjoni tagħhom.
3. Il-funzjonijiet tas-Sottokumitat għandhom jinkludu:
 - (a) il-monitoraġġ tal-implimentazzjoni u tal-amministrazzjoni ta’ dan il-Kapitolu u tal-Kapitolu 3;
 - (b) l-organizzazzjoni ta’ forum għall-konsultazzjoni u għad-diskussjoni tal-kwistjonijiet kollha dwar id-dwana, inkluż b’mod partikolari l-proċeduri doganali, il-valutazzjoni doganali, ir-regimi tariffarji, in-nomenklatura doganali, il-kooperazzjoni doganali u l-assistenza amministrattiva reċiproka fi kwistjonijiet doganali;
 - (c) l-organizzazzjoni forum għall-konsultazzjoni u għad-diskussjoni ta’ kwistjonijiet relatati mar-regoli tal-orġini u l-kooperazzjoni amministrattiva, u miżuri fil-fruntieri għad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali; u

- (d) it-titjib tal-kooperazzjoni fir-rigward tal-iżvilupp, l-applikazzjoni u l-infurzar tal-proċeduri doganali, l-assistenza amministrattiva reċiproka fi kwistjonijiet doganali, ir-regoli tal-origini u l-kooperazzjoni amministrattiva.

4. Is-Sottokomitat jista' jagħmel rakkomandazzjonijiet dwar il-kwistjonijiet koperti mill-paragrafu 2. Il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Komitat għall-Kummerċ għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet dwar ir-rikonossiment reċiproku ta' tekniki ta' ġestjoni tar-riskju, standards tar-riskju, kontrolli tas-sigurtà u programmi ta' shubija għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ, inklużi aspetti bħat-trażmissjoni tad-*data* u benefiċċji miftiehma b'mod reċiproku.

ARTIKOLU 4.21

Dhul temporanju

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "ammissjoni temporanja" tfisser il-proċedura doganali li taħtha ċerti oġġetti, inkluż il-mezz tat-trasport, tista' tiddaħhal f'territorju doganali soġġetta għall-kundizzjonijiet għall-hlas ta' dazji u taxxi tal-importazzjoni u mingħajr l-applikazzjoni ta' projbizzjonijiet fuq l-importazzjoni jew restrizzjonijiet ta' natura ekonomika. Dawk l-oġġetti jridu jiġu importati għal raġuni speċifika u jridu jkunu maħsuba għall-esportazzjoni mill-ġdid f'perjodu ta' żmien speċifikat u mingħajr ma jkun sarilhom xi tibdil hlief għad-deprezzament normali minhabba l-użu magħmul minnhom.

2. Kull Parti għandha tagħti ammissjoni temporanja, b'helesien kondizzjonali totali mid-dazji u mit-taxxi tal-importazzjoni u mingħajr l-applikazzjoni ta' limitazzjonijiet tal-importazzjoni jew probizzjonijiet ta' natura ekonomika¹, kif previst fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha, għat-tipi ta' oġġetti li ġejjin:

- (a) oġġetti għal wiri jew għal użu f'esibizzjonijiet, f'fieri, f'laqgħat jew f'avvenimenti simili, li tfisser oġġetti maħsuba għall-wiri jew dimostrazzjoni f'avveniment, oġġetti maħsuba għall-użu b'konnessjoni mal-wiri ta' prodotti barranin f'avveniment, u tagħmir li jinkludi tagħmir tal-interpretazzjoni, apparat ta' registrazzjoni tal-ħoss u tal-immagni u films ta' natura edukattiva, xjentifika jew kulturali maħsuba għall-użu f'laqgħat, f'konferenzi jew f'kunġressi internazzjonali; u l-oġġetti miksuba f'tali avvenimenti minn oġġetti mqiegħda taħt ammissjoni temporanja; kull Parti tista' tirrikjedi awtorizzazzjoni governattiva jew garanzija jew depożitu li għandu jinhareġ qabel ma jseħh l-avveniment;

¹ Għal aktar ċertezza, l-ammissjoni temporanja ta' oġġetti msemmija fil-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu u mdahhla fiċ-Ċili mill-Unjoni Ewropea, ma għandhomx ikunu soġġetti għall-ħlas tat-tariffa stabbilita fl-Artikolu 107 tal-Ordinanza Doganali taċ-Ċili (*Ordenanza de Aduanas*) li tinsab fid-Digriet 30 tal-Ministeru tal-Finanzi, il-Gazzetta Uffiċjali, 4 ta' Ġunju 2005 (*Decreto con Fuerza de Ley 30 del Ministerio de Hacienda, Diario Oficial, 4 de junio de 2005*).

- (b) tagħmir professjonali, li tfisser tagħmir għall-istampa, għax-xandir bil-ħoss jew bit-televiżjoni li huwa meħtieġ għar-rappreżentanti tal-istampa jew ta' organizzjonijiet tax-xandir jew tat-televiżjoni li jżuru t-territorju ta' pajjiż ieħor għall-finijiet ta' rappurtar jew sabiex jittrażmettu jew jirreġistraw materjal għal programmi speċifiċi, tagħmir ċinematografiku meħtieġ għal persuna li żżur it-territorju ta' pajjiż ieħor sabiex tagħmel film jew films speċifiċi, kwalunkwe tagħmir ieħor meħtieġ għall-eżerċizzju ta' telefonata, negozju jew professjoni ta' persuna li tkun qed iżżur it-territorju ta' pajjiż ieħor biex twettaq kompitu speċifiku, diment li dan ma jkunx se jintuza għall-manifattura industrijali jew għall-ippakkjar ta' oġġetti, jew hliet fil-każ ta' għodda tal-idejn, għall-isfruttament ta' riżorsi naturali, għall-konstruzzjoni, it-tiswija jew il-manutenzjoni ta' bini jew għat-trasferiment tal-art u proġetti simili; apparat anċillari għat-tagħmir imsemmi hawn fuq, u aċċessorji għal dan; u partijiet komponenti importati għat-tiswija ta' tagħmir professjonali li jkunu ammessi temporanjament;
- (c) oġġetti importati b'rabta ma' operazzjoni kummerċjali iżda li l-importazzjoni tagħhom fiha nnifisha ma tikkostitwixxi operazzjoni kummerċjali, bħal: pakketti li jiġu importati mimlija għall-esportazzjoni mill-ġdid vojta jew mimlija, jew li jiġu importati vojta għall-esportazzjoni mill-ġdid mimlija; kontejners, kemm jekk mimlija bl-oġġetti u kemm jekk le, u aċċessorji u tagħmir għal kontejners ammessi temporanjament, li huma importati b'kontejner li jkunu se jiġi esportat mill-ġdid separatament jew flimkien ma' kontejner ieħor, jew huma importati separatament biex jiġu esportati mill-ġdid ma' kontejner u partijiet komponenti maħsuba għat-tiswija ta' kontejners mogħtija ammissjoni temporanja; palits; kampjuni; riti ta' reklamar;

- (d) oġġetti importati esklużivament għal finijiet edukattivi, xjentifiċi jew kulturali, bħal tagħmir xjentifiku, materjal pedagogiku, materjal tal-benessri għall-baħħara, u kwalunkwe oġġett ieħor importat b'rabta ma' attivitajiet edukattivi, xjentifiċi jew kulturali; spare parts għal tagħmir xjentifiku u għal materjal pedagogiku li jkun inġnata ammissjoni temporanja; u għodda ddisinjata apposta għall-manutenzjoni, għall-ivverifikar, għall-kejl jew għat-tiswija ta' tali tagħmir;
- (e) oġġetti personali, li tfisser l-oġġetti kollha, godda jew użati, li vjaġġatur jista' jirrikjedi b'mod raġonevoli għall-użu tiegħu matul il-vjaġġ, meta wiehed jikkunsidra ċ-ċirkostanzi kollha tal-vjaġġ, iżda li jeskludu kull oġġett impurtat għall-finijiet kummerċjali; u l-oġġetti importata għal finijiet ta' sport, bħal rekwiżiti tal-isport u oġġetti oħrajn għal użu minn vjaġġaturi f'loġħob sportivi jew dimostrazzjonijiet sportivi jew għal taħriġ fit-territorju tal-ammissjoni temporanja;
- (f) materjal ta' reklamar turistiku, li jfisser oġġetti importati bil-għan li jinkoraġġixxu lill-pubbliku jżur pajjiż barrani ieħor, b'mod partikolari sabiex jattendi laqgħat jew dimostrazzjonijiet kulturali, reliġjużi, turistiċi, sportivi jew professjonali li jsiru hemmhekk, kull Parti tista' tirrikjedi garanzija jew depożitu li għandu jiġi pprovdut għal dawn l-oġġetti;
- (g) oġġetti importati għal finijiet umanitarji, li tfisser tagħmir mediku, kirurgiku u tal-laboratorju u kunsinni ta' sokkors, bħal vetturi u mezzi oħrajn tat-trasport, kutri, tined, djar prefabbrikati jew oġġetti oħra ta' hteġa primarja, mibgħuta bhala ghajnuna lil dawk affettwati minn diżastri naturali u minn katastrofi simili; u

- (h) annimali importati għal finijiet speċifiċi, bħal: klieb jew żwiemel tal-pulizija, klieb ta' detezzjoni, klieb għall-persuni għomja, klieb tas-salvataġġ, parteċipazzjoni f'wirjiet, esibizzjonijiet, kompetizzjonijiet jew dimostrazzjonijiet, divertiment, bħal annimali taċ-ċirklu, turing, inklużi annimali domestiċi ta' vjaġġaturi, it-twettiq tax-xogħol jew tat-trasport, finijiet mediċi, bħall-konsenja ta' velenu tas-serp.
3. Kull Parti għandha taċċetta, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha¹, l-ammissjoni temporanja tal-oġġetti msemmija fil-paragrafu 2 kif ukoll, irrispettivament mill-origini tagħha, il-carnets A.T.A. maħruġa f'konformità mal-Konvenzjoni dwar l-ammissjoni temporanja, li saret f'Istanbul fis-26 ta' Ġunju 1990 fil-Parti l-oħra, approvata fil-Parti l-oħra u ggarantita minn assoċjazzjoni li tiffirma parti mill-katina ta' garanzija internazzjonali, iċċertifikata mill-awtoritajiet kompetenti u valida fit-territorju doganali tal-Parti li timporta.

¹ Għal aktar ċertezza, fil-każ taċ-Ċili, il-carnets A.T.A għandhom jiġu aċċettati kif stabbilit mid-Digriet N° 103 tal-2004 tal-Ministeru tal-Affarijiet Barranin (*Decreto N°103 de 2004 del Ministerio de Relaciones Exteriores*), li jippromulga l-“Konvenzjoni dwar l-Ammissjoni Temporanja u l-Annessi Tagħha A, B1, B2 u B3, bir-rizervi indikati kif xieraq”, u l-emendi tagħha ta' dawn.

ARTIKOLU 4.22

Oggetti msewwija

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "tiswija" tfisser kwalunkwe operazzjoni ta' pproċessar li ssir fuq oġġett sabiex jissewwa difett operattiv jew ħsara materjali u li tinvolvi l-proċess sabiex l-oġġett jingieb lura għall-funzjoni originali tiegħu jew sabiex tiġi żgurata l-konformità tiegħu mar-rekwiżiti tekniċi għall-użu tiegħu, li mingħajrha l-oġġett ma jkunx jista' jkompli jintuża bil-mod normali għall-finijiet li kien maħsub għalihom. It-tiswija tinkludi restawr u manutenzjoni iżda ma tinkludix operazzjoni jew proċess li:

- (a) jeqred il-karatteristiċi essenzjali ta' oġġett, jew joħloq oġġett ġdid jew kummerċjalment differenti;
- (b) jittrasforma oġġett mhux lest f'oġġett lest; jew
- (c) jintuża biex itejjeb jew jaġġorna l-prestazzjoni teknika ta' oġġett.

2. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal xi oġġett, irrISPettivament mill-orijini tiegħu, li jerga' jidhol fit-territorju doganali tagħha, wara li dak l-oġġett ikun ġie esportat temporanjament mit-territorju doganali tagħha lejn it-territorju tal-Parti l-oħra għat-tiswija.

3. Il-paragrafu 2 ma japplikax għal oġġett, importat f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili, li mbagħad jiġi esportat għat-tiswija u li ma jiġix importat mill-ġdid f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili.

4. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrISPettivament mill-orijini tiegħu, importat temporanjament mit-territorju doganali tal-Parti l-oħra għal tiswija.

ARTIKOLU 4.23

Tariffi u formalitajiet

1. It-tariffi u l-imposti l-oħrajn li jiġu imposti minn Parti fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett tal-Parti l-oħra, jew b'rabta magħhom, għandhom ikunu limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija, u ma għandhomx jirrappreżentaw protezzjoni indiretta għall-oġġetti lokali jew tassazzjoni fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni għal finijiet fiskali.

2. Parti ma għandhiex timponi tariffi jew imposti oħrajn fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett, jew b'rabta magħhom, fuq bażi *ad valorem*.

3. Kull Parti tista' timponi imposti jew tirkupra l-kostijiet biss jekk jingħataw servizzi speċifiċi, inklużi dawn li ġejjin:

- (a) l-attendenza, meta tintalab, ta' haddiema tad-dwana barra l-ħinijiet uffiċjali jew f'xi bini ieħor li ma huwiex il-bini doganali;
- (b) analiżi jew rapporti ta' esperti dwar oġġetti u tariffi postali għar-ritorn ta' oġġetti lil applikant, b'mod partikolari fir-rigward ta' deċiżjonijiet relatati ma' informazzjoni vinkolanti jew l-ghoti ta' informazzjoni dwar l-applikazzjoni tal-liġijiet u r-regolamenti doganali;

- (c) l-eżami jew it-teħid ta' kampjuni tal-oġġetti għall-finijiet ta' verifika, jew il-qerda tal-oġġetti, fejn ikunu involuti kostijiet oħrajn barra dawk għall-użu tal-ħaddiema tad-dwana; jew
 - (d) mizuri ta' kontroll eċċezzjonali, fejn dawn huma meħtieġa minħabba n-natura tal-oġġetti jew riskju potenzjali.
4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih it-tariffi u l-imposti kollha li timponi b'rabta mal-importazzjoni jew mal-esportazzjoni b'mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom.
5. Parti ma għandhiex tirrikjedi tranżazzjonijiet konsulari, inklużi tariffi u imposti relatati, b'rabta mal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra.

KAPITOLU 5

RIMEDJI KUMMERĊJALI

TAQSIMA A

DAZZI ANTI-DUMPING U KOMPENSATORJI

ARTIKOLU 5.1

Dispożizzjonijiet ġenerali

1. Il-Partijiet iżommu d-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim dwar l-Anti-dumping u l-Ftehim SCM.
2. Għall-finijiet ta' din it-Taqsima, ir-regoli preferenzjali tal-origini skont il-Kapitolu 3 (Regoli tal-origini) ma japplikawx.

ARTIKOLU 5.2

Trasparenza

1. L-investigazzjonijiet u l-miżuri anti-dumping u kompensatorji għandhom jintużaw f'konformità shiha mar-rekwiżiti rilevanti tad-WTO stabbiliti fil-Ftehim dwar l-anti-dumping u fil-Ftehim SCM u għandhom ikunu bbażati fuq sistema ġusta u trasparenti.
2. Kull Parti għandha tiżgura, mill-aktar fis prattikabbli wara kwalunkwe impożizzjoni ta' miżuri provviżorji u fi kwalunkwe każ qabel ma ssir id-determinazzjoni finali, divulgazzjoni shiha tal-fatti u l-kunsiderazzjonijiet essenzjali kollha li fuqhom tibbaża deċiżjoni biex jiġu applikati miżuri definittivi. Tali divulgazzjoni hija mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.5 tal-Ftehim dwar l-Anti-dumping u l-Artikolu 12.4 tal-Ftehim SCM. Kull Parti għandha tiżvela tali fatti u l-kunsiderazzjonijiet essenzjali bil-miktub, u tippermetti lill-partijiet interessati biżżejjed żmien biex jissottomettu l-kummenti dwarhom.
3. Kull parti interessata għandha tingħata l-possibbiltà li tinstema' sabiex tesprimi l-fehmiet tagħha matul l-investigazzjoni anti-dumping jew kompensatorja, diment li din ma ddewwimx bla bżonn it-twettiq tal-investigazzjoni.

ARTIKOLU 5.3

Kunsiderazzjoni tal-interess pubbliku

Kull Parti għandha tqis is-sitwazzjoni tal-industrija domestika, l-importaturi u l-assoċjazzjonijiet rappreżentattivi tagħha, l-utenti rappreżentattivi u l-organizzazzjonijiet rappreżentattivi tal-konsumatur, sa fejn huma jkunu pprovdew informazzjoni rilevanti lill-awtoritajiet investigattivi fiż-żmien rilevanti. Parti tista' tiddeċiedi li ma tapplikax miżuri anti-dumping jew kompensatorji fuq il-bażi ta' tali informazzjoni.

ARTIKOLU 5.4

Regola tad-dazju inferjuri

Jekk Parti timponi dazju anti-dumping fuq l-oġġetti tal-Parti l-oħra, l-ammont ta' tali dazju ma għandux jaqbeż il-marġni tad-dumping. Kull meta jkun possibbli, id-dazju anti-dumping għandu jkun inqas minn dak il-marġni jekk tali dazju inqas ikun adegwat biex jitneħħa d-dannu lill-industrija domestika.

ARTIKOLU 5.5

Nuqqas ta' applikazzjoni ta' soluzzjoni ta' tilwim

Il-Kapitolu 31 ma japplikax għal din it-Taqsima.

TAQSIMA B

MIŻURI TA' SALVAGWARDJA GLOBALI

ARTIKOLU 5.6

Dispożizzjonijiet generali

Il-Partijiet jafferimaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont l-Artikolu XIX ta' GATT tal-1994, il-Ftehim dwar is-Salvagwardji u l-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar l-Agrikoltura.

ARTIKOLU 5.7

Trasparenza u impożizzjoni ta' miżuri definittivi

1. Minkejja l-Artikolu 5.6, fuq talba tal-Parti l-oħra u diment li din ikollha interess sostanzjali, il-Parti li tibda investigazzjoni ta' salvagwardja globali jew li jkollha l-ħsieb li tapplika miżuri ta' salvagwardja globali, għandha tipprovdi minnufih notifika bil-miktub li tinkludi l-informazzjoni pertinenti kollha li twassal għall-bidu ta' investigazzjoni ta' salvagwardja globali jew għall-applikazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja globali, inkluż dwar is-sejbiet provvizorji, jekk rilevanti. Tali notifika hija minghajr preġudizzju għall-Artikolu 3(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji.
2. Meta timponi miżuri ta' salvagwardja globali definittivi, kull Parti għandha tagħmel ħilitha biex timponihom b'mod li l-inqas jaffettwa l-kummerċ bilaterali, diment li l-Parti affettwata mill-miżuri jkollha interess sostanzjali kif definit fil-paragrafu 4.
3. Għall-finijiet tal-paragrafu 2, jekk Parti tqis li r-rekwiziti legali għall-impożizzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja globali definittivi jiġu ssodisfati, u għandha l-ħsieb li tapplika tali miżuri, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra u tagħti l-possibbiltà li jsiru konsultazzjonijiet bilaterali, diment li l-Parti l-oħra jkollha interess sostanzjali kif definit fil-paragrafu 4. Jekk ma tintlaħaq l-ebda soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien 15-il jum min-notifika, il-Parti li timporta tista' tadotta l-miżuri xierqa ta' salvagwardja lokali biex tirrimedja l-problema.

4. Ghall-finijiet ta' dan l-Artikolu, Parti ghandha titqies li ghandha interess sostanzjali meta tkun fost il-hames l-akbar fornituri tal-oggett importat matul il-perjodu ta' 3 snin l-aktar ricenti, imkejjel f'termini ta' volum jew valur assolut.

ARTIKOLU 5.8

Nuqqas ta' applikazzjoni ta' soluzzjoni ta' tilwim

Il-Kapitolu 31 (Soluzzjoni tat-tilwim bejn Stat u ieħor) ma japplikax għal din it-Taqsima.

TAQSIMA C

MIŻURI TA' SALVAGWARDJA BILATERALI

SUBTAQSIMA 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 5.9

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:

- (a) “industrija domestika” tfisser, fir-rigward ta' oġġett importat, il-produtturi kollha ta' oġġetti simili jew f'kompetizzjoni diretta li joperaw fit-territorju ta' Parti, jew il-produtturi li l-produzzjoni kollettiva tagħhom tal-oġġetti simili jew f'kompetizzjoni diretta tikkostitwixxi sehem kbir mill-produzzjoni domestika totali ta' dawk l-oġġetti.
- (b) “perjodu tranzitorju” tfisser:
 - (i) perjodu ta' 7 snin li jibda mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim; jew

- (ii) għal kwalunkwe oġġett li għalih l-iskeda fl-Anness 2 tal-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali tipprevedi perjodu ta' eliminazzjoni tat-tariffi ta' 7 snin, il-perjodu ta' eliminazzjoni tat-tariffi għal dak l-oġġett u sentejn oħra.

ARTIKOLU 5.10

Applikazzjoni ta' miżura ta' salvagwardja bilaterali

1. Minkejja t-Taqsima B, jekk, bħala riżultat tat-tnaqqis jew it-tneħħija ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, oġġett li jorigina f'Parti jkun qiegħed jiġi importat fit-territorju tal-Parti l-oħra f'tali kwantitajiet miżjudi, f'termini assoluti jew relattivi għall-produzzjoni domestika, u taht tali kundizzjonijiet li jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw dannu serju lill-produtturi domestiċi ta' prodotti simili jew ta' oġġetti f'kompetizzjoni diretta, il-Parti li timporta tista' tiehu miżuri xierqa ta' salvagwardja bilaterali taht il-kundizzjonijiet u f'konformità mal-proċeduri stabbiliti f'din it-Taqsima.
2. Jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet fil-paragrafu 1, il-Parti li timporta tista' tapplika waħda mill-miżuri bilaterali ta' salvagwardja li ġejjin:
 - (a) is-sospensjoni ta' kwalunkwe tnaqqis ulterjuri tar-rata tad-dazju fuq l-oġġett ikkonċernat kif previst f'dan il-Ftehim; jew

- (b) iż-żieda fir-rata tad-dazju doganali fuq l-oġġett ikkonċernat għal livell li ma jaqbiżx l-anqas waħda minn fost dawn:
 - (i) ir-rata tad-dazju doganali tan-nazzjon l-aktar iffavorit applikata fuq l-oġġett fis-seħh fiż-żmien tal-applikazzjoni tal-miżura; jew
 - (ii) ir-rata tad-dazju doganali tal-pajjiż l-aktar iffavorit applikata fuq l-oġġett fis-seħh fil-jum immedjament qabel id-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 5.11

Standards għal miżuri ta' salvagwardja bilaterali

1. Miżura ta' salvagwardja bilaterali ma għandhiex tiġi applikata:
 - (a) hlief sal-punt, u għal dak iż-żmien, kif jista' jkun meħtieġ biex jiġi evitat jew rimedjat dannu serju jew theddida tiegħu lill-industrija domestika;
 - (b) għal perjodu ta' aktar minn sentejn; il-perjodu jista' jiġi estiż b'sentejn oħra, jekk l-awtorità investigattiva kompetenti tal-Parti li timporta tiddetermina, b'konformità mal-proċeduri speċifikati f'din it-Taqsima, li l-miżura se tibqa' meħtieġa sabiex jiġi evitat jew rimedjat dannu serju jew theddida tiegħu tal-industrija domestika, diment li l-perjodu totali ta' applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, inkluż il-perjodu tal-applikazzjoni inizjali u kwalunkwe estensjoni tiegħu, ma jaqbiżx l-4 snin; jew

- (c) lil hinn mill-iskadenza tal-perjodu tranżitorju kif definit fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 5.9.
2. Meta Parti ma tibqax tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali, ir-rata tad-dazju doganali għandha tkun ir-rata li kienet tkun fis-seħh għall-oġġett f'konformità mal-iskeda tiegħu fl-Anness 2.
3. Bil-ghan li jiġi ffaċilitat l-aġġustament tal-industrija kkonċernata f'sitwazzjoni fejn it-tul mistenni ta' miżura ta' salvagwardja bilaterali jkun ta' aktar minn sena, il-Parti li tapplika l-miżura għandha tilliberalizzaha b'mod progressiv f'intervalli regolari matul il-perjodu tal-applikazzjoni.

ARTIKOLU 5.12

Miżuri ta' salvagwardja bilaterali provviżorji

1. F'ċirkostanzi kritiċi fejn id-dewmien jista' johloq dannu li jkun diffiċli li jissewwa, Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali fuq bażi provviżorja, mingħajr ma tkun konformi mar-rekwiżiti tal-Artikolu 5.21(1) skont determinazzjoni preliminari li jkun hemm evidenza ċara li l-importazzjonijiet ta' oġġett li joriġina fil-Parti l-oħra jkunu żdiedu b'hala riżultat tat-tnaqqis jew it-tnehhija ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, u li tali importazzjonijiet jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw dannu serju lill-industrija domestika.

2. It-tul ta' kwalunkwe miżura ta' salvagwardja bilaterali provviżorja ma għandux jaqbeż il-200 jum, li matulu l-Parti li tapplika l-miżura għandha tikkonforma mar-regoli proċedurali rilevanti stabbiliti fis-Sottotaqsima 2. Il-Parti li tapplika l-miżura ta' salvagwardja bilaterali provviżorja għandha minnufih tagħti rifużjoni għal kwalunkwe żieda fit-tariffi jekk l-investigazzjoni deskritta fis-Sottotaqsima 2 ma tirriżultax f' sejba li l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 5.10(1) huma ssodisfati. It-tul ta' żmien tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali provviżorja għandu jingħadd bħala parti mill-perjodu deskritt fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 5.11(1).

3. Il-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali provviżorja għandha tinforma lill-Parti l-oħra hekk kif tiegħu tali miżuri provviżorji u għandha tirreferi l-kwistjoni minnufih lill-Kumitat għall-Kummerċ biex tiġi eżaminata jekk il-Parti l-oħra titlob dan.

ARTIKOLU 5.13

Kumpens u sospensjoni tal-konċessjonijiet

1. Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tikkonsulta mal-Parti l-oħra li l-prodotti tagħha jkunu soġġetti għall-miżura sabiex jaqblu dwar kumpens xieraq għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fil-forma ta' konċessjonijiet li jkollhom effett kummerċjali ekwivalenti sostanzjali. Il-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tipprovdi opportunità għal tali konsultazzjonijiet mhux aktar tard minn 30 jum wara l-applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.

2. Jekk il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ma jwasslux għal ftehim dwar kumpens għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fi żmien 30 jum wara li jibdew il-konsultazzjonijiet, il-Parti li l-oġġetti tagħha jkunu soġġetti għall-miżura ta' salvagwardja tista' tissospendi l-applikazzjoni ta' konċessjonijiet li jkollhom effetti sostanzjalment ekwivalenti fuq il-kummerċ tal-Parti l-oħra.
3. Il-Parti li l-oġġetti tagħhom ikunu soġġetti għall-miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub mill-inqas 30 jum qabel ma tissospendi l-applikazzjoni tal-konċessjonijiet f'konformità mal-paragrafu 2.
4. L-obbligu li jiġi pprovdut kumpens skont il-paragrafu 1 u d-dritt li tiġi sospiza l-applikazzjoni tal-konċessjonijiet skont il-paragrafu 2 għandhom:
- (a) ma jiġux eżerċitat għall-ewwel 24 xahar li matulhom tkun fis-seħh miżura ta' salvagwardja bilaterali, sakemm il-miżura ta' salvagwardja bilaterali tkun ġiet applikata bħala riżultat ta' żieda assoluta fl-importazzjonijiet; u
 - (b) tieqaf fid-data tat-terminazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.

ARTIKOLU 5.14

Skadenza ta' zmien bejn żewġ miżuri ta' salvagwardja u applikazzjoni mhux parallela ta' miżuri ta' salvagwardja

1. Parti ma għandhiex tapplika miżura ta' salvagwardja kif imsemmi f' din it-Taqsima għall-importazzjoni ta' oġġett li qabel kien soġġett għal tali miżura, sakemm ma jkunx għadda perjodu ta' zmien ugwali għal nofs iż-żmien li matulu tkun giet applikata l-miżura ta' salvagwardja għall-perjodu immedjatament preċedenti. Miżura ta' salvagwardja li tkun giet applikata aktar minn darba fuq l-istess oġġett ma tistax tiġi estiża b'sentejn oħra kif stabbilit fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 5.11(1).
2. Parti, ma għandhiex tapplika, fir-rigward tal-istess oġġett u matul l-istess perjodu:
 - (a) miżura ta' salvagwardja bilaterali jew miżura ta' salvagwardja bilaterali provviżorja skont dan il-Ftehim; u
 - (b) miżura ta' salvagwardja globali skont l-Artikolu XIX ta' GATT tal-1994 u l-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

ARTIKOLU 5.15

Reġjuni ultraperiferiċi¹ tal-Unjoni Ewropea

1. Jekk xi oġġett li jorigina miċ-Ċili jkun qiegħed jiġi importat fit-territorju ta' reġjun ultraperiferiku wiehed jew aktar tal-Unjoni Ewropea f'tali kwantitajiet miżuda u f'tali kundizzjonijiet li jikkawża jew jhedded li jikkawża deterjorament serju fis-sitwazzjoni ekonomika tar-reġjun ultraperiferiku kkonċernat, l-Unjoni Ewropea, wara li tkun eżaminat soluzzjonijiet alternattivi, tista' tapplika b'mod eċċezzjonali miżuri ta' salvagwardja bilaterali limitati għat-territorju tar-reġjun ikkonċernat.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, “deterjorament serju” tfisser diffikultajiet kbar f'settur tal-ekonomija li jipproduċi prodotti simili jew oġġetti f'kompetizzjoni diretta. Id-determinazzjoni ta' deterjorament serju għandha tkun ibbażata fuq fatturi oġġettivi, li jinkludu l-elementi li ġejjin:
 - (a) iż-żieda fil-volum ta' importazzjonijiet, f'termini assoluti jew relattivi għall-produzzjoni domestika u għall-importazzjonijiet minn sorsi oħrajn; u

¹ Fid-data tad-dhul fis-sehħ ta' dan il-Ftehim, ir-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea huma: Guadeloupe, il-Guyana Franċiża, Martinique, Réunion, Mayotte, St. Martin, ir-Reġjun Awtonomu tal-Azores, Madeira u l-Gżejjer Kanarji. Dan l-Artikolu japplika wkoll għal pajjiż jew għal territorju ekstra-Ewropew li jibdel l-istatus tiegħu għal reġjun ultraperiferiku b'mod li deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew f'konformità mal-proċedura stabbilita fl-Artikolu 355(6) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea mid-data tal-adozzjoni ta' dik id-deċiżjoni. Fil-każ li reġjun ultraperiferiku tal-Unjoni Ewropea, wara dik il-proċedura, ma jibqax reġjun ultraperiferiku, dan l-Artikolu ma għandux jibqa' applikabbli għal dak il-pajjiż jew territorju ekstra-Ewropew mid-data tad-deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew f'dak ir-rigward. L-Unjoni Ewropea għandha tinnotifika liċ-Ċili bi kwalunkwe bidla fit-territorji meqjusa bħala reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea.

(b) l-effett tal-importazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 fuq is-sitwazzjoni tal-industrija rilevanti jew tas-settur ekonomiku kkonċernat, inkluż fuq il-livelli ta' bejgħ, fuq il-produzzjoni, fuq is-sitwazzjoni finanzjarja u fuq l-impjiegi.

3. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 1, dispożizzjonijiet oħrajn ta' din it-Taqsima applikabbli għal miżuri bilaterali ta' salvagwardja huma applikabbli wkoll għal kwalunkwe miżura ta' salvagwardja adottata skont dan l-Artikolu. Kwalunkwe referenza għal "dannu serju" f'dispożizzjonijiet oħrajn ta' din it-Taqsima għandha tinftehem bħala "deterjorament serju" meta tiġi applikata fir-rigward tar-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea.

SUBTAQSIMA 2

REGOLI PROCEDURALI APPLIKABBLI GĦAL MIŻURI TA' SALVAGWARDJA BILATERALI

ARTIKOLU 5.16

Dritt applikabbli

Għall-applikazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja bilaterali, l-awtorità investigattiva kompetenti ta' kull Parti għandha tikkonforma mad-dispożizzjonijiet ta' din is-Sottotaqsima. F'każijiet mhux koperti minn din is-Sottotaqsima, l-awtorità kompetenti tal-investigazzjoni għandha tapplika r-regoli stabbiliti skont il-liġi tal-Parti ta' dik l-awtorità.

ARTIKOLU 5.17

Bidu ta' proċedura ta' salvagwardja

1. Awtorità investigattiva kompetenti ta' Parti tista' tibda proċedura rigward miżuri bilaterali ta' salvagwardja ("proċedura ta' salvagwardja") fuq applikazzjoni bil-miktub¹ minn jew f'isem l-industrija domestika, jew f'ċirkostanzi eċċezzjonali fuq inizjattiva tagħha stess.
2. L-applikazzjoni għandha titqies bħala wahda magħmula minn jew f'isem l-industrija domestika jekk tkun appoġġata minn daww il-produtturi domestiċi li l-output kollettiv tagħhom jikkostitwixxi iktar minn 50 % tal-produzzjoni domestika totali tal-prodotti simili jew oġġetti f'kompetizzjoni diretta prodotti minn dik il-parti tal-industrija domestika li tesprimi jew appoġġ jew oppożizzjoni għall-applikazzjoni. Madankollu, awtorità investigattiva kompetenti ma għandhiex tibda investigazzjoni jekk il-produtturi domestiċi li jesprimu appoġġ għall-applikazzjoni jammontaw għal anqas minn 25 % tal-produzzjoni domestika totali tal-prodotti simili jew oġġetti f'kompetizzjoni diretta prodotti mill-industrija domestika.
3. Ladarba awtorità investigattiva kompetenti tkun bdiet l-investigazzjoni, l-applikazzjoni bil-miktub imsemmija fil-paragrafu 1 għandha tkun disponibbli għall-partijiet interessati, hlief għal kwalunkwe informazzjoni kunfidenzjali li tinsab fiha.

¹ Għall-Unjoni Ewropea, dik l-applikazzjoni tista' tiġi pprezentata minn Stat Membru wiehed jew aktar f'isem l-industrija domestika.

4. Mal-bidu ta' proċediment ta' salvagwardja, l-awtorità kompetenti li tinvestiga għandha tippubblika avvizz tal-bidu tal-proċedura ta' salvagwardja fil-ġurnal uffiċjali tal-Parti. L-avvizz għandu jidentifika:

- (a) l-entità li ppreżentat l-applikazzjoni bil-miktub, jekk applikabbli;
- (b) l-oġġett importat soġġett għall-proċedura ta' salvagwardja;
- (c) is-subintestatura u n-numru tal-partita tat-tariffa li taħthom jiġi kklassifikat l-oġġett importat;
- (d) it-tip ta' miżura proposta li trid tiġi applikata;
- (e) is-seduta pubblika skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 5.20 jew il-perjodu li fih il-partijiet interessati jistgħu jippreżentaw talba għal smiġħ skont is-subparagrafu (b) tal-Artikolu 5.20;
- (f) il-post fejn l-applikazzjoni bil-miktub u kwalunkwe dokument mhux kunfidenzjali ieħor ippreżentat matul il-proċediment jistgħu jiġu spezzjonati; u
- (g) l-isem, l-indirizz u n-numru tat-telefon tal-uffiċċju li jrid jiġi kkuntattjat għal aktar informazzjoni.

5. Fir-rigward ta' proċedura ta' salvagwardja mibdija skont il-paragrafu 1 fuq il-bażi ta' applikazzjoni bil-miktub, l-awtorità investigattiva kompetenti kkonċernata ma għandhiex tippubblika l-avviż meħtieġ mill-paragrafu 3 mingħajr ma l-ewwel tivvaluta bir-reqqa jekk l-applikazzjoni bil-miktub tissodisfax ir-rekwiżiti tal-leġislazzjoni domestika tagħha u r-rekwiżiti tal-paragrafi 1 u 2 u tinkludi evidenza raġonevoli li l-importazzjonijiet ta' oġġetti li jorigina fil-Parti l-oħra żdiedu bħala riżultat tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' dazju doganali skont dan il-Ftehim, u li tali importazzjonijiet jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw l-allegat dannu serju.

ARTIKOLU 5.18

Investigazzjoni

1. Parti għandha tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali biss wara li tkun twettqet investigazzjoni mill-awtorità investigattiva kompetenti tagħha f'konformità mal-Artikolu 3(1) u mas-subparagrafu (c) tal-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji; għal dak il-ghan, l-Artikolu 3(1) u s-subparagrafu (c) tal-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji huma inkorporati f'dan il-Ftehim u jiffurmaw parti minnu, *mutatis mutandis*.
2. Fl-investigazzjoni msemmija fil-paragrafu 1, il-Parti għandha tikkonforma mar-rekwiżiti tas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji. Għal dak il-ghan, is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 4(2) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji huwa inkorporat f'dan il-Ftehim u jiffurma parti minnu, *mutatis mutandis*.

3. Jekk Parti tagħmel notifika skont il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u l-Artikolu 3(1) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji li qieghda tapplika jew testendi miżura ta' salvagwardja bilaterali, dik in-notifika għandha tinkludi:

- (a) evidenza ta' dannu serju, jew theddida ta' dannu serju, ikkawżat minn żieda fl-importazzjonijiet ta' oġġett li jorigina mill-Parti l-oħra, bħala riżultat tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' dazji doganali skont dan il-Ftehim; l-investigazzjoni għandha turi, abbażi ta' evidenza oġġettiva, l-eżistenza ta' rabta kawżali bejn l-importazzjonijiet miżjuda tal-oġġetti kkonċernati u d-dannu serju jew theddida tiegħu. Fatturi magħrufa għajr iż-żieda fl-importazzjonijiet għandhom jiġu eżaminati wkoll biex jiġi żgurat li d-dannu serju jew it-theddida ta' dannu serju kkawżat minn dawn il-fatturi l-oħrajn ma jiġux attribwiti għaž-żieda fl-importazzjonijiet.
- (b) deskrizzjoni preċiża tal-oġġett originarju soġġett għall-miżura ta' salvagwardja bilaterali, inkluża l-intestatura jew is-subintestatura tiegħu skont il-Kodiċi tas-SA, li fuqha huma bbażati l-iskedi tal-impenji tariffarji fl-Anness 2;
- (c) deskrizzjoni preċiża tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali;
- (d) id-data tal-introduzzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, it-tul ta' żmien mistenni tagħha u, jekk applikabbli, skeda ta' żmien għal-liberalizzazzjoni progressiva tal-miżura f'konformità mal-Artikolu 5.11(3); u
- (e) fil-każ ta' estensjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, evidenza li l-industrija domestika kkonċernata qieghda taġġusta.

4. Fuq talba ta' Parti li l-oġġett tagħha huwa soġġett għal proċedura ta' salvagwardja skont din it-Taqsima, il-Parti li twettaq dik il-proċedura għandha tidhol f'konsultazzjonijiet mal-Parti rikjedenti biex tirrieżamina notifika skont il-paragrafu 1 jew kwalunkwe avviż jew rapport pubbliku li l-awtorità investigattiva kompetenti tkun harget fir-rigward tal-proċedura ta' salvagwardja.

5. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtorità investigattiva kompetenti tagħha tlesti kwalunkwe investigazzjoni skont dan l-Artikolu fi żmien 12-il xahar wara d-data tal-bidu tiegħu.

ARTIKOLU 5.19

Informazzjoni kunfidenzjali

1. Kwalunkwe informazzjoni li min-natura tagħha hija kunfidenzjali jew tiġi pprovduta fuq bażi kunfidenzjali għandha, meta tinghata ġustifikazzjoni, tiġi ttrattata b'mod kunfidenzjali mill-awtorità kompetenti li tinvestiga. Tali informazzjoni ma għandhiex tiġi żvelata mingħajr il-permess tal-parti interessata li tissottomettiha.

2. Il-partijiet interessati li jipprovdu informazzjoni kunfidenzjali huma mitluba jipprovdu sommarji mhux kunfidenzjali tagħha jew, jekk tali partijiet jindikaw li l-informazzjoni ma tistax tingabar fil-qosor, ir-raġunijiet għal dan. Is-sommarji għandhom ikunu dettaljati biżżejjed sabiex jagħtu fehma raġonevoli tas-sostanza tal-informazzjoni ppreżentata b'mod kunfidenzjali. Madankollu, jekk l-awtorità investigattiva kompetenti ssib li talba għall-kunfidenzjalità ma tkunx iġġustifikata u jekk il-parti interessata kkonċernata jew ma tkunx lesta li tagħmel l-informazzjoni pubblika jew li tawtorizza l-iżvelar tagħha f'forma ġeneralizzata jew fil-qosor, l-awtorità investigattiva kompetenti tista' tinjora tali informazzjoni, sakemm ma jkunx jista' jintwera għas-sodisfazzjon ta' dik l-awtorità, fid-dawl ta' informazzjoni minn sorsi xierqa, li l-informazzjoni hija korretta.

ARTIKOLU 5.20

Seduti ta' Smigh

Matul kull proċedura ta' salvagwardja, l-awtorità kompetenti li tinvestiga għandha:

- (a) torganizza seduta ta' smigh pubblika, wara li tipprovdi avviż raġonevoli, sabiex tippermetti lill-partijiet interessati kollha u kwalunkwe assoċjazzjoni rappreżentattiva tal-konsumatur, li jidhru personalment jew permezz tal-avukat tagħhom, sabiex jipprezentaw evidenza u jinstemgħu dwar dannu serju jew theddida ta' dannu serju, u r-rimedju xieraq; jew

- (b) tipprovdi opportunità lill-partijiet interessati kollha sabiex jinstemgħu jekk ikunu pprezentaw talba bil-miktub, fil-perjodu ta' żmien stabbilit fl-avviż tal-informazzjoni msemmi fl-Artikolu 5.17(4), fejn juru li probabbilment huma se jiġu affettwati mir-riżultat tal-investigazzjoni u li hemm raġunijiet speċjali sabiex jinstemgħu verbalment.

ARTIKOLU 5.21

Notifiki, eżami fil-Kumitat għall-Kummerċ u pubblikazzjonijiet

1. Jekk Parti tqis li teżisti waħda miċ-ċirkostanzi stabbiliti fl-Artikolu 5.10(1) jew 5.15(1), għandha immedjatament tirreferi l-kwistjoni lill-Kumitat għall-Kummerċ biex tiġi eżaminata. Il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jagħmel kwalunkwe rakkomandazzjoni meħtieġa biex jinstab rimedju għaċ-ċirkostanzi li nqalgħu. Jekk ma tkunx saret rakkomandazzjoni mill-Kumitat għall-Kummerċ immirata lejn ir-rimedju taċ-ċirkostanzi, jew ma tkunx instabet soluzzjoni sodisfaċenti ohra fi żmien 30 jum mid-data li fiha l-Parti tirreferi l-kwistjoni lill-Kumitat għall-Kummerċ, il-Parti li timporta tista' tadotta l-miżuri ta' salvagwardja bilaterali meħtieġa sabiex tirrimedja ċ-ċirkostanzi f'konformità ma' din it-Taqsima.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, il-Parti li timporta għandha tipprovdi lill-Parti li tesporta bl-informazzjoni rilevanti kollha, inkluża evidenza ta' dannu serju jew theddida tiegħu lill-produtturi domestiċi tal-prodott simili u ta' oġġetti f'kompetizzjoni diretta, ikkawżat minn żieda fl-importazzjonijiet, deskrizzjoni preċiża tal-oġġett involut, u l-miżura ta' salvagwardja bilaterali proposta, id-data proposta tagħha ta' impożizzjoni u t-tul ta' żmien mistenni.

3. Il-Parti li tadotta l-miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tippubblika wkoll is-sejbiet u l-konklużjonijiet motivati tagħha li jkunu ntlahqu dwar il-kwistjonijiet pertinenti kollha tal-fatt u l-ligi fil-ġurnal uffiċjali tal-Parti, inkluża d-deskrizzjoni tal-oġġett importat u s-sitwazzjoni li tkun holqot l-impożizzjoni tal-miżuri f'konformità mal-Artikoli 5.10(1) jew 5.15(1), ir-rabta kawżali bejn tali sitwazzjoni u ż-żieda fl-importazzjonijiet, u l-forma, il-livell u t-tul ta' żmien tal-miżuri.

ARTIKOLU 5.22

Aċċettazzjoni tad-dokumenti Ingliżi fi proċeduri ta' salvagwardja

Sabiex tigi ffaċilitata s-sottomissjoni ta' dokumenti fi proċeduri ta' salvagwardja, l-awtorità investigattiva kompetenti tal-Parti inkarigata mill-proċedura għandha taċċetta d-dokumenti ppreżentati bl-Ingliż mill-partijiet interessati, diment li daww il-partijiet jippreżentaw aktar tard, fi żmien skadenza itwal stabbilita mill-awtorità kompetenti, traduzzjoni tad-dokumenti fil-lingwa tal-proċedura ta' salvagwardja.

KAPITOLU 6

MIŻURI SANITARJI U FITOSANITARJI

ARTIKOLU 6.1

Objettivi

L-objettivi ta' dan il-Kapitolu huma li:

- (a) li tiġi ssalvagwardjata s-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti fit-territorji tal-Partijiet filwaqt li jiġi ffaċilitat il-kummerċ tal-annimali, tal-prodotti tal-annimali, tal-pjanti u ta' prodotti oħrajn koperti minn miżuri sanitarji u fitosanitarji ("SPS"), bejn il-Partijiet, permezz ta':
 - (i) tittejjeb it-trasparenza, il-komunikazzjoni u l-kooperazzjoni dwar l-SPS bejn il-Partijiet;
 - (ii) jiġu stabbiliti mekkaniżmi u proċeduri għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ; u
 - (iii) jiġu implimentati ulterjorament il-prinċipji tal-Ftehim SPS;

- (b) li ssir kooperazzjoni f'fora multilaterali u dwar is-sikurezza tal-ikel, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti; u
- (c) li ssir kooperazzjoni dwar kwistjonijiet sanitarji jew fitosanitarji oħrajn jew f'fora oħra.

ARTIKOLU 6.2

Obbligi multilaterali

Il-Partijiet jafferaw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim tad-WTO, u b'mod partikolari l-Ftehim SPS. Dawk id-drittijiet u l-obbligi għandhom jirfdu l-attivitajiet tal-Partijiet skont dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 6.3

Kamp ta' applikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika għal:

- (a) l-SPS kollha kif definiti fl-Anness A tal-Ftehim SPS sa fejn dawn jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet;

- (b) il-kooperazzjoni f'fora multilaterali rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS;
- (c) il-kooperazzjoni dwar is-sikurezza tal-ikel, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti; u
- (d) il-kooperazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni sanitarja jew fitosanitarja oħra fi kwalunkwe forum ieħor, kif jistgħu jaqblu l-Partijiet.

ARTIKOLU 6.4

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 6-A sa 6-H:

- (a) japplikaw id-definizzjonijiet fl-Anness A tal-Ftehim SPS, kif ukoll dawk tal-*Codex Alimentarius*, l-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali u l-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni tal-Pjanti, magħmula f'Ruma fis-17 ta' Novembru 1997; u
- (b) “żona protetta” tfisser, għal pest regolat speċifiku, parti ġeografika ddefinita uffiċjalment tat-territorju ta' Parti li fiha jkun magħruf li dak il-pest ma jkunx stabbilit minkejja kundizzjonijiet favorevoli u l-preżenza tiegħu f'partijiet oħrajn tat-territorju ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 6.5

Awtoritajiet kompetenti

1. L-awtoritajiet kompetenti tal-Partijiet huma l-awtoritajiet responsabbli għall-implimentazzjoni tal-mizuri msemmija f'dan il-Kapitolu, kif stabbilit fl-Anness 6-A.
2. F'konformità mal-Artikolu 6.12, il-Partijiet għandhom jinfurmaw lil xulxin bi kwalunkwe bidla sinifikanti fl-istruttura, fl-organizzazzjoni jew fid-diviżjoni tal-kompetenzi tal-awtoritajiet kompetenti tagħhom.

ARTIKOLU 6.6

Rikonoxximent tal-istatus fir-rigward tal-mard tal-annimali u l-infezzjonijiet fl-annimali u tal-pesti

1. Dan li ġej japplika għall-istatus fir-rigward tal-mard tal-annimali u l-infezzjonijiet fl-annimali, inklużi ż-żoonożi:
 - (a) il-Parti li timporta għandha tirrikonoxxi, għal skopijiet kummerċjali, l-istatus tas-saħħa tal-annimali tal-Parti li tesporta jew tar-reġjuni tagħha, kif iddeterminat mill-Parti li tesporta f'konformità mas-subparagrafu (a)(i) tal-paragrafu 1 tal-Anness 6-C, fir-rigward tal-mard tal-annimali speċifikat fl-Anness 6-B;

- (b) meta Parti tqis li t-territorju tagħha jew kwalunkwe wieħed mir-reġjuni tagħha għandu status speċjali fir-rigward ta' marda speċifika tal-annimali minbarra l-mard tal-annimali stabbilit fl-Anness 6-B, tista' titlob ir-rikonoxximent ta' dak l-istatus f'konformità mal-kriterji stabbiliti fil-paragrafu 3 tal-Anness 6-C; il-Parti li timporta tista' titlob garanziji, fir-rigward ta' importazzjonijiet ta' annimali ħajjin u ta' prodotti tal-annimali, li huma xierqa għall-istatus maqbul ta' dik il-Parti;
- (c) il-Partijiet jirrikonoxxu li l-istatus tat-territorji jew tar-reġjuni, jew l-istatus ta' settur jew sottosettur tal-Partijiet, relatati mal-prevalenza jew mal-inċidenza ta' marda tal-annimali minbarra l-mard tal-annimali stabbilit fl-Anness 6-B, jew ta' infezzjonijiet fl-annimali, jew ir-riskju assoċjat tagħhom, kif xieraq, kif definit mill-organizzazzjonijiet internazzjonali li jistabbilixxu l-istandards rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS jikkostitwixxi l-bażi tal-kummerċ bejniethom; il-Parti li timporta tista', kif xieraq, titlob garanziji fir-rigward tal-importazzjonijiet ta' annimali ħajjin u ta' prodotti tal-annimali li huma xierqa għall-istatus definit ta' dik il-Parti f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-organizzazzjonijiet li jistabbilixxu l-istandards; u
- (d) mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 6.9 u 6.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika ta' appoġġ jew addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 6.11 u 6.14, kull Parti għandha tadotta, mingħajr dewmien żejjed, il-miżuri legiżlattivi u amministrattivi meħtieġa biex jippermettu l-kummerċ abbażi tas-subparagrafi (a), (b) u (c) ta' dan il-paragrafu.

2. Dan li ġej japplika għall-pesti:

- (a) il-Partijiet jirrikonoxxu għal finijiet kummerċjali l-istatus ta' pesti fir-rigward tal-pesti speċifikati fl-Anness 6-B; u
- (b) mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 6.9 u 6.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika ta' appoġġ jew addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 6.11 u 6.14, kull Parti għandha, mingħajr dewmien żejjed, tiegħu l-miżuri legiżlattivi u amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-kummerċ abbażi tas-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu.

ARTIKOLU 6.7

Rikonoxximent tad-deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni fir-rigward tal-mard

tal-annimali u l-infezzjonijiet fl-annimali u tal-pesti

- 1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kunċett ta' reġjonalizzazzjoni, u għandhom japplikawh għall-kummerċ bejniethom.
- 2. Id-deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni fir-rigward tal-mard tal-annimali terrestri u akkwatiċi elenkati fl-Appendiċi 6-B-1 u l-pesti elenkati fl-Appendiċi 6-B-2, għandhom jiġu adottati f'konformità mal-Anness 6-C.

3. Fir-rigward tal-mard tal-annimali, u f'konformità mal-Artikolu 6.14, il-Parti li tesporta li tkun qiegħda tfittex rikonoxximent mill-Parti li timporta ta' deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni għandha tinnotifika l-miżuri tagħha li jistabbilixxu r-reġjonalizzazzjoni bi spjegazzjoni shiħa u b'*data* ta' appoġġ għad-determinazzjonijiet u d-deċiżjonijiet tagħha.

4. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 6.11 u 6.14 fi żmien 15-il jum tax-xogħol minn meta tirċievi d-deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw dik id-deċiżjoni bħala aċċettata.

5. Il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu għandhom isiru f'konformità mal-Artikolu 6.14(2). Il-Parti li timporta għandha tivvaluta l-informazzjoni addizzjonali fi żmien 15-il jum tax-xogħol wara li tasal l-informazzjoni addizzjonali. Il-verifika msemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu għandha titwettaq f'konformità mal-Artikolu 6.11 u fi żmien 25 jum tax-xogħol minn meta tasal it-talba għal verifika.

6. Fir-rigward tal-pesti, kull Parti għandha tiżgura li l-kummerċ fil-pjanti, fil-prodotti tal-pjanti u fi prodotti oħrajn iqis l-istatus tal-pesti rikonoxxut mill-Parti l-oħra. Il-Parti li tesporta li tfittex ir-rikonoxximent ta' deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni mill-Parti l-oħra għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miżuri u bid-deċiżjonijiet tagħha, kif iggwidata mill-Istandards Internazzjonali rilevanti għall-Miżuri Fitosanitarji tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura tan-Nazzjonijiet Uniti ("FAO"), inklużi 4 "Rekwiziti għall-istabbiliment ta' Żoni Hielsa minn Pesti", 8 "Determinazzjoni tal-Istatus ta' Pesti f'żona", u standards internazzjonali oħrajn għal miżuri fitosanitarji kif iqisu xieraq il-Partijiet. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, u sakemm Parti ma tqajjimx oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 6.11 u 6.14 fi żmien 3 xhur mill-wasla tad-deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw dik id-deċiżjoni bħala aċċettata.

7. Il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu ta' dan l-Artikolu għandhom isiru f'konformità mal-Artikolu 6.14(2). Il-Parti li timporta għandha tivvaluta kwalunkwe informazzjoni addizzjonali fi żmien 3 xhur wara li tasal l-informazzjoni addizzjonali. Kull Parti għandha twettaq il-verifika msemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu f'konformità mal-Artikolu 6.11 u fi żmien 12-il xahar minn meta tircievi talba għal verifika, filwaqt li tqis il-bijoloġija tal-pest u tal-ghalla kkonċernata.

8. Wara l-finalizzazzjoni tal-proċeduri fil-paragrafi 2 sa 7 ta' dan l-Artikolu, u mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, kull Parti għandha, mingħajr dewmien żejjed, tiegħu miżuri legiżlattivi u amministrattivi biex jippermettu l-kummerċ fuq dik il-bażi..

ARTIKOLU 6.8

Rikonoxximent tal-ekwivalenza

1. Il-Partijiet jistgħu jirrikonoxxu l-ekwivalenza fir-rigward ta' miżura individwali, grupp ta' miżuri jew sistemi applikabbli għal settur jew sottosettur.
2. Fid-dawl tar-rikonoxximent tal-ekwivalenza, il-Partijiet għandhom isegwu l-proċess ta' konsultazzjoni msemmi fil-paragrafu 3. Dak il-proċess għandu jinkludi d-dimostrazzjoni oggettiva tal-ekwivalenza mill-Parti li tesporta u l-valutazzjoni oggettiva ta' dik id-dimostrazzjoni mill-Parti li timporta bil-ħsieb tar-rikonoxximent possibbli tal-ekwivalenza mill-Parti li timporta.
3. Il-Partijiet għandhom, fi żmien 3 xhur minn meta jirċievu talba mill-Parti li timporta ta' talba mill-Parti li tesporta għar-rikonoxximent tal-ekwivalenza ta' miżura waħda jew aktar li jaffettwaw settur wieħed jew aktar, jibdew proċess ta' konsultazzjoni, li għandu jinkludi l-passi stabbiliti fl-Anness 6-E. Fil-każ ta' bosta talbiet mill-Parti li tesporta, il-Partijiet għandhom, fuq talba tal-Parti li timporta, jaqblu fis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 6.16 dwar skeda ta' żmien li skontha għandhom jibdew il-proċess imsemmi f'dan il-paragrafu.
4. Sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor, il-Parti li timporta għandha tiffinalizza l-valutazzjoni tal-ekwivalenza, kif stabbilit fl-Anness 6-E, mhux aktar tard minn 180 jum wara li tkun irċeviet mingħand il-Parti li tesporta d-dimostrazzjoni tagħha tal-ekwivalenza kif stabbilit f'dak l-Anness. Bħala eċċezzjoni fil-każ ta' għelejjel staġunali, huwa ġġustifikat li tiġi ffinalizzata l-valutazzjoni tal-ekwivalenza fi żmien aktar tard, jekk ikun meħtieġ sabiex tkun tista' ssir il-verifika tal-miżuri fitosanitarji matul perjodu xieraq ta' tkabbir ta' għalla.

5. Is-setturi jew is-subsetturi prijoritarji ta' kull Parti li għalihom jista' jinbeda proċess ta' konsultazzjoni kif imsemmi fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu, għandhom jiġu stabbiliti, fejn xieraq f'ordni ta' prijorità fl-Appendiċi 6-E-1. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 6.16 jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jemenda dik il-lista, inkluża l-ordni ta' prijorità.
6. Il-Parti li timporta tista' tirtira jew tissospendi rikonoxximent tal-ekwivalenza abbażi ta' emenda minn wahda mill-Partijiet ta' mizuri li jaffettwaw l-ekwivalenza kkonċernata, diment li jiġu segwiti l-proċeduri li ġejjin:
- (a) f'konformità mal-Artikolu 6.13, il-Parti li tesporta għandha tinforma lill-Parti li timporta bi kwalunkwe emenda proposta għal mizura tal-Parti li tesporta li għaliha hija rikonoxxuta l-ekwivalenza u l-effett probabbli tal-emenda proposta fuq dik l-ekwivalenza; fi żmien 30 jum tax-xogħol wara li tasal dik l-informazzjoni, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta jekk l-ekwivalenza hux se tkompli tkun rikonoxxuta jew le abbażi tal-emenda proposta; u
- (b) f'konformità mal-Artikolu 6.13, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bi kwalunkwe emenda proposta għal mizura tal-Parti li timporta li fuqha jkun ġie bbażat rikonoxximent tal-ekwivalenza u l-effett probabbli tal-emenda proposta fuq dak ir-rikonoxximent tal-ekwivalenza; jekk il-Parti li timporta ma tibqax tirrikonoxxi dik l-ekwivalenza, il-Partijiet jistgħu jistabbilixxu b'mod kongunt il-kundizzjonijiet għall-bidu mill-ġdid tal-proċess imsemmi fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu abbażi tal-emenda proposta.

7. Minghajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, il-Parti li timporta ma għandhiex tirtira jew tissospendi rikonoxximent tal-ekwivalenza qabel ma tidhol fis-seħh l-emenda proposta ta' kwalunkwe Parti.

8. Ir-rikonoxximent jew l-irtirar jew is-sospensjoni ta' rikonoxximent tal-ekwivalenza taqa' biss fuq il-Parti li timporta li taġixxi f'konformità mal-qafas amministrattiv u leġislattiv tagħha inkluż, fir-rigward ta' pjanti, prodotti tal-pjanti u oġġetti oħrajn, komunikazzjonijiet xierqa f'konformità mal-Istandard Internazzjonali tal-FAO għall-Miżuri Fitosanitarji 13 "Linji Gwida għan-notifika ta' nuqqasijiet ta' konformità u azzjoni ta' emerġenza" u standards internazzjonali oħrajn għal miżuri fitosanitarji, kif xieraq. Il-Parti li timporta għandha tipprovdi lill-Parti li tesporta bi spjegazzjoni shiħa bil-miktub u d-data ta' sostenn fir-rigward tad-determinazzjonijiet u tad-deċiżjonijiet koperti minn dan l-Artikolu. F'każ ta' nuqqas ta' rikonoxximent, jew irtirar jew sospensjoni ta' rikonoxximent tal-ekwivalenza, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bil-kundizzjonijiet għall-bidu mill-ġdid tal-proċess imsemmi fil-paragrafu 3.

ARTIKOLU 6.9

Trasparenza u kundizzjonijiet kummerċjali

1. Il-Partijiet għandhom japplikaw kundizzjonijiet ġenerali tal-importazzjoni. Minghajr hsara għad-deċiżjonijiet meħuda f'konformità mal-Artikolu 6.7, il-kundizzjonijiet ta' importazzjoni tal-Parti li timporta għandhom ikunu applikabbli għat-territorju shiħ tal-Parti li tesporta. F'konformità mal-Artikolu 6.13, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bir-reqwiżiti SPS tal-importazzjoni tagħha. Dik l-informazzjoni għandha tinkludi, kif xieraq, il-mudelli għal kwalunkwe ċertifikat jew attestazzjoni uffiċjali meħtieġa mill-Parti li timporta.

2. Kull Parti ghandha, ghan-notifika ta' emendi jew emendi proposti għall-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, tikkonforma mal-Artikolu 7 u mal-Anness B tal-Ftehim SPS u mad-deċizzjonijiet sussegwenti adottati mill-Kumitat SPS tad-WTO. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.15, il-Parti li timporta għandha tqis il-hin tat-trasport bejn it-territorji tal-Partijiet meta tistabbilixxi d-data tad-dhul fis-sehh ta' kwalunkwe emenda għall-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.
3. Jekk il-Parti li timporta tonqos milli tikkonforma mar-rekwiziti ta' notifika msemmija fil-paragrafu 2, għandha tkompli taċċetta, għal 30 jum wara d-data tad-dhul fis-sehh tal-emenda kkonċernata, kwalunkwe ċertifikat jew attestazzjoni li jggarantixxu l-kundizzjonijiet tal-importazzjoni applikabbli qabel dik l-emenda.
4. Meta ċ-Ċili jagħti aċċess għas-suq lil settur wiehed jew aktar tal-Unjoni Ewropea jew aktar f'konformità mal-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1, iċ-Ċili għandu japprova kwalunkwe talba għall-esportazzjoni sussegwenti pprezentata mill-Istati Membri abbażi ta' fajl komprensiv ta' informazzjoni disponibbli għall-Kummissjoni Ewropea, magħrufa bħala l-Profil tal-pajjiż, sakemm iċ-Ċili ma jitlobx informazzjoni addizzjonali f'ċirkostanzi speċifiċi limitati meta jitqies xieraq.
5. Fi żmien 90 jum minn rikonoxximent tal-ekwivalenza f'konformità mal-Artikolu 6.8, Parti għandha tiegħu l-miżuri legiżlattivi u amministrattivi meħtieġa biex timplimenta dak ir-rikonoxximent tal-ekwivalenza sabiex tippermetti l-kummerċ bejn il-Partijiet f'setturi u subsetturi li fihom il-Parti li timporta tirrikonoxxi l-miżuri SPS kollha tal-Parti li tesporta bħala ekwivalenti. Għall-annimali, il-prodotti tal-annimali, il-pjanti, il-prodotti mill-pjanti u prodotti oħrajn koperti mill-miżuri SPS ikkonċernati, il-mudell għaċ-ċertifikat uffiċjali jew għad-dokument uffiċjali meħtieġ mill-Parti li timporta jista' jiġi sostitwit b'ċertifikat kif previst fl-Anness 6-H.

6. Għall-prodotti msemmija fil-paragrafu 5 f'setturi jew f'subsetturi li għalihom miżura waħda jew uħud iżda mhux il-miżuri kollha huma rikonoxxuti bħala ekwivalenti, il-Partijiet għandhom ikompli jinnegożjaw bejniethom abbażi tal-konformità mal-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1. Fuq talba tal-Parti li tesporta, għandu japplika l-paragrafu 8.

7. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, il-Parti li timporta ma għandhiex tissoġġetta l-importazzjonijiet ta' prodotti tal-Parti l-oħra għal-liċenzji tal-importazzjoni.

8. Fir-rigward tal-kundizzjonijiet generali tal-importazzjoni li jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet, il-Partijiet għandhom, fuq talba tal-Parti li tesporta, jidhlu f'konsultazzjonijiet f'konformità mal-Artikolu 6.14, sabiex jistabbilixxu kundizzjonijiet alternattivi jew addizzjonali tal-importazzjoni tal-Parti li timporta. Il-Partijiet għandhom, jekk xieraq, jibbażaw dawk il-kundizzjonijiet alternattivi jew addizzjonali ta' importazzjoni fuq miżuri tal-Parti li tesporta rikonoxxuti bħala ekwivalenti mill-Parti li timporta. Jekk il-Partijiet jaqblu dwar kundizzjonijiet ta' importazzjoni alternattivi jew addizzjonali, il-Parti li timporta għandha, fi żmien 90 jum mill-istabbiliment tagħha, tiegħu l-miżuri legiżlattivi jew amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-importazzjonijiet fuq dik il-bażi.

9. Fir-rigward tal-importazzjonijiet ta' annimali, prodotti tal-annimali, prodotti li joriginaw mill-annimali u prodotti sekondarji tal-annimali, il-Parti li timporta għandha, fuq talba tal-Parti li tesporta akkumpanjata mill-garanziji xierqa, tapprova, mingħajr spezzjoni minn qabel, u f'konformità mal-Anness 6-D, stabbilimenti li jinsabu fit-territorju tal-Parti li tesporta. Sakemm il-Parti li tesporta ma titlobx informazzjoni addizzjonali, il-Parti li timporta għandha, fi żmien 30 jum tax-xogħol minn meta tirċievi t-talba għall-approvazzjoni akkumpanjata mill-garanziji xierqa, tiegħu l-miżuri legiżlattivi jew amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-importazzjonijiet fuq dik il-bażi.

10. Il-lista inizjali ta' stabbilimenti għandha tiġi approvata minn Parti f'konformità mal-Anness 6-D.

11. Fuq talba ta' Parti, l-Parti l-oħra tipprovdi l-ispejgazzjonijiet u d-*data* ta' sostenn shiha għad-determinazzjonijiet u d-deċiżjonijiet koperti minn dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 6.10

Proċeduri ta' ċertifikazzjoni

1. Għall-finijiet tal-proċeduri ta' ċertifikazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkonformaw mal-prinċipji u l-kriterji stabbiliti fl-Anness 6-H.

2. Parti għandha toħroġ iċ-ċertifikati jew id-dokumenti uffiċjali msemmija fil-paragrafi 1 u 4 tal-Artikolu 6.9 kif stabbilit fl-Anness 6-H.

3. Is-Sottokomitati imsemmi fl-Artikolu 6.16 jista' jirrakkomanda li l-Komitati għall-Kummerċ jew il-Kunsill tal-Kummerċ jadotta deċiżjoni li tistabbilixxi regoli li għandhom jiġu segwiti f'każ ta' ċertifikazzjoni elettronika, jew irtirar jew sostituzzjoni ta' ċertifikati.

ARTIKOLU 6.11

Verifika

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni effettiva ta' dan il-Kapitolu, kull Parti għandu jkollha d-dritt:
 - (a) li twettaq, f'konformità mal-linji gwida stabbiliti fl-Anness 6-F, verifika tal-programm ta' kontroll totali kollu jew parti minnu tal-awtoritajiet kompetenti tal-Parti l-oħra; l-ispejjeż ta' dik il-verifika għandhom jiġġarbu mill-Parti li twettaq il-verifika;
 - (b) minn data li għandha tiġi ddeterminata mill-Partijiet, li titlob mill-Parti l-oħra l-programm ta' kontroll totali ta' dik il-Parti jew parti minnu u rapport dwar ir-risultati tal-kontrolli mwettqa taht dak il-programm; u
 - (c) għat-testijiet tal-laboratorju relatati ma' prodotti li joriginaw mill-annimali, li titlob il-partecipazzjoni tal-Parti l-oħra fil-programm ta' ttestjar interkomparattiv perijodiku għal testijiet speċifiċi organizzati mil-laboratorju ta' referenza tal-Parti rikjedenti; il-kostijiet relatati ma' dik il-partecipazzjoni għandhom jithallsu mill-Parti partecipanti.
2. Kull Parti tista' taqşam ir-risultati u l-konkluzjonijiet tal-verifiki tagħha ma' pajjiżi terzi u tagħmilhom disponibbli għall-pubbliku.

3. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 6.16 jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jemenda l-Anness 6-F, filwaqt li jqis kif xieraq il-ħidma rilevanti mwettqa minn organizzazzjonijiet internazzjonali.
4. Ir-rizultati tal-verifiki msemmija f' dan l-Artikolu jistgħu jikkontribwixxu għall-miżuri minn Parti jew mill-Partijiet imsemmija fl-Artikoli 6.6, 6.7, 6.8, 6.9 u 6.12.

ARTIKOLU 6.12

Kontrolli fuq l-importazzjoni u tariffi tal-ispezzjoni

1. Il-kontrolli tal-importazzjoni mwettqa mill-Parti li timporta fuq kunsinni mill-Parti li tesporta għandhom jirrispettaw il-prinċipji stabbiliti fl-Anness 6-G. Ir-rizultati ta' dawn il-kontrolli jistgħu jikkontribwixxu għall-proċess ta' verifika msemmi fl-Artikolu 6.11.
2. Ir-rati ta' frekwenza tal-kontrolli fiżiċi tal-importazzjoni applikati minn kull Parti huma stabbiliti fl-Anness 6-G. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 6.16 jista' jirrakkomanda lill-Kunsill tal-Kummerċ biex jemenda l-Anness 6-G.
3. Parti tista' tiddevja mir-rati ta' frekwenza stabbiliti fl-Anness 6-G fil-kompetenzi tagħha u f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, bħala riżultat tal-progress li jkun sar f'konformità mal-Artikoli 6.8 u 6.9, jew bħala riżultat ta' verifiki, konsultazzjonijiet jew miżuri oħrajn previsti f' dan il-Kapitolu.

4. It-tariffi tal-ispezzjoni ma għandhomx jaqbu l-kostijiet imġarrba mill-awtorità kompetenti għat-twettiq tal-kontrolli tal-importazzjoni u għandhom ikunu ekwi fir-rigward tat-tariffi imposti għall-ispezzjoni ta' prodotti domestiċi simili.
5. Il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bi kwalunkwe emenda, inklużi r-raġunijiet għal dik l-emenda, għall-miżuri li jaffettwaw il-kontrolli tal-importazzjoni u t-tariffi tal-ispezzjoni u bi kwalunkwe bidla sinifikanti fil-proċedura amministrattiva għal dawk il-kontrolli.
6. Għall-prodotti msemmija fl-Artikolu 6.9(5), il-Partijiet jistgħu jaqblu li jnaqqsu b'mod reċiproku l-frekwenza tal-kontrolli fiżiċi tal-importazzjoni.
7. Is-Sottokomitat jista' jirrakkomanda lill-Kunsill tal-Kummerċ il-kundizzjonijiet għall-approvazzjoni tal-kontrolli tal-importazzjoni ta' kull Parti, bil-għan li l-frekwenza tagħhom tiġi adattata jew sostitwita, li għandhom ikunu applikabbli minn ċerta data. Dawk il-kundizzjonijiet għandhom jiġu inklużi fl-Anness 6-G b'deċizzjoni tal-Kunsill tal-Kummerċ. Minn dik id-data, il-Partijiet jistgħu japprovaw il-kontrolli tal-importazzjoni ta' xulxin għal ċerti prodotti bl-għan li jnaqqsu l-frekwenza tagħhom jew jissostitwuhom.

ARTIKOLU 6.13

Skambju ta' informazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw l-informazzjoni rilevanti għall-implementazzjoni ta' dan il-Kapitolu fuq bażi uniformi u sistematika, bl-għan li jipprovdu assigurazzjoni, inisslu fiduċja reċiproka u juru l-effettività tal-programmi kontrollati. Jekk ikun xieraq, l-iskambju ta' informazzjoni jista' jinkludi l-iskambju ta' uffiċjali.
2. Il-Partijiet għandhom ukoll jiskambjaw informazzjoni dwar suġġetti rilevanti oħrajn, inkluż:
 - (a) avvenimenti sinifikanti li jikkonċernaw il-prodotti koperti minn dan il-Kapitolu, inkluż l-iskambju ta' informazzjoni previst fl-Artikoli 6.8 u 6.9;
 - (b) ir-riżultati tal-proċeduri ta' verifika pprovduti fl-Artikolu 6.11;
 - (c) ir-riżultati tal-kontrolli tal-importazzjoni previsti fl-Artikolu 6.12 fil-każ ta' kunsinni ta' annimali u prodotti tal-annimali li jkunu ġew miċhuda jew mhux konformi;
 - (d) opinjonijiet xjentifiċi rilevanti għal dan il-Kapitolu u prodotti taht ir-responsabbiltà ta' Parti; u
 - (e) twissijiet rapidi rilevanti għall-kummerċ fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

3. Parti għandha tippreżenta, għall-evalwazzjoni u fil-hin, dokumenti xjentifiċi jew *data* lill-forum xjentifiku rilevanti biex tissostanzja kwalunkwe fehma jew dikjarazzjoni magħmula fir-rigward ta' kwistjoni li tirriżulta taħt dan il-Kapitolu. Ir-riżultati ta' dik l-evalwazzjoni għandhom ikunu disponibbli għall-Partijiet.
4. Meta l-informazzjoni msemmija f'dan l-Artikolu tkun saret disponibbli minn Parti b'notifika lid-WTO f'konformità mal-Artikolu 7 u mal-Anness B tal-Ftehim SPS, jew fuq is-sit web uffiċjali tagħha, li jkun aċċessibbli għall-pubbliku bla ħlas, l-informazzjoni prevista f'dan l-Artikolu għandha titqies bħala skambjata.
5. Għall-pesti ta' periklu magħruf u immedjat għal Parti, il-komunikazzjoni diretta lil dik il-Parti għandha tintbagħat bil-posta jew bil-posta elettronika. Il-Partijiet għandhom isegwu l-gwida pprovduta mill-Istandard Internazzjonali tal-FAO għall-Mizuri Fitosanitarji 17 "Rapportar ta' pesti".
6. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw l-informazzjoni msemmija f'dan l-Artikolu permezz tal-posta elettronika, tal-faks jew tal-posta.

ARTIKOLU 6.14

Notifika u konsultazzjonijiet

1. Fi zmien jumejn tax-xogħol, Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe riskju serju jew sinifikanti għas-saħħa tal-pubbliku, l-annimali jew il-pjanti, inkluż emergenzi jew sitwazzjonijiet ta' kontroll alimentari fejn hemm risku identifikat b'mod ċar ta' effetti serji fuq is-saħħa assoċjati mal-konsum ta' prodotti mill-annimali jew mill-pjanti, b'dak ir-riskju u b'mod partikolari b'li ġejjin:
 - (a) mizuri li jaffettwaw id-deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni kif imsemmi fl-Artikoli 6.7;
 - (b) il-preżenza jew l-evoluzzjoni ta' marda tal-annimali jew pest elenkat fl-Anness 6-B;
 - (c) sejbiet ta' importanza epidemjoloġika jew riskji assoċjati importanti fir-rigward ta' mard tal-annimali u pesti li ma humiex elenkati fl-Anness 6-B, jew li huma mard tal-annimali jew pesti ġodda; u
 - (d) mizuri addizzjonali li jmorru lil hinn mir-rekwiżiti bażiċi tal-mizuri rispettivi meħuda sabiex jikkontrollaw jew jeqirdu l-mard tal-annimali jew il-pesti jew sabiex jipproteġu s-saħħa pubblika, u kwalunkwe bidla fil-politiki profilattiċi, inklużi l-politiki tat-tilqim.

2. Meta Parti jkollha tħassib serju dwar riskju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, dik il-Parti tista' titlob konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra rigward is-sitwazzjoni. Dawk il-konsultazzjonijiet għandhom isiru mill-aktar fis possibbli u, fi kwalunkwe każ, fi żmien 13-il jum tax-xogħol mit-talba. F'dawk il-konsultazzjonijiet, kull Parti għandha tagħmel hilita biex tipprovdi l-informazzjoni kollha meħtieġa biex tevita tfixkil fil-kummerċ, u biex tasal għal soluzzjoni aċċettabbli b'mod reċiproku konsistenti mal-protezzjoni tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti.

3. Parti tista' titlob li l-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu jsiru permezz ta' konferenza bil-vidjo jew bl-awdjo. Il-Parti rikjedenti għandha ttejj l-minuti tal-konsultazzjonijiet, li għandhom ikunu soġġetti għall-approvazzjoni mill-Partijiet. Għall-finijiet ta' dik l-approvazzjoni, japplika l-Artikolu 6.13(6).

ARTIKOLU 6.15

Klawżola ta' salvagwardja

1. Jekk il-Parti li tesporta tieħu miżuri domestiċi biex tikkontrolla kawża li x'aktarx tikkostitwixxi riskju serju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, dik il-Parti għandha, mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 2, tieħu miżuri ekwivalenti biex tipprevjeni l-introduzzjoni tar-riskju fit-territorju tal-Parti li timporta.

2. Il-Parti li timporta tista', għal raġunijiet ta' riskju serju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, tiegħu miżuri provviżorji meħtieġa għall-protezzjoni tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti. Għall-kunsinni li jkunu fi tranżitu bejn il-Partijiet meta japplikaw tali miżuri provviżorji, il-Parti li timporta għandha tikkunsidra l-aktar soluzzjoni xierqa u proporzjonata sabiex jiġi evitat kull tfixkil bla bżonn tal-kummerċ.

3. Il-Parti li tiegħu l-miżuri kif imsemmi f'dan l-Artikolu għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra b'dan fi żmien jum tax-xogħol mid-deċiżjoni li timplimenta dawk il-miżuri. Fuq talba ta' Parti u f'konformità mal-Artikolu 6.14(2), il-Partijiet għandhom jagħmlu konsultazzjonijiet dwar is-sitwazzjoni fi żmien 13-il jum tax-xogħol min-notifika. Il-Partijiet għandhom iqisu kif xieraq kwalunkwe informazzjoni pprovduta matul dawk il-konsultazzjonijiet u għandhom jagħmlu hilitom biex jevitaw tfixkil bla bżonn għall-kummerċ, filwaqt li jqisu, jekk applikabbli, l-eżitu tal-konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 6.14(2).

ARTIKOLU 6.16

Sottokomitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji

1. Is-Sottokomitat dwar il-Miżuri sanitarji u Fitosanitarji ("Sottokomitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għal kwistjonijiet SPS.

2. Is-Sottokumitat għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u jqis kwistjonijiet relatati ma' dan il-Kapitolu, u jeżamina l-kwistjonijiet kollha li jistgħu jinqalgħu fir-rigward tal-implimentazzjoni tiegħu; u
- (b) jagħmel rakkomandazzjonijiet lill-Kunsill tal-Kummerċ għall-emendi għall-Annessi skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6), b'mod partikolari fid-dawl tal-progress li jkun sar skont il-konsultazzjonijiet u l-proċeduri previsti f'dan il-Kapitolu.

3. Is-Sottokumitat għandu jaqbel fuq l-azzjonijiet li għandhom jittiehdu sabiex jintlaħqu l-oġettivi ta' dan il-Kapitolu. Is-Sottokumitat għandu jistabbilixxi l-oġettivi u l-istadji importanti għal dawk l-azzjonijiet. Is-Sottokumitat għandu jevalwa r-riżultati ta' dawk l-azzjonijiet.

4. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ, skont l-Artikolu 33.4(2), jistabbilixxi gruppi ta' ħidma tekniċi, fejn xieraq, li jikkonsistu minn rappreżentanti fil-livell ta' esperti ta' kull Parti, li għandhom jidentifikaw u jindirizzaw kwistjonijiet tekniċi u xjentifiċi li jirriżultaw mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

5. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ jadotta deċiżjoni dwar regoli speċifiċi ta' proċeduri għal dan is-Sottokumitat fid-dawl tal-ispeċifità tal-kwistjonijiet SPS.

ARTIKOLU 6.17

Kooperazzjoni f'fora multilaterali

1. Il-Partijiet għandhom jippromwovu l-kooperazzjoni f'fora multilaterali rilevanti għal kwistjonijiet SPS, b'mod partikolari f'korpi internazzjonali li jistabbilixxu l-istandards rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS.
2. Is-Sottokomitat stabbilit fl-Artikolu 6.16 għandu jkun il-forum rilevanti għall-iskambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni dwar kwistjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 6.18

Kooperazzjoni dwar is-sikurezza tal-ikel, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jiffacilitaw il-kooperazzjoni xjentifika bejn il-korpi tal-Partijiet responsabbli għall-evalwazzjoni xjentifika fl-oqsma tas-sikurezza alimentari, tas-saħħa tal-annimali u tal-protezzjoni tal-pjanti.
2. Is-Sottokomitat jista' jirrakkomanda li l-Kunsill tal-Kummerè jew il-Komitat għall-Kummerè, skont il-paragrafu 2 tal-Artikolu 33.4, jistabbilixxi grupp ta' ħidma tekniku dwar il-kooperazzjoni xjentifika kif imsemmi fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu ("il-grupp ta' ħidma"), magħmul minn rappreżentanti fil-livell ta' esperti tal-korpi xjentifiċi msemmija fil-paragrafu 1, mahtura minn kull Parti.

3. Il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ li jistabbilixxi l-grupp ta' ħidma għandu jiddefinixxi l-mandat, il-kamp ta' applikazzjoni u l-programm ta' ħidma ta' dak il-grupp ta' ħidma.
4. Il-grupp ta' ħidma jista' jiskambja informazzjoni, inkluż dwar:
 - (a) l-informazzjoni xjentifika u teknika; u
 - (b) il-ġbir tad-*data*.
5. Il-ħidma mwettqa mill-grupp ta' ħidma ma għandhiex taffettwa l-indipendenza tal-aġenziji nazzjonali jew reġjonali ta' kull Parti.
6. Kull Parti għandha tiżgura li r-rappreżentanti maħtura skont il-paragrafu 2 ma jiġux affettwati minn kunflitti ta' interess skont il-liġi ta' kull Parti.

ARTIKOLU 6.19

Applikazzjoni territorjali għall-Unjoni Ewropea

1. B'deroga mill-Artikolu 33.8, għall-Unjoni Ewropea dan il-Kapitolu japplika għat-territorji tal-Istati Membri kif stabbilit fl-Anness I tar-Regolament (UE) 2017/625¹, u fir-rigward ta' pjanti, prodotti tal-pjanti u oġġetti oħrajn, kif stabbilit fl-Artikolu 1(3) tar-Regolament (UE) 2016/2031².
2. Il-Partijiet jifhmu li fir-rigward tat-territorju tal-Unjoni Ewropea, għandha titqies l-ispeċifità tiegħu u l-Unjoni Ewropea għandha tiġi rikonoxxuta bħala entità waħda.

¹ Ir-Regolament (UE) 2017/625 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Marzu 2017 dwar il-kontrolli uffiċjali u attivitajiet uffiċjali oħra mwettqa biex jiżguraw l-applikazzjoni tal-liġi tal-ikel u tal-ġhalf, ta' regoli dwar is-saħħa u t-trattament xieraq tal-annimali, dwar is-saħħa tal-pjanti u dwar prodotti għall-protezzjoni tal-pjanti, li jemenda r-Regolamenti (KE) Nru 999/2001, (KE) Nru 396/2005, (KE) Nru 1069/2009, (KE) Nru 1107/2009, (UE) Nru 1151/2012, (UE) Nru 652/2014, (UE) 2016/429 u (UE) 2016/2031 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, ir-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 1/2005 u (KE) Nru 1099/2009 u d-Direttivi tal-Kunsill 98/58/KE, 1999/74/KE, 2007/43/KE, 2008/119/KE u 2008/120/KE, u li jhassar ir-Regolamenti (KE) Nru 854/2004 u (KE) Nru 882/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, id-Direttivi tal-Kunsill 89/608/KEE, 89/662/KEE, 90/425/KEE, 91/496/KEE, 96/23/KE, 96/93/KE u 97/78/KE u d-Deċiżjoni tal-Kunsill 92/438/KEE (Regolament dwar il-Kontrolli Uffiċjali) (ĠU UE L 95, 7.4.2017, p.1).

² Ir-Regolament (UE) 2016/2031 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ottubru 2016 dwar il-miżuri protettivi kontra pesti tal-pjanti, li jemenda r-Regolamenti (UE) Nru 228/2013, (UE) Nru 652/2014 u (UE) Nru 1143/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li jhassar id-Direttivi tal-Kunsill 69/464/KEE, 74/647/KEE, 93/85/KEE, 98/57/KE, 2000/29/KE, 2006/91/KE u 2007/33/KE (ĠU UE L 317, 23.11.2016, p. 4).

KAPITOLU 7

KOOPERAZZJONI DWAR SISTEMI TAL-IKEL SOSTENIBBLI

ARTIKOLU 7.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li tiġi stabbilita kooperazzjoni mill-qrib biex tiġi involuta fit-tranzizzjoni lejn is-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel rispettivi tagħhom. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tat-tishih tal-politiki u d-definizzjoni ta' programmi li jikkontribwixxu għall-iżvilupp ta' sistemi tal-ikel sostenibbli, inklużivi, tajbin għas-saħħa u reżiljenti u tar-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq ta' dan l-objettiv.

ARTIKOLU 7.2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-kooperazzjoni bejn il-Partijiet sabiex tittejjeb is-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel rispettivi tagħhom.

2. Dan il-Kapitolu jistabbilixxi dispożizzjonijiet għall-kooperazzjoni dwar aspetti speċifiċi ta' sistemi tal-ikel sostenibbli, inklużi:

- (a) is-sostenibbiltà tal-katina alimentari u t-tnaqqis tat-telf u tal-ħela tal-ikel;
- (b) il-ġlieda kontra l-frodi alimentari fil-katina alimentari;
- (c) it-trattament xieraq tal-annimali;
- (d) il-ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi; u
- (e) it-tnaqqis tal-użu ta' fertilizzanti u pestiċidi kimiċi li għalihom valutazzjoni tar-riskju wriet li dawn jikkawżaw riskji inaċċettabbli għas-saħħa jew għall-ambjent.

3. Dan il-Kapitolu japplika wkoll għall-kooperazzjoni tal-Partijiet f'fora multilaterali.

4. Dan il-Kapitolu japplika mingħajr preġudizzju għall-applikazzjoni ta' Kapitoli oħrajn relatati mas-sistemi tal-ikel jew mas-sostenibbiltà, b'mod partikolari l-Kapitoli 6, 9 u 26.

ARTIKOLU 7.3

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:

- (a) “katina alimentari” tfisser il-passi kollha mill-produzzjoni primarja sal-bejgħ lill-konsumatur finali, inklużi l-produzzjoni, l-ipproċessar, il-manifattura, it-trasport, l-importazzjoni, il-ħżin, id-distribuzzjoni u l-bejgħ lill-konsumatur finali;
- (b) “produzzjoni primarja” tfisser il-produzzjoni, it-trobbija jew it-tkabbir ta' prodotti primarji, inkluż il-ħsad, il-ħlib u l-produzzjoni tal-annimali tal-farms qabel il-qatla, kif ukoll il-kaċċa u s-sajd u l-ħsad ta' prodotti selvagġi; u
- (c) “sistema tal-ikel sostenibbli” tfisser sistema tal-ikel li ttiprovdi ikel sikur, nutrittiv u suffiċjenti għal kulhadd mingħajr ma tikkomprometti l-bażijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali meħtieġa biex jiġu ġġenerati s-sigurtà tal-ikel u n-nutrizzjoni għall-ġenerazzjonijiet futuri; tali sistema tal-ikel sostenibbli:
 - (i) tkun profittabbli (sostenibbiltà ekonomika);
 - (ii) ikollha benefiċċji mifruxa għas-soċjetà (sostenibbiltà soċjali); u
 - (iii) ikollha impatt pożittiv jew newtrali fuq l-ambjent naturali, inkluż fuq it-tibdil fil-klima (sostenibbiltà ambjentali).

ARTIKOLU 7.4

Sostenibbiltà tal-katina alimentari u tnaqqis fit-telf u fil-ħela tal-ikel

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-interkonnessjoni bejn is-sistemi tal-ikel attwali u t-tibdil fil-klima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex inaqqsu l-effetti negattivi ambjentali u klimatiċi tas-sistemi tal-ikel kif ukoll biex isahhu r-reziljenza tagħhom.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li t-telf u l-ħela tal-ikel għandhom impatt negattiv fuq id-dimensjonijiet soċjali, ekonomiċi u ambjentali tas-sistemi tal-ikel.
3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw f'oqsma li jistgħu jinkludu:
 - (a) il-produzzjoni sostenibbli tal-ikel, inkluża l-agrikoltura, it-titjib tat-trattament xieraq tal-annimali, il-promozzjoni tal-biedja organika u t-tnaqqis tal-użu ta' antimikrobiċi, fertilizzanti u pesticidi kimiċi li għalihom valutazzjoni tar-riskju turi li dawn johlqu riskju inaċċettabbli għas-saħħa jew għall-ambjent;
 - (b) is-sostenibbiltà tal-katina alimentari, inklużi l-produzzjoni tal-ikel, il-metodi u l-prattiki tal-ipproċessar;
 - (c) dieti tajbin għas-saħħa u sostenibbli, it-tnaqqis tal-impronta tal-karbonju tal-konsum;
 - (d) it-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra tas-sistemi tal-ikel, iż-żieda ta' bjar tal-karbonju, u t-treġġigh tat-telf tal-bijodiversità;

- (e) l-innovazzjoni u t-teknoloġiji li jikkontribwixxu għall-adattament u r-reżiljenza għall-impatti tat-tibdil fil-klima;
 - (f) l-iżvilupp ta' pjanijiet ta' kontingenza biex tiġi żgurata s-sigurtà tal-provvista tal-ikel fi żminijiet ta' kriżi; u
 - (g) it-tnaqqis tat-telf u tal-ħela tal-ikel f'konformità mal-mira tal-Għan ta' Żvilupp Sostenibbli 12.3, definita fl-Aġenda 2030.
4. Il-kooperazzjoni skont dan l-Artikolu tista' tinkludi l-iskambju ta' informazzjoni, ta' għarfien espert u ta' esperjenzi, kif ukoll il-kooperazzjoni fir-riċerka u fl-innovazzjoni.

ARTIKOLU 7.5

Għieda kontra l-frodi fil-katina alimentari

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-frodi tista' taffettwa s-sikurezza tal-katina alimentari, tipperikola s-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel u timmina l-prattika kummerċjali ġusta, il-fiduċja tal-konsumatur u r-reżiljenza tas-swieq tal-ikel.

2. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex jidentifikaw u jevitaw frodi fil-katina alimentari billi:
 - (a) jiskambjaw informazzjoni u esperjenzi sabiex jittejbu l-identifikazzjoni u l-ġlieda kontra l-frodi fil-katina alimentari; u
 - (b) jipprovdu l-assistenza meħtieġa sabiex tingabar evidenza ta' prattiki li huma jew li jidhru li ma humiex konformi mar-regoli tagħhom jew li huma ta' riskju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti jew għall-ambjent jew li jqarrqu bil-klijenti.

ARTIKOLU 7.6

Benessri tal-annimali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-annimali huma hlejjaq b'sentimenti u li l-użu tal-annimali fis-sistemi tal-produzzjoni tal-ikel jaqa' taht ir-responsabbiltà għall-benesseri tagħhom. Il-Partijiet għandhom jirrispettaw il-kundizzjonijiet kummerċjali għall-annimali mrobbija u l-prodotti tal-annimali li huma mmirati biex jiproteġu t-trattament xieraq tal-annimali.
2. Il-Partijiet għandhom l-għan li jilhqqu fehim komuni dwar l-istandards internazzjonali dwar it-trattament xieraq tal-annimali tal-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali ("WOAH").
3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' standards dwar it-trattament xieraq tal-annimali fil-farm, matul it-trasport, u waqt il-qatla u l-qtil tal-annimali, f'konformità mal-liġi tagħhom.

4. Il-Partijiet għandhom isahħu l-kollaborazzjoni tagħhom fir-riċerka fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali biex ikomplu jiżviluppaw standards tat-trattament xieraq tal-annimali bbażati fuq ix-xjenza.
5. Is-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 7.8 jista' jindirizza kwistjonijiet oħrajn fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali.
6. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni, għarfien espert u esperjenzi fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali.
7. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fid-WOAH u jistgħu jikkooperaw f'fora internazzjonali oħrajn, bl-għan li jippromwovu l-iżvilupp ulterjuri tal-istandards tat-trattament xieraq tal-annimali u tal-aħjar prattiki u l-implimentazzjoni tagħhom.
8. Skont l-Artikolu 33.4(2), il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Komitat għall-Kummerċ jista' jistabbilixxi grupp ta' hidma tekniku biex jappoġġa lis-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 7.8 fl-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 7.7

Għieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-reżistenza għall-antimikrobiċi hija theddida serja għas-saħħa tal-bniedem u tal-annimali u li l-użu, speċjalment l-użu hażin u l-użu żejjed tal-antimikrobiċi fl-annimali, jikkontribwixxi għall-iżvilupp ġenerali tar-reżistenza għall-antimikrobiċi u jirrappreżenta riskju kbir għas-saħħa pubblika. Il-Partijiet jirrikonoxxu li n-natura tat-theddida tirrikjedi approċċ tranżnazzjonali.
2. Kull Parti għandha telimina gradwalment l-użu ta' prodotti mediċinali antimikrobiċi bħala promoturi tat-tkabbir.
3. Kull Parti, f'konformità mal-approċċ "saħħa waħda":
 - (a) għandu jkollha l-linji gwida, l-istandards, ir-rakkomandazzjonijiet u l-azzjonijiet eżistenti u futuri żviluppati f'organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti fl-iżvilupp ta' inizzjattivi u pjanijiet nazzjonali li għandhom l-għan li jippromwovu l-użu prudenti u responsabbli tal-antimikrobiċi fil-produzzjoni tal-annimali u fil-prattika veterinarja;
 - (b) għandha tippromwovi, f'każijiet li l-Partijiet jiddeċiedu b'mod kongunt, użu responsabbli u prudenti tal-antimikrobiċi, inkluż it-tnaqqis tal-użu tal-antimikrobiċi fil-produzzjoni tal-annimali u t-tneħħija gradwali tal-użu tal-antimikrobiċi bħala promoturi tat-tkabbir fil-produzzjoni tal-annimali; u
 - (c) għandha tappoġġa l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' pjanijiet ta' azzjoni internazzjonali dwar il-ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi, jekk il-Partijiet iqisu li dan ikun xieraq.

4. Skont l-Artikolu 33.4(2), il-Kunsill tal-Kummerċ jew il-Kumitat għall-Kummerċ jista' jistabbilixxi grupp ta' hidma tekniku biex jappoġġa lis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 7.8 fl-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 7.8

Sottokumitat dwar Sistemi tal-Ikel Sostenibbli

1. Is-Sottokumitat għas-Sistemi tal-Ikel Sostenibbli ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għal sistemi tal-ikel sostenibbli.
2. Is-Sottokumitat għandu jissorvelja l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u jeżamina l-kwistjonijiet kollha, li jistgħu jirriżultaw fir-rigward tal-implimentazzjoni tiegħu.
3. Is-Sottokumitat għandu jaqbel dwar l-azzjonijiet li għandhom jittiehdu sabiex jintlaħqu l-oġettivi ta' dan il-Kapitolu. Is-Sottokumitat għandu jistabbilixxi l-oġettivi u l-istadji importanti għal dawk l-azzjonijiet u jimmonitorja l-progress tal-Partijiet fl-istabbiliment ta' sistemi tal-ikel sostenibbli. Is-Sottokumitat għandu jevalwa f'kull perjodu r-riżultati tal-implimentazzjoni ta' dawk l-azzjonijiet.

4. Is-Sottokumitat jista' jirakkomanda lill-Kunsill tal-Kummerè jew lill-Kumitat għall-Kummerè, skont l-Artikolu 33.4(2), l-istabbiliment ta' gruppi ta' hidma tekniċi li jikkonsistu minn rappreżentanti fil-livell ta' esperti ta' kull Parti biex jidentifikaw u jindirizzaw kwistjonijiet tekniċi u xjentifiċi li jirriżultaw mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

5. Is-Sottokumitat għandu jirakkomanda lill-Kumitat għall-Kummerè biex jistabbilixxi regoli biex jittaffew il-kunflitti ta' interess potenzjali għall-parteciċipanti tal-laqgħat tas-Sottokumitat u dawk ta' kwalunkwe grupp ta' hidma tekniku msemmi f'dan il-Kapitolu. Il-Kumitat għall-Kummerè għandu jadotta deċiżjoni li tistabbilixxi dawk ir-regoli.

ARTIKOLU 7.9

Kooperazzjoni f'fora multilaterali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, f'fora multilaterali biex irawmu t-tranżizzjoni globali lejn sistemi tal-ikel sostenibbli li jikkontribwixxu għall-ilħuq ta' objettivi miftiehma internazzjonalment dwar l-ambjent, in-natura u l-protezzjoni tal-klima.

2. Is-Sottokumitat għandu jkun il-forum għall-iskambju ta' informazzjoni u jikkoopera fil-kwistjonijiet koperti mill-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 7.10

Dispożizzjonijiet addizzjonali

1. L-attivitajiet tas-Sottokumitat msemmija fl-Artikolu 7.8 ma għandhomx jaffettwaw l-indipendenza tal-aġenziji nazzjonali jew reġjonali tal-Partijiet.
2. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jaffettwa d-drittijiet jew l-obbligi ta' kull Parti biex tipproteġi l-informazzjoni kunfidenzjali, f'konformità mal-liġi ta' kull Parti. Meta Parti tippreżenta informazzjoni meqjusa kunfidenzjali skont il-liġi tagħha lill-Parti l-oħra skont dan il-Kapitolu, dik il-Parti l-oħra għandha tittratta dik l-informazzjoni bħala kunfidenzjali, sakemm il-Parti li tissottometti ma taqbilx mod ieħor.
3. Filwaqt li jirrispettaw bis-sħiħ id-dritt ta' kull Parti li tirregola, xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat li jobbliga lil Parti sabiex:
 - (a) timmodifika r-rekwiżiti tal-importazzjoni tagħha;
 - (b) tiddevja mill-proċeduri domestiċi għat-tnejn u għall-adozzjoni ta' miżuri regolatorji;
 - (c) tiegħu azzjoni li timmina jew timpedixxi l-adozzjoni f'waqtha ta' miżuri regolatorji għall-ilhuq tal-oġettivi tal-politika pubblika tagħha; jew
 - (d) tadotta xi eżitu regolatorju partikolari.

KAPITOLU 8

ENERĠIJA U MATERJA PRIMA

ARTIKOLU 8.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jippromwovi d-djalogu u l-kooperazzjoni fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima għall-benefiċċju reċiproku tal-Partijiet, li jrawwem kummerċ u investiment sostenibbli u għust li jiżgura kundizzjonijiet ekwi f'dawk is-setturi, u li jsaħħaħ il-kompetittività tal-ktajjen tal-valur relatati, inkluża ż-żieda tal-valur, f'konformità ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 8.2

Prinċipji

1. Kull Parti żżomm id-dritt sovrani li tiddetermina jekk iż-żoni fit-territorju tagħha, kif ukoll fiż-żona ekonomika esklużiva, humiex disponibbli għall-esplorazzjoni, għall-produzzjoni u għat-trasport ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima.

2. F'konformità ma' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jafferma mill-ġdid id-dritt tagħhom li jirregolaw fit-territorji rispettivi tagħhom sabiex jilhqqu objettivi ta' politika legittimi fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima.

ARTIKOLU 8.3

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 8-A u 8-B:

- (a) “awtorizzazzjoni” tfisser il-permess, il-liċenzja, il-konċessjoni jew strument amministrattiv jew kuntrattwali simili li permezz tiegħu l-awtorità kompetenti ta' Parti tintitola lil entità sabiex teżercita ċerta attività ekonomika fit-territorju tagħha f'konformità mar-rekwiżiti stabbiliti fl-awtorizzazzjoni;
- (b) “ibbilanċjar” tfisser l-azzjonijiet u l-proċessi, fil-perjodi kollha ta' zmien, li permezz tagħhom l-operaturi tas-sistema jiżguraw, b'mod kontinwu, iż-żamma tal-frekwenza tas-sistema f'firxa tal-istabbiltà predefinita u l-konformità mal-ammont ta' riservi meħtieġa fir-rigward tal-kwalità meħtieġa;
- (c) “ogġetti tal-enerġija” tfisser l-ogġetti li minnhom tiġi ġġenerata l-enerġija u li huma elenkati bil-kodiċi HS korrispondenti fl-Anness 8-A;

- (d) “idrokarburi” tfisser l-oġġetti elenkati skont il-kodiċi tas-SA korrispondenti fl-Anness 8-A;
- (e) “materja prima” tfisser sustanzi użati fil-manifattura ta’ prodotti industrijali; inklużi l-minerali, il-konċentrati, il-gagazza, l-irmied u s-sustanzi kimiċi; materjali mhux maħduma, ipproċessati u rfinati; skart tal-metall; ruttam u tidwib mill-ġdid tar-ruttam; koperti mill-kapitoli tas-SA inklużi fl-Anness 8-A;
- (f) “enerġija rinnovabbli” tfisser enerġija prodotta minn sorsi solari, eoliċi, idroloġiċi, ġeotermali, bijoloġiċi jew tal-oċeani jew minn sorsi ambjentali rinnovabbli oħrajn;
- (g) “fjuwils rinnovabbli” tfisser bijofjuwils, bijolikwidi, fjuwils tal-bijomassa u fjuwils rinnovabbli ta’ oriġini mhux bijoloġika, inklużi fjuwils sintetiċi rinnovabbli u idroġenu rinnovabbli;
- (h) “standards” tfisser standards kif definiti fil-Kapitolu 9;
- (i) “operatur tas-sistema” tfisser:
 - (i) għall-Unjoni Ewropea: persuna li hija responsabbli għat-tħaddim, l-iżgurar tal-manutenzjoni u l-iżvilupp tas-sistema tad-distribuzzjoni jew tat-trażmissjoni tal-elettriku f’żona partikolari u għall-iżgurar tal-kapaċità fit-tul ta’ tali sistemi; u
 - (ii) għaċ-Ċili: korp indipendenti responsabbli għall-koordinazzjoni tat-tħaddim ta’ sistemi elettriċi interkonnessi, li jiżgura l-prestazzjoni ekonomika effiċjenti u s-sikurezza u l-affidabbiltà tas-sistema elettrika, u jipprovdi aċċess miftuħ għas-sistema ta’ trażmissjoni; u

(j) “regolamenti tekniċi” tfisser regolamenti tekniċi kif definiti fil-Kapitolu 9.

ARTIKOLU 8.4

Monopolji fuq l-importazzjoni u fuq l-esportazzjoni

Parti ma għandhiex tiddeżinja jew iżzomm monopolju deżinjat fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni. Għall-finijiet ta’ dan l-Artikolu, it-terminu “monopolju fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni” jfisser id-dritt esklużiv jew l-għoti ta’ awtorità minn Parti lil entità sabiex timporta oġġetti tal-enerġija jew materja prima mill-Parti l-oħra, jew tesporta oġġetti tal-enerġija jew materja prima lejha¹.

ARTIKOLU 8.5

Ipprezzar tal-esportazzjoni²

1. Parti ma għandhiex timponi prezz għall-esportazzjonijiet ta’ oġġetti tal-enerġija jew materja prima lill-Parti l-oħra li jkun oġġetti mill-prezz mitlub għal tali oġġetti meta jkunu destinati għas-suq domestiku, permezz ta’ kwalunkwe miżura, bħal liċenzji jew rekwiziti ta’ prezz minimu.

¹ Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-Kapitoli 10, 11 u 22 u l-iskedi rispettivi tagħhom, u ma jinkludix dritt li jirriżulta mill-għoti ta’ dritt ta’ proprjetà intellettuali.

² Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-Anness 22.

2. Minkejja l-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, iċ-Ċili jista' jintroduċi jew iżomm miżuri bl-oġġettiv li jrawwem żieda fil-valur, billi jipprovdi materja prima lis-setturi industrijali bi prezzijiet preferenzjali sabiex ikunu jistgħu joħorġu fiċ-Ċili, diment li tali miżuri jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Anness 8-B.

ARTIKOLU 8.6

Prezzijiet domestiċi regolati

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' swieq tal-enerġija kompetittivi biex jipprovdu għażla wiesgħa fil-provvista ta' oġġetti tal-enerġija u biex itejbu l-benesseri tal-konsumatur. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li l-htigijiet u l-approċċi regulatorji jistgħu jvarjaw bejn is-swieq.
2. Minbarra l-paragrafu 1, kull Parti għandha, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, tiżgura li l-provvista tal-oġġetti tal-enerġija tkun ibbażata fuq il-prinċipji tas-suq.
3. Parti tista' tirregola biss il-prezz mitlub għall-provvista ta' oġġetti tal-enerġija billi timponi obbligu ta' servizz pubbliku.
4. Jekk Parti timponi obbligu ta' servizz pubbliku, għandha tiżgura li tali obbligu jkun definit b'mod ċar, trasparenti u mhux diskriminatorju, u ma jmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jintlaħqu l-oġġettivi tal-obbligu ta' servizz pubbliku.

ARTIKOLU 8.7

Awtorizzazzjoni għall-esplorazzjoni u għall-produzzjoni ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima

1. Mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu 13, jekk Parti tkun tirrikjedi awtorizzazzjoni biex tesplora jew tipproduċi oġġetti tal-enerġija u materja prima, dik il-Parti għandha tiżgura li tali awtorizzazzjoni tingħata wara proċedura pubblika u mhux diskriminatorja¹.
2. Dik il-Parti għandha tippubblika, fost l-oħrajn, it-tip ta' awtorizzazzjoni, iż-żona rilevanti jew parti minnha, u d-data proposta jew it-terminu għall-għoti tal-awtorizzazzjoni, b'tali mod li jippermetti lill-applikanti potenzjalment interessati jissottomettu l-applikazzjonijiet.
3. Parti tista' tidderoga mill-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu u mill-Artikolu 13.3 fi kwalunkwe wieħed mill-kazijiet li ġejjin relatati mal-idrokarburi:
 - (a) iż-żona tkun giet soġġetta għal proċedura preċedenti li ma tirrizultax fl-għoti ta' awtorizzazzjoni;
 - (b) iż-żona tkun disponibbli fuq bażi permanenti għall-esplorazzjoni jew għall-produzzjoni ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima; jew

¹ Għal ċertezza akbar, fil-każ ta' kwalunkwe inkonsistenza bejn dan l-Artikolu u l-Kapitoli 10 u 11 u l-Annessi 10-A, 10-B u 10-C, dawk il-Kapitoli u l-Annessi għandhom jipprevalu sal-punt tal-inkonsistenza.

(c) awtorizzazzjoni mogħtija tkun għet irrinunzjata qabel id-data ta' skadenza tagħha.

4. Kull Parti tista' tirrikjedi li entità li tkun ingħatat awtorizzazzjoni thallas kontribuzzjoni finanzjarja jew kontribuzzjoni *in natura*. Il-kontribuzzjoni finanzjarja jew il-kontribuzzjoni *in natura* għandhom jiġu stabbiliti b'tali mod li ma jfixkilx il-ġestjoni u l-proċess tat-teħid ta' deċiżjonijiet ta' tali entità.

5. Kull Parti għandha tiżgura li l-applikant jingħata r-raġunijiet għaċ-ċaħda tal-applikazzjoni tiegħu sabiex jippermetti lil dak l-applikant ikollu rikors għal proċeduri għal appell jew għal rieżami fejn ikun meħtieġ. Il-proċeduri għal appell jew għal rieżami għandhom jiġu ppubblikati minn qabel.

ARTIKOLU 8.8

Valutazzjoni tal-impatt ambjentali

1. Parti għandha tiżgura li titwettaq valutazzjoni tal-impatt ambjentali¹ qabel ma tingħata awtorizzazzjoni għal proġett jew attività relatata mal-enerġija jew mal-materja prima li jista' jkollha impatt sinifikanti fuq il-popolazzjoni, is-saħħa tal-bniedem, il-bijodiversità, l-art, il-ħamrija, l-ilma, l-arja jew il-klima, jew il-wirt jew il-pajsaġġ kulturali. Din il-valutazzjoni għandha tidentifika u tivvaluta tali impatti sinifikanti.

¹ Għaċ-Ċili, "valutazzjoni tal-impatt ambjentali" tfisser l-istudju tal-impatt ambjentali, kif definit fil-Liġi 19.300 it-Titolu 1, l-Artikolu 2, litterali (i), jew is-suċċessur tiegħu, u kif irregolat mill-Artikolu 11 tal-istess Liġi.

2. Kull Parti ghandha tiżgura li l-informazzjoni rilevanti tkun disponibbli għall-pubbliku bħala parti mill-proċess għall-valutazzjoni tal-impatt ambjentali, u tagħti żmien u opportunitajiet lill-pubbliku biex jipparteċipa f'dak il-proċess u biex jipprovdi kummenti.
3. Kull Parti ghandha tippubblika u tqis is-sejbiet tal-valutazzjoni tal-impatt ambjentali qabel ma tagħti l-awtorizzazzjoni għall-proġett jew għall-attività.

ARTIKOLU 8.9

Aċċess ta' partijiet terzi għall-infrastruttura tat-trasport tal-enerġija

1. Kull Parti ghandha tiżgura li l-operaturi tas-sistema fit-territorju tagħha jagħtu aċċess mhux diskriminatorju għall-infrastruttura tal-enerġija għat-trasport tal-elettriku lil kwalunkwe entità ta' Parti. Sa fejn ikun l-aktar possibbli, l-aċċess għall-infrastruttura tal-elettriku għandu jingħata f'perjodu ta' żmien raġonevoli mid-data tat-talba għall-aċċess minn dik l-entità.
2. Kull Parti ghandha tippermetti, f'konformità mal-ligijiet u r-regolamenti tagħha, entità ta' Parti li taċċessa, u tuża, l-infrastruttura tat-trasport tal-elettriku għat-trasport tal-elettriku fuq termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji, inkluż in-nondiskriminazzjoni bejn it-tipi ta' sorsi tal-elettriku, u b'tariffi li jirriflettu l-kostijiet. Kull Parti ghandha tippubblika t-termini u l-kundizzjonijiet għall-aċċess għall-infrastruttura tat-trasport tal-elettriku u għall-użu tagħha.

3. Minkejja l-paragrafu 1, Parti tista' tintroduci jew izzomm fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha derogi speċifiċi mid-dritt għal aċċess ta' partijiet terzi abbażi ta' kriterji oġġettivi diment li jkunu meħtieġa biex jintlaħaq objettiv ta' politika legittimu. Tali derogi għandhom jiġu ppubblikati qabel ma jibdew japplikaw.

4. Il-Partijiet jirrikonoxxu r-rilevanza tar-regoli stabbiliti fil-paragrafi 1, 2 u 3 anke għall-infrastruttura tal-gass. Parti li ma tapplikax tali regoli fir-rigward tal-infrastruttura tal-gass għandha tagħmel hiliha, b'mod partikolari, fir-rigward tat-trasport ta' fjuwils rinnovabbli, filwaqt li tirrikonoxxi d-differenzi fil-maturità tas-suq u fl-organizzazzjoni.

ARTIKOLU 8.10

Aċċess għall-infrastruttura għall-fornituri tal-elettriku ġġenerat minn sorsi tal-enerġija rinnovabbli

1. Mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 8.7, 8.9 u 8.11, kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri tal-enerġija rinnovabbli tal-Parti l-oħra jingħataw aċċess għal, u użu tan-network tal-elettriku għall-faċilitajiet tal-ġenerazzjoni tal-elettriku rinnovabbli li jinsabu fit-territorju tagħha fuq termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji.

2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, kull Parti għandha tiżgura, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, li l-imprezzi ta' trażmissjoni u l-operaturi tas-sistema tagħha, fir-rigward tal-fornituri tal-elettriku rinnovabbli tal-Parti l-oħra:

- (a) jippermettu konnessjoni bejn faċilitajiet godda għall-ġenerazzjoni tal-elettriku rinnovabbli u n-network tal-elettriku mingħajr ma timponi termini u kundizzjonijiet diskriminatorji;
- (b) jippermettu l-użu affidabbli tan-network tal-elettriku;
- (c) jipprovdu servizzi ta' bilanċjar; u
- (d) jiżguraw li jkun hemm fis-seħh miżuri operazzjonali xierqa relatati mal-grilja u mas-suq sabiex jiġi minimizzat it-tnaqqis tal-elettriku prodott minn sorsi ta' enerġija rinnovabbli.

3. Il-paragrafu 2 huwa mingħajr preġudizzju għad-dritt legittimu ta' kull Parti li tirregola fit-territorju tagħha sabiex tilhaq objettivi ta' politika legittimi, bħall-hteġa li jinżammu l-operat sigur u l-istabbiltà tas-sistema tal-elettriku, abbażi ta' kriterji oġġettivi u mhux diskriminatorji.

ARTIKOLU 8.11

Korp indipendenti

1. Kull Parti għandha żżomm jew tistabbilixxi korp jew korpi funzjonalment indipendenti li:
 - (a) jistabbilixxu jew japprovaw it-termini u l-kundizzjonijiet u t-tariffi tal-aċċess għan-network tal-elettriku u l-użu tiegħu; u
 - (b) isolvu tilwim dwar it-termini u l-kundizzjonijiet u t-tariffi xierqa tal-aċċess għan-network tal-elettriku u l-użu tiegħu, f'perjodu ta' zmien raġonevoli.
2. Fit-twettiq tad-dmirijiet tagħhom u fl-eżerċitar tas-setgħat tagħhom stabbiliti fil-paragrafu 1, il-korp jew il-korpi għandhom jaġixxu b'mod trasparenti u imparzjali fir-rigward tal-utenti, tas-sidien u tal-operaturi tas-sistema tan-network tal-elettriku.

ARTIKOLU 8.12

Kooperazzjoni dwar standards

1. Bl-għan li jiġu evitati, identifikati u eliminati l-ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ fl-oġġetti tal-enerġija u fil-materja prima, il-Kapitolu 9 għandu japplika għal daww l-oġġetti u l-materjali.

2. F'konformità mal-Artikoli 9.4 u 9.6, il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jippromwovu l-kooperazzjoni bejn il-korpi regolatorji u standardizzati rilevanti tagħhom f'oqsma bħall-effiċjenza enerġetika, l-enerġija sostenibbli u l-materja prima, bl-għan li jikkontribwixxu għall-kummerċ, l-investiment u l-iżvilupp sostenibbli, fost l-oħrajn, permezz ta':

- (a) il-konverġenza jew l-armonizzazzjoni, jekk possibbli, tal-istandards attwali rispettivi tagħhom, abbażi ta' interess reċiproku u reċiprocità, u skont il-modalitajiet li għandhom jiġu miftiehma mir-regolaturi u mill-korpi ta' standardizzazzjoni kkonċernati;
- (b) analizijiet, metodoloġiji u approċċi kongunti, jekk possibbli, biex jassistu u jiffaċilitaw l-iżvilupp ta' testijiet u standards ta' kejl rilevanti, f'kooperazzjoni mal-korpi ta' standardizzazzjoni rilevanti tagħhom;
- (c) l-iżvilupp ta' standards komuni, jekk possibbli, dwar l-effiċjenza enerġetika u l-enerġija rinnovabbli; u
- (d) il-promozzjoni ta' standards dwar il-materja prima, il-ġenerazzjoni tal-enerġija rinnovabbli u t-tagħmir tal-effiċjenza enerġetika, inkluż id-disinn u t-tikkettar tal-prodotti, jekk xieraq, permezz ta' inizjattivi ta' kooperazzjoni internazzjonali eżistenti.

3. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom l-għan li jheggu l-iżvilupp u l-użu ta' standards miftuħa u l-interoperabbiltà ta' networks, sistemi, apparati, applikazzjonijiet jew komponenti fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima.

ARTIKOLU 8.13

Riċerka, żvilupp u innovazzjoni

Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-riċerka, l-iżvilupp u l-innovazzjoni huma elementi ewlenin biex jiġu żviluppati ulterjorment l-effiċjenza, is-sostenibbiltà u l-kompetittività fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, fost l-oħrajn, fi:

- (a) il-promozzjoni tar-riċerka, l-iżvilupp, l-innovazzjoni u t-tixrid ta' teknoloġiji, proċessi u prattiki ambjentalment tajbin u kosteffettivi fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima;
- (b) il-promozzjoni taż-żieda tal-valur mal-benefiċċju reċiproku tal-Partijiet u t-titjib tal-kapaċità produttiva fl-enerġija u l-materja prima; u
- (c) it-tishih tal-bini tal-kapaċità fil-kuntest ta' inizjattivi ta' riċerka, żvilupp u innovazzjoni.

ARTIKOLU 8.14

Kooperazzjoni dwar l-enerġija u l-materja prima

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, fl-oqsma tal-enerġija u tal-materja prima bil-
ħsieb li, fost l-oħrajn:
 - (a) it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' miżuri li fihom infushom jew flimkien ma' miżuri oħrajn
jistgħu jfixxlu l-kummerċ u l-investment, inkluż ta' natura teknika, regolatorja u ekonomika
li taffettwa s-setturi tal-enerġija jew tal-materja prima;
 - (b) jiddiskutu, kull meta jkun possibbli, il-pożizzjonijiet tagħhom f'fora internazzjonali fejn jiġu
diskussi kwistjonijiet rilevanti ta' kummerċ u investment, u jrawmu programmi
internazzjonali fl-oqsma tal-effiċjenza enerġetika, l-enerġija rinnovabbli u l-materja prima; u
 - (c) jippromwovu mgħiba responsabbli fin-negozju f'konformità mal-istandards internazzjonali li
għew approvati jew appoġġati mill-Partijiet, bħal-Linji Gwida tal-OECD għall-Intrapriżi
Multinazzjonali u, b'mod partikolari, il-Kapitolu IX tiegħu dwar ix-Xjenza u t-Teknoloġija.

Kooperazzjoni tematika dwar l-enerġija

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-hteġa li jaċċelleraw l-użu ta' sorsi tal-enerġija rinnovabbli u b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju, iżidu l-effiċjenza enerġetika u jippromwovu l-innovazzjoni, jiżguraw l-aċċess għal enerġija sikura, sostenibbli u affordabbli. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar kwalunkwe kwistjoni rilevanti ta' interess reċiproku, bħal:

- (a) l-enerġija rinnovabbli b'mod partikolari fir-rigward tat-teknoloġiji, l-integrazzjoni fis-sistema tal-elettriku, il-ħżin u l-flessibbiltà, u l-aċċess għaliha, u l-katina kollha tal-provvista tal-idroġenu rinnovabbli;
- (b) l-effiċjenza enerġetika, inklużi r-regolamentazzjoni, l-aħjar prattiki, u sistemi effiċjenti u sostenibbli ta' tishin u tkessiħ;
- (c) l-użu tal-infrastruttura tal-elettromobbiltà u tal-iċċargjar; u
- (d) swieq tal-enerġija miftuħa u kompetittivi.

Kooperazzjoni tematika dwar il-materja prima

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-impenn kondiviż tagħhom għal akkwist responsabbli u produzzjoni sostenibbli tal-materja prima u l-interess reċiproku tagħhom biex jiffaċilitaw l-integrazzjoni tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar kwalunkwe kwistjoni rilevanti ta' interess reċiproku, bħal:

- (a) prattiki ta' estrazzjoni responsabbli u sostenibbiltà tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima, inkluż il-kontribut tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima għall-ilhuq tal-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli tan-NU;
- (b) il-ktajjen tal-valur tal-materja prima, inkluża ż-żieda fil-valur; u
- (c) l-identifikazzjoni ta' oqsma ta' interess reċiproku għall-kooperazzjoni dwar ir-riċerka, l-iżvilupp u l-attivitajiet ta' innovazzjoni li jkopru l-katina tal-valur kollha tal-materja prima, inklużi teknoloġiji mill-aktar avvanzati, estrazzjoni intelligenti u minjieri diġitali.

4. Meta jiżviluppaw attivitajiet ta' kooperazzjoni, il-Partijiet għandhom iqisu r-rizorsi disponibbli. L-attivitajiet jistgħu jitwettqu personalment jew bi kwalunkwe mezz teknoloġiku disponibbli għall-Partijiet.

5. L-attivitajiet ta' kooperazzjoni jistgħu jiġu żviluppati u implimentati bil-parteeċipazzjoni ta' organizzazzjonijiet internazzjonali, fora globali u istituzzjonijiet ta' riċerka, kif miftiehem bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 8.15

Tranzizzjoni enerġetika u fjuwils rinnovabbli

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jirrikonoxxu l-kontribut importanti tal-fjuwils rinnovabbli, fost l-oħrajn, l-idroġenu rinnovabbli, inklużi d-derivattivi tagħhom, u l-fjuwils sintetiċi rinnovabbli, fit-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra biex jiġi indirizzat it-tibdil fil-klima.
2. F'konformità mal-Artikolu 8.12(2), il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jikkooperaw dwar il-konvergenza jew l-armonizzazzjoni, jekk ikun possibbli, tal-iskemi ta' ċertifikazzjoni għall-fjuwils rinnovabbli, bhal fir-rigward tal-emissjonijiet taċ-ċiklu tal-ħajja u l-istandards ta' sikurezza.
3. Fir-rigward tal-fjuwils rinnovabbli, il-Partijiet għandhom jikkooperaw ukoll bl-għan li:
 - (a) jidentifikaw, inaqqsu u jeliminaw, kif xieraq, miżuri li jistgħu jfixxlu l-kummerċ bilaterali, inklużi miżuri ta' natura teknika, regolatorja u ekonomika;
 - (b) irawmu inizjattivi li jiffaċilitaw il-kummerċ bilaterali, għall-promozzjoni tal-produzzjoni tal-idroġenu rinnovabbli; u
 - (c) il-promozzjoni tal-użu ta' fjuwils rinnovabbli b'kunsiderazzjoni tal-kontribut tagħhom għat-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra.

4. Il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jinkoraġġixxu l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' standards internazzjonali u l-kooperazzjoni regolatorja fir-rigward tal-fjuwils rinnovabbli u jikkooperaw f'fora internazzjonali rilevanti bl-għan li jiżviluppaw skemi ta' ċertifikazzjoni rilevanti li jevitaw il-holqien ta' ostakli mhux ġustifikati għall-kummerċ.

ARTIKOLU 8.16

Eċċezzjoni għal sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jirrikonoxxu li l-ligijiet u r-regolamenti tagħhom jistgħu jipprevedu reġimi speċjali għal sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati.
2. Skont il-paragrafu 1, Parti tista' żżomm, tadotta jew tinforza miżuri fir-rigward ta' sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati li jidderogaw mill-Artikoli 8.6, 8.7, 8.9, 8.10 u 8.11, diment li tali miżuri ma jikkostitwixxux restrizzjonijiet moħbija għall-kummerċ jew għall-investiment bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 8.17

Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija

1. Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija (“Sottokumitat”), stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1), għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni ta’ dan il-Kapitolu u tal-Annessi 8-A u 8-B. Il-funzjonijiet stabbiliti fis-subparagrafi (a), (c), (d) u (e) tal-Artikolu 2.18 japplikaw għal dan il-Kapitolu, *mutatis mutandis*.
2. B’mod konsistenti mal-Artikoli 8.12, 8.13, l-Artikolu 8.14 u l-Artikolu 8.15, is-Sottokumitat jista’ jirrakkomanda lill-Partijiet biex jistabbilixxu jew jiffaċilitaw mezzi oħrajn ta’ kooperazzjoni bejniethom fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima.
3. Jekk ikun hemm qbil reċiproku bejn il-Partijiet, is-Sottokumitat għandu jiltaqa’ f’sessjonijiet dedikati għall-implimentazzjoni ta’ dan il-Kapitolu. Meta thejji tali sessjonijiet, kull Parti tista’ tikkunsidra, kif xieraq, inputs minn partijiet ikkonċernati jew esperti rilevanti.
4. Kull Parti għandha tahtar punt ta’ kuntatt biex tiffaċilita l-implimentazzjoni ta’ dan il-Kapitolu, inkluż billi tiżgura l-involviment xieraq tar-rappreżentanti ta’ Parti, tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta’ kuntatt tagħha u tinnotifika minnufih lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe bidla f’dawk id-dettalji ta’ kuntatt. Għaċ-Ĉili, il-punt ta’ kuntatt għandu jkun mis-Sottosegretarjat tar-Relazzjonijiet Ekonomiċi Internazzjonali tal-Ministeru tal-Affarijiet Barranin jew is-suċċessur tiegħu.

KAPITOLU 9

OSTAKLI TEKNIČI GĦALL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 9.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jiffaċilita l-kummerċ fl-oġġetti bejn il-Partijiet billi jipprevjeni, jidentifika u jelimina ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ u billi jippromwovi kooperazzjoni regolatorja akbar.

ARTIKOLU 9.2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għat-thejjija, għall-adozzjoni u għall-applikazzjoni tal-istandards, tar-regolamenti tekniċi u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità kollha kif definiti fl-Anness 1 tal-Ftehim dwar l-OTK li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ fl-oġġetti bejn il-Partijiet.

2. Minkejja l-paragrafu 1, dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
 - (a) speċifikazzjonijiet tax-xiri mhejjin minn korpi governattivi għar-rekwiżiti tal-produzzjoni jew tal-konsum ta' tali korpi li huma koperti mill-Kapitolu 21; jew
 - (b) miżuri sanitarji u fitosanitarji li huma koperti mill-Kapitolu 6.

ARTIKOLU 9.3

Inkorporazzjoni ta' ċerti dispożizzjonijiet tal-Ftehim dwar l-OTK

L-Artikoli 2 sa 9 u l-Annessi 1 u 3 tal-Ftehim dwar l-OTK huma inkorporati f'dan il-Ftehim u saru parti minnu, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 9.4

Standards internazzjonali

1. L-istandards internazzjonali żviluppati mill-organizzazzjonijiet elenkati fl-Anness 9-A għandhom jitqiesu bħala l-istandards internazzjonali rilevanti skont it-tifsira tal-Artikoli 2 u 5 u l-Anness 3 tal-Ftehim dwar l-OTK diment li, fl-iżvilupp tagħhom, dawn l-organizzazzjonijiet ikunu kkonformaw mal-prinċipji u mal-proċeduri stabbiliti fid-Deċiżjoni tal-Kumitat għall-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ tad-WTO dwar il-Prinċipji għall-Iżvilupp ta' Standards Internazzjonali, Gwidi u Rakkomandazzjonijiet b'Rabta mal-Artikoli 2, 5 u mal-Anness 3 tal-Ftehim dwar l-OTK.¹
2. Fuq talba ta' Parti, il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jadotta deċiżjoni biex jemenda l-Anness 9-A, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6).

ARTIKOLU 9.5

Regolamenti tekniċi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jwettqu, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri rispettivi ta' kull Parti, valutazzjoni tal-impatt regolatorju tar-regolamenti tekniċi ppjanati.

¹ G/TBT/9, 13 ta' Novembru 2000, l-Anness 4.

2. Kull Parti għandha tivvaluta l-alternattivi regolatorji u mhux regolatorji disponibbli għar-regolament tekniku propost li jistgħu jissodisfaw l-objettivi legittimi tal-Parti, f'konformità mal-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK.
3. Kull Parti għandha tuża l-istandards internazzjonali rilevanti bħala bażi għar-regolamenti tekniċi tagħha hlief meta l-Parti li tiżviluppa r-regolament tekniku tkun tista' turi li tali standards internazzjonali jkunu mezz ineffettiv jew mhux xieraq għall-issodisfar tal-objettivi legittimi segwiti.
4. Jekk Parti ma tużax l-istandards internazzjonali bħala bażi għal regolament tekniku, jekk tintalab mill-Parti l-oħra, għandha tidentifika kwalunkwe devjazzjoni sostanzjali mill-istandard internazzjonali rilevanti, tispjega r-raġunijiet għaliex dawn l-istandards ġew iġġudikati bħala mhux xierqa jew ineffettivi għall-għan segwit, u tipprovdi l-evidenza xjentifika jew teknika li fuqha hija bbazata din il-valutazzjoni.
5. Minbarra l-obbligu ta' kull Parti skont l-Artikolu 2.3 tal-Ftehim dwar l-OTK, kull Parti għandha tirrieżamina, f'konformità mar-regoli u mal-proċeduri rispettivi tagħha, ir-regolamenti tekniċi tagħha bl-għan li żżid il-konverġenza ta' dawk ir-regolamenti tekniċi mal-istandards internazzjonali rilevanti. Fost l-oħrajn, Parti għandha tqis kwalunkwe żvilupp ġdid fl-istandards internazzjonali rilevanti u jekk għadhomx jeżistu ċ-ċirkostanzi li wasslu għad-diverġenzi minn kwalunkwe standard internazzjonali rilevanti.

ARTIKOLU 9.6

Kooperazzjoni regolatorja

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li tezisti firxa wiesgħa ta' mekkaniżmi ta' kooperazzjoni regolatorja li jistgħu jgħinu biex jiġi eliminat jew evitat il-holqien ta' ostakli tekniċi għall-kummerċ.
2. Parti tista' tipproponi lill-Parti l-oħra attivitajiet ta' kooperazzjoni regolatorja speċifiċi għas-settur f'oqsma koperti minn dan il-Kapitolu. Dawk il-proposti għandhom jintbagħtu lill-punt ta' kuntatt imsemmi fl-Artikolu 9.13, u għandhom jikkonsistu minn:
 - (a) skambji ta' informazzjoni dwar approċċi u prattiki regolatorji; jew
 - (b) inizjattivi biex ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità jiġu allinjati ulterjorment mal-istandards internazzjonali rilevanti.

Il-Parti l-oħra għandha twieġeb għall-proposta f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

3. Il-punti ta' kuntatt imsemmija fl-Artikolu 9.13 għandhom jinfurmaw lill-Kumitat għall-Kummerċ dwar l-attivitajiet ta' kooperazzjoni mwettqa skont dan l-Artikolu.
4. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jiskambjaw u jikkollaboraw dwar mekkaniżmi biex jiffaċilitaw l-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-valutazzjoni tal-konformità, sabiex jeliminaw ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ.

5. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu l-kooperazzjoni bejn l-organizzazzjonijiet rispettivi tagħhom responsabbli għar-regolamentazzjoni teknika, l-istandardizzazzjoni, il-valutazzjoni tal-konformità, l-akkreditazzjoni u l-metroloġija, kemm jekk ikunu governattivi kif ukoll jekk mhux governattivi, bl-għan li jiġu indirizzati kwistjonijiet diversi koperti minn dan il-Kapitolu.

6. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti:

- (a) tiddevja mill-proċeduri tagħha għat-thejjija u għall-adozzjoni ta' miżuri regolatorji;
- (b) tiegħu azzjonijiet li jkunu jimminaw jew jimpedixxu l-adozzjoni f'waqtha ta' miżuri regolatorji għall-ilħuq tal-oġġettivi tal-politika pubblika tagħha; jew
- (c) tikseb xi eżitu regolatorju partikolari.

7. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu u tad-dispożizzjonijiet dwar il-kooperazzjoni skont l-Annessi 9-A sa 9-E ta' dan il-Kapitolu, il-Kummissjoni Ewropea għandha taġixxi f'isem l-Unjoni Ewropea.

ARTIKOLU 9.7

Kooperazzjoni dwar is-sorveljanza tas-suq, is-sikurezza u l-konformità ta' prodotti mhux tal-ikel

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-kooperazzjoni fis-sorveljanza tas-suq, fis-sikurezza u fil-konformità tal-prodotti mhux tal-ikel għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ u għall-protezzjoni tal-konsumaturi u ta' utenti oħrajn, u l-importanza tal-bini ta' fiduċja reċiproka bbażata fuq l-informazzjoni kondiviza.
2. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:
 - (a) “prodotti għall-konsumatur” tfisser oġġetti maħsuba għal jew li x'aktarx jintużaw mill-konsumaturi, bl-esklużjoni ta' ikel, apparat mediku u prodotti mediċinali; u
 - (b) “sorveljanza tas-suq” tfisser attivitajiet imwettqin u mizuri meħudin mill-awtoritajiet pubbliċi, inklużi attivitajiet imwettqin u mizuri meħudin f'kooperazzjoni mal-operaturi ekonomiċi, fuq il-bażi tal-proċeduri ta' Parti, sabiex dik il-Parti tkun tista' timmonitorja jew tindirizza l-konformità tal-prodotti mar-rekwiziti stabbiliti fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha jew is-sikurezza tagħhom.
3. Sabiex jiggarantixxu l-funzjonament indipendenti u imparzjali tas-sorveljanza tas-suq, kull Parti għandha tiżgura:
 - (a) is-separazzjoni tal-funzjonijiet ta' sorveljanza tas-suq mill-funzjonijiet ta' valutazzjoni tal-konformità; u

(b) in-nuqqas ta' kwalunkwe interess li jaffettwa l-imparzjalità tal-awtoritajiet ta' sorveljanza tas-suq fit-twettiq tal-kontroll jew tas-superviżjoni tal-operaturi ekonomiċi.

4. Il-Partijiet jistgħu jikkooperaw u jiskambjaw informazzjoni fil-qasam tas-sikurezza u tal-konformità ta' prodotti mhux tal-ikel, b'mod partikolari fir-rigward ta' dawn li ġejjin:

- (a) attivitajiet u miżuri ta' sorveljanza tas-suq u ta' infurzar;
- (b) metodi ta' valutazzjoni tar-riskju u ttestjar tal-prodotti;
- (c) sejhiet lura koordinati ta' prodotti mis-suq jew azzjonijiet simili oħrajn;
- (d) kwistjonijiet xjentifiċi, tekniċi u regolatorji, bl-għan li jtejbu s-sikurezza u l-konformità tal-prodotti mhux tal-ikel;
- (e) kwistjonijiet emergenti ta' rilevanza sinifikanti għas-saħħa u għas-sikurezza;
- (f) attivitajiet relatati mal-istandardizzazzjoni; u
- (g) skambju ta' uffiċjali.

5. L-Unjoni Ewropea tista' tipprovdi liċ-Ċili informazzjoni magħżula mis-Sistema ta' Twissija Rapida tagħha fir-rigward tal-prodotti għall-konsumatur kif imsemmi fid-Direttiva 2001/95/KE¹ jew fis-suċċessur tagħha, u ċ-Ċili jista' jipprovdi lill-Unjoni Ewropea b'informazzjoni magħżula dwar is-sikurezza ta' prodotti tal-konsumatur mhux tal-ikel u dwar miżuri preventivi, restrittivi u korrettivi meħudin, fir-rigward ta' prodotti tal-konsumatur. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jiehru l-forma ta':

- (a) l-iskambju mhux sistematiku, f'każijiet speċifiċi debitament ġustifikati, bl-esklużjoni tad-*data* personali; u
- (b) l-iskambju sistematiku bbażat fuq arrangament stabbilit b'deċiżjoni tal-Kunsill tal-Kummerċ li għandu jiġi stabbilit fl-Anness 9-D.

6. Il-Kunsill tal-Kummerċ jista' jistabbilixxi b'deċiżjoni arrangament dwar l-iskambju regolari ta' informazzjoni, inkluż b'mezzi elettronici, dwar miżuri meħuda fir-rigward ta' prodotti mhux tal-ikel mhux konformi, għajr dawk koperti mill-paragrafu 5 ta' dan l-Artikolu, li għandhom jiġu stabbiliti fl-Anness 9-E.

7. Kull Parti għandha tuża l-informazzjoni miksuba skont il-paragrafi 4, 5 u 6 għall-iskop uniku tal-protezzjoni tal-konsumaturi, tas-saħħa, tas-sikurezza jew tal-ambjent.

8. Kull Parti għandha tittratta l-informazzjoni miksuba skont il-paragrafi 4, 5 u 6 bħala kunfidenzjali.

¹ Id-Direttiva 2001/95/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' Diċembru 2001 dwar is-sigurtà ġenerali tal-prodotti (ĠU UE L 11, 15.1.2002, p. 4).

9. L-arrangamenti msemmijin fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 5 u fil-paragrafu 6 għandhom jispeċifikaw l-ambitu tal-prodott, it-tip ta' informazzjoni li għandha tigi skambjata, il-modalitajiet għall-iskambju u l-applikazzjoni tar-regoli dwar il-kunfidenzjalità u l-protezzjoni ta' *data* personali.
10. Skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6), il-Kunsill tal-Kummerċ għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet sabiex jiddetermina jew jemenda l-arrangamenti stabbiliti fl-Annessi 9-D u 9-E.

ARTIKOLU 9.8

Standards

1. Bl-għan li jiġu armonizzati l-istandards fuq bażi wiesgħa kemm jista' jkun, kull Parti għandha thegġegħ lill-korpi ta' standardizzazzjoni stabbiliti fit-territorju tagħha, kif ukoll lill-korpi ta' standardizzazzjoni reġjonali, li hija jew il-korpi ta' standardizzazzjoni stabbiliti fit-territorju tagħha jkunu membri fiha:
- (a) sabiex jipparteċipaw, fil-limiti tar-riżorsi tagħhom, fit-thejjija tal-istandards internazzjonali mill-korpi internazzjonali ta' standardizzazzjoni rilevanti;
 - (b) sabiex jużaw l-istandards internazzjonali bħala bażi għall-istandards li jiżviluppaw, hlief meta t-tali standards internazzjonali jkunu ineffettivi jew mhux xierqa, pereżempju minhabba livell insuffiċjenti ta' protezzjoni, fatturi klimatiċi jew ġeografiċi fundamentali jew problemi teknoloġiċi fundamentali;

- (c) sabiex jevitaw milli jagħmlu l-istess xogħol, jew milli jidhlu fi trikkib fuq ix-xogħol tal-korpi internazzjonali tal-istandardizzazzjoni;
- (d) sabiex jirrieżaminaw l-istandards nazzjonali u reġjonali li ma humiex ibbażati fuq l-istandards internazzjonali rilevanti f'intervalli regolari, bl-għan li tiżdied il-konvergenza tagħhom mal-istandards internazzjonali rilevanti;
- (e) sabiex jikkooperaw mal-korpi rilevanti ta' standardizzazzjoni tal-Parti l-oħra f'attivitajiet ta' standardizzazzjoni internazzjonali, inkluż fil-korpi internazzjonali ta' standardizzazzjoni jew fil-livell reġjonali; u
- (f) sabiex irawmu kooperazzjoni bilaterali bejniethom u l-korpi tal-istandardizzazzjoni tal-Parti l-oħra.

2. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni dwar:

- (a) l-użu tagħhom tal-istandards b'appoġġ għar-regolamenti tekniċi; u
- (b) il-proċessi ta' standardizzazzjoni tagħhom u l-firxa ta' kemm jużaw l-istandards internazzjonali, reġjonali jew subreġjonali bħala bażi għall-istandards nazzjonali tagħhom.

3. Jekk l-istandards isiru obbligatori permezz tal-inkorporazzjoni jew b'referenza f'abbozz ta' regolament tekniku jew ta' proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità, għandhom jiġu ssodisfati l-obbligi ta' trasparenza stabbiliti fl-Artikolu 9.10 ta' dan il-Ftehim u fl-Artikolu 2 jew fl-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar l-OTK.

ARTIKOLU 9.9

Valutazzjoni tal-konformità

1. Id-dispożizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 9.5 fir-rigward tat-thejjija, tal-adozzjoni u tal-applikazzjoni tar-regolamenti tekniċi għandhom japplikaw ukoll, *mutatis mutandis*, għall-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.
2. Jekk Parti tkun tirrikjedi valutazzjoni tal-konformità bħala aċċertament pożittiv li prodott ikun konformi ma' regolament tekniku, għandha:
 - (a) tagħzel proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità proporzjonati għar-riskji involuti;
 - (b) tqis, soġġett għal-liġijiet u r-regolamenti tagħha, l-użu tad-dikjarazzjoni ta' konformità ta' fornitur, bħala wiehed mill-modi possibbli biex tintwera l-konformità ma' regolament tekniku; u
 - (c) fejn tintalab tagħmel hekk mill-Parti l-oħra, tipprovdi informazzjoni dwar il-kriterji użati sabiex tagħzel il-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità għal prodotti speċifiċi.
3. Jekk Parti tkun tirrikjedi valutazzjoni tal-konformità ta' parti terza bħala garanzija pożittiva li prodott ikun konformi ma' regolament tekniku u din ma tkunx irrizervat dan il-kompitu għal awtorità governattiva kif speċifikat fil-paragrafu 4, għandha:
 - (a) preferenzjalment tuża l-akkreditazzjoni sabiex tikkwalifika korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;

- (b) preferenzjalment tuża l-istandards internazzjonali għall-akkreditazzjoni u għall-valutazzjoni tal-konformità, kif ukoll ftehimiet internazzjonali li jinvolve l-korpi ta' akkreditazzjoni tal-Partijiet, pereżempju permezz tal-mekkaniżmi tal-Kooperazzjoni Internazzjonali għall-Akkreditazzjoni tal-Laboratorji ("ILAC") u tal-Forum Internazzjonali ta' Akkreditazzjoni ("IAF");
- (c) tingħaqad jew, kif applikabbli, thegħgeġ lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità tagħha sabiex jissieħbu, fi kwalunkwe ftehim jew arrangament internazzjonali li jiffunzjona għall-armonizzazzjoni jew għall-facilitazzjoni tal-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-valutazzjoni tal-konformità;
- (d) tiżgura li, jekk ikun inħatar aktar minn korp wieħed ta' valutazzjoni tal-konformità għal prodott partikolari jew għal sett ta' prodotti, l-operaturi ekonomiċi jkollhom għażla bejniethom biex iwettqu l-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (e) tiżgura li l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità jkunu indipendenti mill-manifatturi, mill-importaturi u mill-operaturi ekonomiċi b'mod ġenerali u li ma jkun hemm l-ebda kunflitt ta' interess bejn il-korpi tal-akkreditazzjoni u l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (f) tippermetti lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità jużaw sottokuntratturi sabiex iwettqu l-ittestjar jew l-ispezzjonijiet fir-rigward tal-valutazzjoni tal-konformità, inklużi sottokuntratturi li jinsabu fit-territorju tal-Parti l-oħra; xejn f'dan is-subparagrafu ma għandu jiġi interpretat li jipprojbixxi lil Parti milli tirrikjedi li s-sottokuntratturi jissodisfaw l-istess rekwiżiti li l-korp ta' valutazzjoni tal-konformità li lilu tkun kuntrattata jkun meħtieġ jissodisfa sabiex iwettaq it-testijiet jew l-ispezzjoni kuntrattati huwa stess; u

(g) tippubblika fuq is-siti web uffiċjali lista tal-korpi li tkun iddeżinjat sabiex twettaq tali valutazzjonijiet tal-konformità u l-informazzjoni rilevanti dwar l-ambitu tad-deżinjazzjoni ta' kull korp bħal dan.

4. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jipprekludi lil Parti milli titlob li l-valutazzjoni tal-konformità fir-rigward ta' prodotti speċifiċi titwettaq mill-awtoritajiet governattivi speċifikati tagħha. F'dawk il-każijiet, il-Parti għandha:

(a) tillimita t-tariffi għall-valutazzjoni tal-konformità għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtijin u, fuq it-talba ta' applikant għal valutazzjoni tal-konformità, tispjega kif kwalunkwe tariffa li timponi għat-tali valutazzjoni tal-konformità tkun limitata għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtijin; u

(b) tagħmel it-tariffi għall-valutazzjoni tal-konformità disponibbli għall-pubbliku jew tipprovdihom fuq talba.

5. Minkejja l-paragrafi 2, 3 u 4, fil-każijiet li fihom l-Unjoni Ewropea taċċetta d-dikjarazzjoni ta' konformità tal-fornitur fl-oqsma elenkati fl-Anness 9-B, iċ-Ċili għandu jipprevedi, f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti tiegħu, proċedura effiċjenti u trasparenti għall-aċċettazzjoni ta' ċertifikati u rapporti ta' testijiet mahruġa minn korpi ta' valutazzjoni tal-konformità li jinsabu fit-territorju tal-Unjoni Ewropea u li jkunu ġew akkreditati minn korp ta' akkreditazzjoni li jkun membru tal-arrangamenti internazzjonali għar-rikonoxximent reċiproku tal-ILAC u l-IAF bħala assigurarazzjoni li prodott jikkonforma mar-rekwiżiti tar-regolamenti tekniċi taċ-Ċili.

6. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "dikjarazzjoni ta' konformità tal-fornitur" tfisser attestazzjoni tal-ewwel parti mahruġa mill-manifattur fuq ir-responsabbiltà unika ta' dak il-manifattur ibbażata fuq ir-risultati ta' tip xieraq ta' attività ta' valutazzjoni tal-konformità u bl-esklużjoni ta' valutazzjoni obbligatorja ta' parti terza, bħala assigurazzjoni li prodott jikkonforma ma' regolament tekniku li jistabbilixxi tali proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.

7. Fuq talba ta' wahda mill-Partijiet, is-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 9.14 għandu jirrieżamina l-lista ta' oqsma fil-paragrafu 1 tal-Anness 9-B. Is-Sottokomitat jista' jirrakkomanda lill-Kunsill tal-Kummerċ biex jemenda l-Anness 9-B, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 33.1(6).

ARTIKOLU 9.10

Trasparenza

1. F'konformità mar-regoli u mal-proċeduri rispettivi tagħha u mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu 29 meta tiżviluppa regolamenti tekniċi ewlenin li jista' jkollhom effett sinifikanti fuq il-kummerċ fl-oġġetti, kull Parti għandha tiżgura li jkunu jeżistu proċeduri trasparenti li jippermettu lill-persuni tal-Partijiet jipprovdu input permezz ta' proċess ta' konsultazzjoni pubblika, ħlief meta jirrizultaw jew ikun hemm periklu li jirrizultaw problemi ta' sikurezza, saħħa, protezzjoni ambjentali jew sigurtà nazzjonali.

2. Kull Parti għandha tippermetti lill-persuni tal-Parti l-oħra jipparteċipaw fil-proċess ta' konsultazzjoni msemmi fil-paragrafu 1 f'termini mhux anqas favorevoli minn dawk mogħtijin lill-persuni tagħha stess, u għandha tagħmel ir-risultati ta' dak il-proċess ta' konsultazzjoni pubbliċi.

3. Kull Parti għandha tippermetti perjodu ta' mill-inqas 60 jum wara n-notifika tagħha lir-Registru Ċentrali ta' Notifiki tad-WTO ta' regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità proposti sabiex il-Parti l-oħra tipprovdi kummenti bil-miktub, hlief meta jirriżultaw jew ikun hemm periklu li jirriżultaw problemi ta' sikurezza, saħħa, protezzjoni ambjentali jew sigurtà nazzjonali. Parti għandha tikkunsidra kwalunkwe talba raġonevoli mill-Parti l-oħra biex testendi dak il-perjodu ta' kumment.
4. Fil-każ li t-test notifikat ma jkunx b'waħda mil-lingwi uffiċjali tad-WTO, il-Parti ta' notifika għandha tipprovdi deskrizzjoni dettaljata u komprensiva tal-kontenut tar-regolamenti tekniċi proposti u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità fil-format ta' notifika tad-WTO.
5. Jekk Parti tirċievi kummenti bil-miktub kif imsemmi fil-paragrafu 3, għandha:
- (a) jekk tintalab mill-Parti l-oħra, tiddiskuti l-kummenti bil-miktub bil-parteciċipazzjoni tal-awtorità regolatorja kompetenti tagħha, fi żmien meta jkunu jistgħu jitqiesu; u
 - (b) twieġeb bil-miktub għall-kummenti mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità adottati.
6. Kull Parti għandha tagħmel hilitha sabiex tippubblika fuq sit web it-twegibiet tagħha għall-kummenti bil-miktub kif imsemmi fil-paragrafu 3 li tirċievi mill-Parti l-oħra mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku adottat jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità.

7. Jekk tintalab mill-Parti l-oħra, kull Parti għandha tipprovdi informazzjoni dwar l-oġġettivi, il-bażi ġuridika u l-ħsieb wara regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità li l-Parti tkun adottat jew tkun qieghda tipproponi li tadotta.
8. Kull Parti għandha tiżgura li r-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità li tkun adottat ikunu aċċessibbli permezz ta' siti web uffiċjali jew ġurnali uffiċjali online bla ħlas.
9. Kull Parti għandha tipprovdi informazzjoni dwar l-adozzjoni u d-dhul fis-seħh tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità u tat-test finali adottat permezz ta' addendum għan-notifika oriġinali lir-Registru tan-Notifiki tad-WTO.
10. Kull Parti għandha tippermetti intervall raġonevoli bejn il-pubblikazzjoni tar-regolamenti tekniċi u d-dhul fis-seħh tagħhom, soġġett għall-kundizzjonijiet speċifikati fl-Artikolu 2.12 tal-Ftehim dwar l-OTK. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "intervall raġonevoli" normalment tfisser perjodu ta' mhux anqas minn 6 xhur, sakemm dan ma jkunx ineffikaċi għall-issodisfar tal-oġġettivi legittimi segwiti.
11. Parti għandha tqis kwalunkwe talba raġonevoli mill-Parti l-oħra, riċevuta qabel it-tmiem tal-perjodu tal-kummenti msemmi fil-paragrafu 3, sabiex jiġi estiz il-perjodu bejn il-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku u d-dhul fis-seħh tiegħu, hlief meta d-dewmien ma jkunx effettiv sabiex jiġu ssodisfati l-oġġettivi legittimi segwiti.

ARTIKOLU 9.11

Markatura u tikkettar

1. Il-Partijiet jafferaw li r-regolamenti tekniċi tagħhom li jinkludu jew jindirizzaw esklużivament l-immarkar jew it-tikkettar għandhom josservaw il-prinċipji tal-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK.
2. Sakemm ma jkunx meħtieġ għall-issodisfar tal-oġettivi legittimi msemmijin fl-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK, Parti li tirrikjedi mmarrar jew tikkettar obligatorju tal-prodotti:
 - (a) għandha tirrikjedi biss informazzjoni li tkun rilevanti għall-konsumaturi jew l-utenti tal-prodott jew informazzjoni li tindika l-konformità tal-prodott mar-rekwiżiti tekniċi obligatorji;
 - (b) ma tirrikjedix xi approvazzjoni, reġistrazzjoni jew ċertifikazzjoni minn qabel tal-marki jew tat-tikketti tal-prodotti, u lanqas xi żborż ta' tariffi, bħala prekondizzjoni għat-tqeghid fis-suq minnha ta' prodotti li, kieku, huma konformi mar-rekwiżiti tekniċi obligatorji tagħha;
 - (c) jekk tirrikjedi l-użu ta' numru ta' identifikazzjoni uniku mill-operaturi ekonomiċi, għandha toħroġ tali numru lill-operaturi ekonomiċi tal-Parti l-oħra mingħajr dewmien bla bżonn u fuq bażi mhux diskriminatorja;

- (d) diment li ma jkunux qarrieqa, kontradittorji jew li joħolqu konfużjoni fir-rigward tal-informazzjoni meħtieġa fil-Parti li timporta l-oġġetti, tippermetti dawn li ġejjin:
- (i) informazzjoni b'lingwi oħrajn flimkien mal-lingwa meħtieġa mill-Parti li timporta l-oġġetti;
 - (ii) nomenklaturi, pittogrammi, simboli jew grafika aċċettati internazzjonalment; u
 - (iii) informazzjoni addizzjonali ma' dik meħtieġa fil-Parti li timporta l-oġġetti;
- (e) għandha taċċetta li t-tikkettar, inkluż it-tikkettar supplimentari jew il-korrezzjonijiet tat-tikkettar, isehħu, f'imħażen doganali jew f'żoni ddeżinjati oħrajn fil-pajjiż tal-importazzjoni bħala alternattiva għat-tikkettar fil-pajjiż tal-origini, sakemm tali tikkettar ma jkunx meħtieġ li jitwettaq minn persuni approvati għal raġunijiet ta' saħħa jew ta' sigurtà pubblika; u
- (f) tagħmel hilitha biex taċċetta tikketti mhux permanenti jew li jistgħu jinqalghu, jew l-inkluzjoni ta' informazzjoni rilevanti fid-dokumentazzjoni ta' akkumpanjament, aktar milli tikketti mwahħla fizikament mal-prodott.

ARTIKOLU 9.12

Diskussjonijiet u konsultazzjonijiet tekniċi

1. Parti tista' titlob lill-Parti l-oħra tipprovdi informazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Kapitolu. Il-Parti l-oħra għandha tipprovdi dik l-informazzjoni f'perjodu ta' żmien raġonevoli.
2. Jekk Parti tqis li kwalunkwe abbozz jew proposta ta' regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità tal-Parti l-oħra jista' jkollha effett sinifikanti fuq il-kummerċ bejn il-Partijiet, din tista' titlob diskussjonijiet tekniċi dwar il-kwistjoni. It-talba għandha ssir bil-miktub u għandha tidentifika:
 - (a) il-miżura;
 - (b) id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu li magħhom huwa relatat it-thassib; u
 - (c) ir-raġunijiet għat-talba, inkluża deskrizzjoni tat-thassib tal-Parti rikjendenti dwar il-miżura.
3. Il-Parti għandha tibgħat it-talba tagħha skont dan l-Artikolu lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra ddeżinjat skont l-Artikolu 9.13.

4. Fuq talba ta' Parti, il-Partijiet għandhom jiltaqgħu biex jiddiskutu t-tfassib li tqajjem fit-talba msemmija fil-paragrafu 2, personalment jew permezz ta' vidjo jew telekonferenza, fi żmien 60 jum mid-data tat-talba. Il-Partijiet għandhom jagħmlu kull sforz sabiex jaslu għal soluzzjoni tal-kwistjoni sodisfaċenti għaż-żewġ naħat minnufih.
5. Jekk il-Parti rikjedenti tqis li l-kwistjoni hija urgenti, tista' titlob mill-Parti l-oħra li ssir laqgħa fi żmien iqsar. Il-Parti l-oħra għandha tikkunsidra dik it-talba.
6. Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u għall-obbligi ta' kwalunkwe Parti skont il-Kapitolu 31.

ARTIKOLU 9.13

Punti ta' kuntatt

1. Kull Parti għandha taħtar punt ta' kuntatt biex jiffaċilita l-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni skont dan il-Kapitolu, u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tiegħu. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.

2. Il-punti ta' kuntatt għandhom jaħdmu b'mod kongunt biex jiffaċilitaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u l-kooperazzjoni bejn il-Partijiet dwar il-kwistjonijiet kollha li jikkonċernaw l-ostakli tekniċi għall-kummerċ. Il-punti ta' kuntatt għandhom:

- (a) jorganizzaw diskussjonijiet tekniċi u konsultazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 9.12;
- (b) jindirizzaw fil-pront kwalunkwe kwistjoni mqajma minn Parti fir-rigward tal-iżvilupp, l-adozzjoni, l-applikazzjoni jew l-infurzar tal-istandards, tar-regolamenti tekniċi u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (c) fuq talba ta' Parti, jorganizzaw diskussjonijiet dwar kwalunkwe kwistjoni li tirriżulta skont dan il-Kapitolu; u
- (d) jiskambjaw informazzjoni dwar żviluppi f'fora mhux governattivi, reġjonali u multilaterali relatati mal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.

3. Il-punti ta' kuntatt għandhom jikkomunikaw ma' xulxin bi kwalunkwe metodu miftiehem li jkun xieraq sabiex iwettqu l-funzjonijiet tagħhom.

ARTIKOLU 9.14

Sottokumitat dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ

Is-Sottokumitat dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ (“Sottokumitat”) stabbilit skont l-Artikolu 33.4(1) għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta’ dan il-Kapitolu;
- (b) itejjeb il-kooperazzjoni fir-rigward tal-iżvilupp u t-titjib tal-istandards u r-regolamenti tekniċi, u l-proċeduri ta’ valutazzjoni tal-konformità;
- (c) jistabbilixxi oqsma prijoritarji ta’ interess reċiproku għal hidma futura skont dan il-Kapitolu u jikkunsidra proposti għal inizjattivi godda;
- (d) jimmonitorja u jiddiskuti l-iżviluppi skont il-Ftehim dwar l-OTK; u
- (e) jieħu kwalunkwe pass ieħor li l-Partijiet iqisu li se jassistihom fl-implimentazzjoni ta’ dan il-Kapitolu u tal-Ftehim dwar l-OTK.